

Издание
на български език

Информация и известия

Година 57

26 ноември 2014 г.

Съдържание

I Резолуции, препоръки и становища

СТАНОВИЩА

Европейски икономически и социален комитет

499-а пленарна сесия на ЕИСК, 4 и 5 юни 2014 г.

2014/C 424/01	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Мерки за младежка заетост — най-добри практики“ — (проучвателно становище по искане на гръцкото председателство на Съвета на ЕС).	1
2014/C 424/02	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Трансатлантическите търговски отношения и позицията на ЕИСК относно засиленото сътрудничество и евентуалното сключване на Споразумение за свободна търговия между ЕС и САЩ“ — Становище по собствена инициатива	9

III Подготвителни актове

ЕВРОПЕЙСКИ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ

499-а пленарна сесия на ЕИСК, 4 и 5 юни 2014 г.

2014/C 424/03	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – Визия за вътрешния пазар на промишлени продукти“ — COM(2014) 25 final.	20
2014/C 424/04	Становище на специализирана секция „Заетост, социални въпроси и гражданство“ относно „Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно европейска мрежа на службите по заетостта, достъп на работниците до услуги за мобилност и по-нататъшно интегриране на пазарите на труда“ — COM(2014) 6 final – 2014/0002 (COD)	27
2014/C 424/05	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно проучването и добива в ЕС на въглеродороди (като например шистов газ) с използване на хидравлично разбиване с големи водни количества“ — COM(2014) 23 final	34

2014/C 424/06	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение от Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – Рамка за политиките в областта на климата и енергетиката през периода 2020–2030 г.“ — COM(2014) 15 <i>final</i>	39
2014/C 424/07	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за решение на Европейския парламент и на Съвета относно създаването и функционирането на резерв за стабилност на пазара към Схемата на ЕС за търговия с емисии на парникови газове и относно изменение на Директива 2003/87/ЕО“ — COM(2014) 20 <i>final</i> – 2014/0011 (COD)	46
2014/C 424/08	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Съвета и Европейския парламент относно подхода на ЕС срещу трафика на екземпляри от дивата флора и фауна“ — COM(2014) 64 <i>final</i>	52
2014/C 424/09	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите – Заедно към конкурентоспособна градска мобилност с ефективно използване на ресурсите“ — COM(2013) 913 <i>final</i>	58
2014/C 424/10	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – Цени и разходи на енергията в Европа“ — (COM(2014) 21 <i>final</i>)	64
2014/C 424/11	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно сближаването на законодателствата на държавите членки във връзка с казеините и казеинатите, предназначени за консумация от човека, и за отмяна на Директива 83/417/ЕИО на Съвета“ — COM(2014) 174 <i>final</i> – 2014/0096 COD	72
2014/C 424/12	Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за определяне на ставката на корекция на директните плащания, предвидена в Регламент (ЕО) № 73/2009 за календарната 2014 г.“ — COM(2014) 175 <i>final</i> – 2014/0097 COD	73

I

(Резолюции, препоръки и становища)

СТАНОВИЩА

ЕВРОПЕЙСКИ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ

499-А ПЛЕНАРНА СЕСИЯ НА ЕИСК, 4 И 5 ЮНИ 2014 Г.

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Мерки за младежка заетост — най-добри практики“

(проучвателно становище по искане на гръцкото председателство на Съвета на ЕС)

(2014/C 424/01)

Докладчик : г-жа **Christa Schweng**

С писмо от 6 декември 2013 г. г-н посланик Theodoros Sotiropoulos, от името на гръцкото председателство на Съвета на ЕС и в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, се обърна към Европейския икономически и социален комитет с искане за изготвяне на становище относно:

„Мерки за младежка заетост — най-добри практики“

(проучвателно становище).

Специализирана секция „Заетост, социални въпроси и гражданство“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 13 май 2014 г.

На 499-ата си пленарна сесия, проведена на 4 и 5 юни 2014 г. (заседание от 4 юни 2014 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 124 гласа „за“, 1 глас „против“ и 4 гласа „въздържал се“.

1. **Заклучения и препоръки**

1.1 Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) разглежда борбата срещу младежката безработица като политически приоритет. За да могат днешните млади хора да оформят бъдещето на Европа, те се нуждаят от перспективи за независим живот, което включва работно място, отговарящо на техните квалификации. Само стратегия, ориентирана към растеж, насочена към укрепване на конкурентоспособността и към възстановяване на доверието на инвеститорите и домакинствата, както и дългосрочни инвестиции и план за икономическо възстановяване могат да стимулират търсенето на работна ръка.

1.2 За да се окуражават предприятията дори и във времена на икономическа несигурност да назначават нови, често неопитни служители, са необходими съответни стимули. Това включва образователна система, която да предоставя необходимите за започване на трудова дейност професионални и лични умения, да насочва по-добре професионалното образование към нуждите на пазара на труда и да насърчава предприемаческия дух. Необходим е също динамичен и приобщаващ пазар на труда, на който хората разполагат с уменията, които са от съществено значение за конкурентоспособността на европейската икономика, за социалното приобщаване и за дългосрочен и устойчив икономически растеж. Съответните реформи следва да воият до баланс между гъвкавост и сигурност. Това може да бъде най-добре гарантирано чрез включване на социалните партньори.

1.3 Младите хора следва да бъдат подкрепяни при професионалното си ориентиране от квалифицирани професионални съветници. Анализът на потребностите от работна ръка в средносрочен план, особено на местно равнище, може да окаже положително влияние върху избора на професия. В държавите членки, чиито образователни системи наред с теоретичното предлагат и практическо обучение, младежката безработица остана дори и по време на кризата относително ниска в сравнение с другите европейски страни. ЕИСК е убеден в успеха на основаващите се на трудовия опит модели за професионално обучение като дуалната система за обучение, която съществува в някои държави членки. Тези програми за обучение са особено успешни, когато всички заинтересовани страни (работодатели и работници, организациите, представляващи техните интереси, и публичните власти) поемат своите отговорности.

1.4 Публичните служби по заетостта също имат важна роля в прехода от училището към трудовата дейност. Те трябва да разполагат с необходимите финансови и човешки ресурси, за да могат не само да бъдат в помощ на безработните при търсенето на работа, но да поддържат тесен контакт и с търсенето на работна ръка.

1.5 Включването на социалните партньори в стратегия за растеж, реформи на пазара на труда, образователни програми и реформи на публичните служби по заетостта осигурява одобрението на широки слоеве от населението, а с това и социалния мир. Единствено съвместно приемани решения дават шанс и за устойчиви промени.

2. Въведение

2.1 Ефективната борба с младежката безработица е едно от най-големите предизвикателства на съвременността. Равнищата на безработица сред младежите на възраст между 15 и 24 години винаги са били по-високи от тези във възрастовата група между 24 и 65 години, но финансовата и икономическа криза засегна особено тежко младите хора, които за първи път навлизат на пазара на труда. Докато според Евростат ⁽¹⁾ до края на 2008 г. процентът на безработицата сред младите хора е два пъти по-висок от този сред населението като цяло, до края на 2012 г. равнището на младежката безработица достига 2,6 пъти по-висок процент от нивото на безработица на цялото население.

2.2 Причините за това са в по-малкия брой работни места главно вследствие на слабия или отрицателен растеж, намаленото търсене на вътрешния пазар, съкращенията и свързаното с тях прекратяване на наемането на персонал в публичния сектор, като положението се утежнява от липсата на своевременно проведени структурни реформи в образованието и пазара на труда, както и от недостатъчната квалификация и от уменията, които не се търсят на пазара на труда.

2.3 Процентът на безработица сред младите хора се изчислява като дял на безработните на възраст 15 — 24 години спрямо икономически активните лица в същата възрастова група и през 2013 г. в ЕС-28 той беше 23,3 %. Евростат ⁽²⁾ изчислява като втори показател дела на младежката безработица (дела на безработните лица на възраст 15 — 24 години от общото население в същата възрастова група), който за 2013 г. в ЕС е 9,8 %. Този показател свидетелства за това, че много млади хора от тази възрастова група са в процес на обучение и въобще не са на разположение на пазара на труда. Държавите членки са засегнати в много различна степен от младежката безработица: делът на младежката безработица стига от 4 % в Германия до 20,8 % в Испания, процентът на младежката безработица варира от 7,9 % в Германия до 58,3 % в Гърция.

2.4 Въпреки че трябва да се уточни, че процентът на безработицата сред младите хора не показва колко процента от всички млади хора са безработни, остават значителен процент младежи, които търсят работа.

2.5 Особено внимание следва да се отдели на младите хора от т.нар. група NEET (т. е. които не работят и не участват в образование или обучение — „not in employment, education or training“): според Европейската фондация за подобряване на условията на живот и труд (Eurofound) ⁽³⁾ принадлежащите към тази група са изложени на по-голям риск и в бъдеще да намират само несигурни работни места, а рано изпитаната фрустрация ги прави и по-уязвими от бедност, социално изключване и радикализация. Според препазливи оценки цената на неучастието на тези млади хора на пазара на труда е 153 милиарда EUR или 1,2 % от БВП на ЕС.

2.6 В някои държави — членки на ЕС, независимо от равнището на младежката безработица се наблюдава нарастване на броя на свободните работни места, които не могат да бъдат запълнени. Това се отнася за квалифицирани работници в различни сектори, висококвалифицирани професии в областта на математиката, информатиката, естествените науки и техниката, както и за длъжности на средно управленско равнище, където се търсят хора с хоризонтални умения (като например комуникативност, способност за работа в екип, предприемачески дух и т.н.).

⁽¹⁾ Eurostat – Unemployment statistics.

⁽²⁾ Eurostat – Statistics explained – Youth_unemployment.

⁽³⁾ Eurofound – NEETs.

3. Отговорът на Европа на проблема с младежката безработица

3.1 Гаранцията за младежта

3.1.1 От 2011 г. насам в съобщенията на Европейската комисия ⁽⁴⁾ се среща идеята за гаранция за младежта. През април 2013 г. Съветът на министрите на ЕС прие препоръка относно създаването на гаранция за младежта. Целта е да се гарантира, че всички млади хора на възраст под 25 години, в рамките на четири месеца след завършване на училище или след като са станали безработни, ще получат добро предложение за трудова заетост, продължаване на образованието, чиракуване или стаж.

3.1.2 Повечето мерки, свързани с гаранцията за младежта, могат да бъдат съфинансирани от Европейския социален фонд. Освен това за 20 държави членки се предвижда допълнително финансиране в контекста на инициативата за заетостта въз основа на високи регионални равнища на младежка безработица (над 25 % в поне един регион).

3.1.3 В рамките на европейския семестър, оценката и мониторингът на плановете за прилагането ще се включат в препоръките за отделните държави, за да се гарантира, че гаранцията за младежта е в съответствие с целите на стратегията „Европа 2020“.

3.1.4 **Европейската инвестиционна банка** създаде през 2013 г. финансираната с 6 милиарда EUR програма „Квалификации и заетост — инвестиции в младежта“. Сума в същия размер ще се предоставя съответно и през 2014 г. и през 2015 г.

3.2 Рамка за действия на европейските социални партньори за борба с младежката безработица

През юни 2013 г. европейските социални партньори приеха рамка за действия за младежката заетост ⁽⁵⁾. Тя се основава на съществуващи и нови примери за добри практики в четирите приоритета: учене, преход от образование към работа, заетост и предприемачество. Целта е да се подтикнат социалните партньори в държавите членки да намират решения в собствената си среда и да ги адаптират към националните дадености.

3.3 Приносът на ЕИСК

3.3.1 ЕИСК в редица становища ⁽⁶⁾, конференции и изслушвания ⁽⁷⁾ разгледа положението на младите хора на пазара на труда. В рамките на Обсерваторията на пазара на труда като нов метод на работа се прилага изготвянето на пилотни проучвания по определени теми. Взема се предвид мнението на организираното гражданско общество в някои държави членки, за да може да се оцени дали европейските политики и мерки постигат желаните ефекти. Важната тема за младежката заетост е една от първите избрани поради актуалността на изготвянето на пилотно проучване.

3.3.2 В своето становище относно „Пакет за младежка заетост“ ⁽⁸⁾ Комитетът заяви, че е необходима „истинска стратегия за растеж на равнище ЕС и на национално равнище, за да се подкрепи създаването на все повече стабилни работни места. Това изисква координиран подход към всички усилия и политики, имащи за цел засилване на конкурентоспособността и възстановяване на доверието на инвеститорите и домакинствата.“ Във връзка с това той заяви също, че 6-те милиарда евро са недостатъчни за финансиране на гаранцията за младежта.

3.3.3 В становището си относно „Рамка за качество на стажовете“ ⁽⁹⁾ ЕИСК изтъкна, че стажовете са важна входна точка за навлизането на пазара на труда, но не бива да се разглеждат като панацея в борбата срещу младежката безработица. Наред с настояването стажовете да бъдат по-силно застъпени в учебните планове и да се предвиди основен пакет за социално осигуряване, е необходимо да се изготвят и насоки, които да предоставят обзор върху възможностите за финансиране, за да могат да се разработят концепции за стажове със споделена финансова отговорност.

⁽⁴⁾ Възможности за младежта и пакет за младежката заетост.

⁽⁵⁾ Framework of actions on youth employment (Рамка за действия във връзка с младежката заетост).

⁽⁶⁾ ОВ С 68, 6.3.2012 г., стр. 1; ОВ X 68, 6.3.2012 г., стр. 11; ОВ С 143, 22.5.2012 г., стр. 94; ОВ С 299, 4.10.2012 г., стр. 97; ОВ С 191, 29.6.2012 г., стр. 103; ОВ С 11, 15.1.2013 г., стр. 8-15; ОВ С 161, 6.6.2013 г., стр. 67-72; ОВ С 327, 12.11.2013 г., стр. 58-64; ОВ С 133, 9.5.2013 г., стр. 77-80; ОВ С 271, 19.9.2013 г., стр. 101; CCM/118 — EESC-2013-05662-00-00-AS-TRA (докладчик: Fornea, съдокладчик: Grimaldi); все още непубликувано в ОВ.

⁽⁷⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.fr.events-and-activities-eu-policies-youth-employment>

<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.fr.events-and-activities-skill-mobility-competitiveness>

⁽⁸⁾ ОВ С 161, 10.7.2013 г., стр. 67.

⁽⁹⁾ Рамка за качество на стажовете.

3.3.4 Комитетът изрично приветства решението за засилено сътрудничество между публичните служби по заетостта (ПСЗ), включително и поради важността на това решение за борбата срещу младежката безработица ⁽¹⁰⁾. ПСЗ трябва да имат възможност да реагират непосредствено, гъвкаво и творчески на промените в своята среда и да могат да съчетават краткосрочни интервенции с устойчиви решения. Това трябва да намери своето отражение в съответен капацитет и достатъчна финансова подкрепа. ПСЗ би следвало да се концентрират повече върху аспекта предлагане на работа, тъй като работодателите срещат все по-големи трудности да намират необходимите работници.

3.3.5 В своето становище „Отваряне на образованието“ ⁽¹¹⁾ ЕИСК подчерта, че един цифров подход в образователната система може да допринесе за подобряване на качеството и креативността на възможностите за образование. Участието на учителите в проектирането и прилагането на инициативата, в съчетание с подходящо обучение, е ключът за „отварянето на образованието“ по иновативен начин посредством нови технологии и образователни ресурси със свободен достъп (ОРСД) в среда на преподаване и учене, която отговаря на интересите на всички. За успеха е също така от съществено значение всички заинтересовани страни да са активизирани и да подкрепят създаването в обществото на „партньорства за обучение“.

3.3.6 Членовете на Комитета препоръчват проектите, описани в следващите глави. Тъй като много проекти са относително нови, често липсват данни за тяхната ефикасност и ефективност, така че оценката се основава изключително върху възприятието на членовете на Комитета.

3.4 Реформа на образователните системи

3.4.1 В хода на европейския семестър на 16 държави членки беше препоръчано да модернизират своите образователни системи, а за 12 от тях препоръката беше професионалното обучение да се ориентира по-силно към потребностите на пазара на труда, респективно да се засили дуалното професионално обучение.

3.4.2 Образователните системи са от национална компетентност и трябва да останат такива. Въпреки това на европейско равнище могат да се дават важни импулси чрез обмен на опит и партньорски обмен на знания, както и чрез финансови стимули. Образователните системи трябва да бъдат проектирани по такъв начин, че младите хора не само да овладяват основните умения, но също така да бъдат подготвяни да реагират самостоятелно на променените изисквания, за да може ученето през целия живот да се превърне в част от индивидуалната кариера.

3.4.3 Навременното професионално ориентиране и консултиране ще помогнат на младите хора да установят собствените си дарби и умения и освен това ще им дадат информация за развитието на пазара на труда. Проекти като виенския „Ден на дъщерите“ ⁽¹²⁾, в който момичетата отиват в предприятия, за да добият представа за нови професии и възможности за работа, могат да допринесат също и за събуждането у момичетата на интерес към обучение в технически професии.

3.4.4 Причините за преждевременното напускане на училище са разнообразни и поради това са необходими индивидуални мерки. Примери в това отношение са програмата „Jugendcoaching“ ⁽¹³⁾ в Австрия или „Joblinge“ ⁽¹⁴⁾ в Германия, по които млади хора, за които има риск да изпаднат от системата, получават за определен срок индивидуална професионална консултация и подкрепа при търсенето на място за обучение или на работа.

3.4.5 Прави впечатление, че държавите — членки на ЕС, в които младежката безработица е ниска, имат системи на образование и професионално обучение, близки до пазара на труда и предприятията, със сертифицирани, прехвърлими професионални квалификации. В тези системи, които съществуват под различни форми, една част от обучението се провежда директно на работното място, а друга — в училище. Това беше признато от институциите на ЕС и от социалните партньори в ЕС, които подкрепиха Европейския алианс за професионална подготовка ⁽¹⁵⁾. Обучението на чираци и стажанти е един от основните елементи на Гаранцията за младежта, а успехът му се основава на широко партньорство, което съчетава помежду им интересите на предприемачите, работниците и образованието. Съществено в осъществяването на дуална система, ориентираща се по нуждите на предприятията, на пазара на труда и на младите хора, е че организацията и прилагането се извършват посредством тясно сътрудничество на институции, които са близки до предприятията. Благодарение на силната ангажираност на социалните партньори те се отъждествяват със системата и също стават нейни носители („съсобственици на системата“). Работодателите също трябва да поемат отговорност и да са готови да инвестират. Дори ако други държави членки не могат в краткосрочен план да приложат система за обучение в голям мащаб, биха могли да се тестват например отделни дуални курсове на обучение с определена група от предприятия в един и същи сектор. За тази цел секторните социални партньори би следвало да установят общи стандарти за обучение и сертифициране. Друга възможност би било по-тясното сътрудничество между отделни училища в рамките на тяхната автономия и отделни предприятия, както се прави например в Полша.

⁽¹⁰⁾ Публични служби по заетостта (ПСЗ).

⁽¹¹⁾ Отваряне на образованието.

⁽¹²⁾ Töchertag.

⁽¹³⁾ NEBA – Jugendcoaching.

⁽¹⁴⁾ Joblinge.

⁽¹⁵⁾ Европейски алианс за професионална подготовка.

3.4.6 С курсове в Malta College of Arts, Science and Technology (MCAST) през изминалите години Малта предприе съществени стъпки в тази посока, като част от обучението се извършва непосредствено в предприятието. Така от 284 курсисти, преминали практическото си обучение в Lufthansa Малта, 163 са наети на работа.

3.4.7 **Признаване на неформално придобити квалификации.** Валидирането на учебни резултати — най-вече на знания, умения и компетентности, постигнати чрез неформално и самостоятелно учене, може да играе важна роля за повишаване на пригодността за заетост и на мобилността, както и за увеличаване на мотивацията за учене през целия живот, особено на хората в социално и икономически неравностойно положение или на нискоквалифицираните.

3.4.8 В момент, когато Европейският съюз преживява тежка икономическа криза, довела до рязко нарастване на безработицата — особено сред младите хора, и в контекста на застаряването на населението, валидирането на адекватни знания, умения и компетентности е по-важно от всякога за подобряване на функционирането на пазара на труда, за насърчаване на мобилността и за повишаване на конкурентоспособността и икономическия растеж.

3.5 Мерки за улесняване на прехода от училище към работа

3.5.1 **Квалификации и мерки за (професионално) обучение.** Липсата на професионален опит е съществена причина за това в икономически трудни времена предприятията да не са склонни да наемат млади хора. Чисто теоретичното обучение, без изискване за практическо прилагане на наученото, все повече се превръща в пречка за достъпа до пазара на труда.

3.5.2 „Thinking outside the box on recruitment“ („Да мислим нестандартно при набирането на персонал“) е литовски проект, който има за цел да подготви младите хора за заетост и да им посредничи за стажове в подходящи предприятия. По подобен начин действат фондациите за заетост („Inplacementstiftungen“) ⁽¹⁶⁾ на ПСЗ на Австрия, като се посредничи за контакт между предприятия, които не могат да покрият нуждите си от персонал, и хора, търсещи работа, на които липсва част от квалификацията, изискваща се за определено работно място. Разходите за обучение и прехранване се поделят между службата по заетостта и предприятието. Оценките показват, че три месеца след изтичането на срока на действие на мярката около 75 % от участниците вече са имали работно място.

3.5.3 Във Франция от 2011 г. насам чрез споразумения между социалните партньори се приемат мерки специално за млади хора със или без (висше) образование, за да им се оказва подкрепа при търсенето на работно място. В центъра на вниманието са обученията за кандидатстване. Според една оценка процентът на интегриране в пазара на труда на участвалите в тази мярка е 65 %, т.е. с 18 % по-висок от този на контролната група.

3.5.4 В Ирландия по програмата „Jobbridge“ ⁽¹⁷⁾ в предприятията се предлагат стажове с продължителност от 6 до 9 месеца за млади хора, получавали социални помощи в продължение на най-малко 78 дни. В добавка към социалното подпомагане стажантите получават по 50 EUR на седмица. Спорен момент в тази програма е че например хора, които успоредно с обучението работят на непълнен работен ден, след завършване на обучението си не могат да се възползват от програмата, тъй като не са получавали социални помощи. Комитетът е на мнение, че мерките за активизиране следва да започват по-рано, тъй като дългият период на чакане обезкуражава хората, вместо да насърчава започването на работа.

3.5.5 По инициатива на Шотландския съвет на доброволческите организации („Scottish council for voluntary organisations“) в Шотландия от 2011 г. насам действа програма за обществени работни места („Community Jobs Scotland“). Тя е насочена към млади безработни и работи съвместно с организации за социално подпомагане, които за срок от 6 до 9 месеца предлагат в редица сектори работни места за млади хора както с по-висока, така и с основна квалификация. Младите хора получават реално работно място, трябва да се утвърдят в процедура на кандидатстване, получават заплата и допълнително обучение. Повече от 4 000 млади хора са участвали в програмата, като 47,3 % от тях са били директно наети на работа, а 63,6 % са могли непряко да се възползват от по-нататъшно обучение и доброволческа дейност.

3.5.6 В Дания профсъюзите и фондът за заетост, в сътрудничество с публични и частни работодатели, разкриват места за стажуване на млади хора със завършено обучение, за да им се даде възможност да добият професионален опит и специализация в своята област. Средно 60 % от лицата, завършили такъв стаж, започват работа, въпреки че по-точни данни ще са налице едва след приключването на проекта през април 2014 г.

⁽¹⁶⁾ <http://www.inplacement-stiftung.at/>

⁽¹⁷⁾ Jobbridge.

3.5.7 В рамките на отличията от МОН словенски проект „*Moje izkušnje*“⁽¹⁸⁾ („Моят опит“) обучаващи се и работодатели осъществяват връзка помежду си чрез онлайн платформа, на която студентите могат да качват информация за своя професионален опит. Освен това се издават сертификати, които да потвърдят професионалния опит.

3.5.8 В Испания фондацията Novia Salcedo като частна културна организация с нестопанска цел предлага програма за стажанти, която чрез комбинация от придобиване на теоретични знания и трудов опит в предприятията е в помощ на завършващите професионално обучение. Оценката показва, че 52,23 % от завършилите програмата са получили трудов договор.

3.5.9 В Чешката република работодатели и професионални организации са партньори в проекта „*POSPOLU*“ („ЗАЕДНО“), който подкрепя промени в организационната форма на обучението и укрепване на ученето, базирано на работното място, като се сключват партньорства между училища и предприятия и се изготвят предложения за промени в учебното съдържание. Проектът е насочен преди всичко към курсове за обучение по машиностроене, електротехника и строителство, транспорт и информационни технологии.

3.5.10 В Португалия мрежата на технологичните центрове популяризира два проекта („*Think Industry*“ и „*F1 in Schools*“), които са насочени към новите индустриални умения, необходими на пазара на труда. Подхожда се практически, със засилено използване на инструменти и машини, предоставят се знанията, необходими за производството на истински болид за Формула 1 в умален размер, и може да се стигне до пазарното осъществяване на идея/проект. Училищата и промишлеността създадоха партньорства, целящи да променят представата на младите обучаващи се за кариерите в промишлеността и да ги насочват към нуждите на пазара⁽¹⁹⁾.

3.5.11 В Италия има програма за периода 2014 — 2016 г., която дава възможност на учащите в последните два класа на средното училище да прекарват определени периоди от време в предприятията благодарение на по-доброто използване на договорите за стажуване.

3.5.12 **Насърчаване на мобилността.** Насърчаването на трансграничната мобилност на младите хора с цел набиране на професионален опит може да допринесе и за преодоляване на пропастта между чисто теоретичното обучение и първото работно място.

3.5.13 Пример за това е двустранното споразумение между Германия и Испания, което предвижда до 2017 г. възможности за заетост и за обучение за около 5 000 млади испанци. Друг пример са германските програми за подпомагане „*The job of my life*“ („Работата на живота ми“) и „*Make it in Germany*“ („Успей в Германия“), като и двете имат за цел да привлекат в Германия млади хора, които да преминават там обучение по професии, за които липсват достатъчен брой квалифицирани работници. На тези млади хора се предлагат безплатен подготвителен курс по немски език в собствената им страна, надбавка за пътни разходи и разходи за преместване, както и езиков курс в Германия преди стажа. Ако работодателят е доволен след приключването на стажа, към него може да се добави обучение с продължителност от 3 до 3,5 години, по време на което към възнаграждението за обучението се добавя и финансова помощ, а на младия човек се оказва подкрепа в обучението, в предприятието и в ежедневието.

3.5.14 По програмата „Интеграция чрез обмен“ професионалната интеграция на групи от лица със затруднен достъп до пазара на труда се подкрепя чрез придобиването на практически професионален опит в други държави от ЕС. Междинната равностметка на съфинансираната от ЕСФ програма показва, че шест месеца след приключването на обмена 41 % от участниците са имали професионална заетост, 18 % са завършили курс на обучение, 7 % са продължили училищното си образование и 4 % са следвали висше.

3.5.15 За да се по-добро съгласуване на предлагането и търсенето с пазара на труда, е задължително необходима реформа на EURES. ЕИСК ще представи мнението си по този въпрос в отделно становище. От решаващо значение обаче ще бъде EURES да се използва като инструмент на политиката за пазара на труда във всички държави членки, а не само в няколко от тях, и свободните работни места в тях да се обявяват публично. Инициативата „*Your first EURES Job*“⁽²⁰⁾ („Твоята първа работа с EURES“) също е добър пример за насърчаване на трансграничната мобилност на младите работници, като им се осигурява първа работа (не обучение или стаж) чрез субсидии за допълнителните разходи, които възникват при започването на работа в друга държава.

⁽¹⁸⁾ <http://youthpractices.org/assessment.php>; стр. 36.

⁽¹⁹⁾ <http://www.f1inschools.com>.

⁽²⁰⁾ European Commission – Your first EURES job (Европейска комисия – Твоята първа работа с EURES).

3.5.16 За осигуряване на по-добро съответствие на уменията, от съществено значение е създаването на обсерватории за предвиждане и ранно установяване на потребностите от умения. Това би трябвало да се направи на регионално и/или секторно равнище посредством сътрудничество със социалните партньори, така че да може бързо да се реагира на различните икономически, правни, а също и технически промени, защото тези равнища по-добре познават нуждите на предприятията и на пазара на труда.

3.6 Мерки за интеграция на млади хора в неравностойно положение

3.6.1 Младите хора със специални нужди се нуждаят от специална подкрепа, за да намерят своя път към пазара на труда. В Австрия това се постига чрез програмата „Jobcoaching“⁽²¹⁾, с чиято помощ хора с увреждания или със затруднения в ученето получават подкрепа под формата на индивидуални съвети и съдействие през първите месеци на новото си работно място. Замисълът е тази подкрепа да бъде насочена към младите хора, но също и към предприятията.

3.6.2 В Уелс специално за млади хора, принадлежащи към групата NEETs, е създаден проектът „Intermediate Labour Market“ („Междинен пазар на труда“). Той предлага на младите хора, които са най-отдалечени от пазара на труда, добре структурирана програма и възможности за заетост. Целта е младите хора да се мотивират да започнат работа, както и да получат общи правила на поведение и основни умения, а също и помощ при кандидатстването. От общо 249-те участници, 35 са получили работни места.

3.6.3 Пример за интегрирането на хора, които са много отдалечени от пазара на труда, е проектът „Equality of Opportunity“⁽²²⁾ на U.S. Steel Kosice, по който по-специално се наемат и обучават роми от околностите на гр. Кошице, като по този начин те за първи път влизат в досег с трудовия живот. От 2002 г. насам са създадени работни места за повече от 150 роми.

3.6.4 Белгийската програма „Activa“⁽²³⁾ предвижда за млади хора с ниска квалификация на възраст под 25 години, които са били безработни в продължение на най-малко 12 месеца, намаляване на вноските на работодателите за социална сигурност, както и субсидиране на заплатите за 5 тримесечия.

3.7 Мерки за реформа на пазара на труда

3.7.1 Според Института за изследване на бъдещето на труда „в много европейски държави от 80-те години на миналия век насам срочните трудови договори са либерализирани, за да се създадат повече възможности за навлизане на пазара на труда, без да трябва да се поставя под въпрос съществуващата в много страни силна защита срещу уволнение“⁽²⁴⁾. Така се стигна до това на младите хора все повече да се предлагат само срочни договори без възможност за превръщането им в безсрочни. Вярно е, че по време на криза силно развитата защита срещу уволнение от една страна пази от уволнение по-скоро дългогодишните работници, отколкото младите, от друга страна обаче, поради несигурната икономическа среда тя се явява препятствие за назначаването на млади неопитни работници и по този начин засилва сегментирането на пазара на труда.

3.7.2 Комитетът препоръчва по-специално в държавите членки с особено висока младежка безработица да продължат реформите в областта на пазара на труда с участието на социалните партньори, за да се намери правилният баланс между гъвкавост и сигурност. Реформите ще дадат резултат едва в средносрочен план, но въпреки това те могат да осигурят съществен принос за бързото намаляване на младежката безработица в период на икономическо възстановяване.

3.8 Стимули за предприятията да назначават млади хора

3.8.1 За да се улеснят предприятията при вземането на решение за назначаване на млади неопитни работници, би било от полза да се предложат допълнителни стимули, често под формата на субсидиране на заплатите или намаляване на вноските в схемите за социална сигурност. Все пак трябва да се внимава това да не изкривява конкуренцията и да не подкопава системата на социално осигуряване. Примери за това са помощите, които HRDA⁽²⁵⁾ плаща на кипърските предприятия за програми за обучение на млади работници. Най-вече МСП могат по този начин да осигурят необходимото обучение и да преодолеят свързаните с това производствени загуби в началната фаза.

⁽²¹⁾ NEBA – Jobcoaching.

⁽²²⁾ U.S. Steel Kosice – Equality of Opportunity.

⁽²³⁾ Белгия – Activa.

⁽²⁴⁾ Институт за изследване на бъдещето на труда – Младежката безработица в Европа.

⁽²⁵⁾ Кипър – Scheme for the job placement and training of tertiary education.

3.8.2 С финландската карта „Sanssi“⁽²⁶⁾ на млад безработен под 30-годишна възраст се дава удостоверение, че работодателят му има право да поиска субсидиране на неговата заплата за период от 10 месеца.

3.8.3 Унгария е избрала да стимулира предприятията да наемат работници под 25-годишна възраст, като за определен период им дава възможност за намаляване на brutното възнаграждение и на вноските за социално осигуряване.

3.8.4 В Италия предприятията се ползват за период от 12 месеца от данъчни стимули по отношение на социалното осигуряване, ако наемат на безсрочен трудов договор млади хора на възраст между 18 и 29 години, които не са имали редовна платена трудова заетост най-малко през предходните 6 месеца или нямат диплома за завършено средно или професионално образование.

3.9 Мерки за насърчаване на предприемачеството

3.9.1 Един от трите стълба в „Плана за действие „Предприемачество 2020 г.— Възраждане на предприемаческия дух в Европа“⁽²⁷⁾, е обучението в предприемачество с цел насърчаване на растежа и създаването на предприятия. Със „Свидетелството за предприемачество“⁽²⁸⁾ младите хора получават икономическо и бизнес образование, като след приключването му се полага изпит, който важи вместо изпита по предприемачество, изискващ се в Австрия за упражняването на самостоятелна дейност.

3.9.2 С помощта на „Junior Company Programs“ ученици на възраст от 15 до 19 години основават реални предприятия за период от една учебна година и предлагат на реалния пазар разработени от самите тях продукти и услуги. По този начин те непосредствено придобиват икономически умения.

3.9.3 Проектът „Extraordinary Education“TM дава възможност на младите хора да тестват в непринудена среда своя бизнес идея и им предоставя основни бизнес и комуникационни умения, независимо от възрастта или езика на заинтересованите.

3.9.4 За да се даде на нови предприятия достъп до финансиране, както и за да бъдат те мотивирани да създават работни места, Румъния освобождава новоосновани предприятия от разходите за регистрация. Освен това се предоставят данъчно облекчение за двама до четирима работници, заем в размер до 10 000 EUR, който покрива 50 % от бизнес плана, както и правителствени гаранции за 80 % от взетите кредити. Между 2011 г. и март 2014 г. са основани общо 12 646 МСП и са създадени 22 948 работни места. Впоследствие се само на 188 МСП се е наложило да прекъснат дейността си. Тази успешна програма ще продължи и през 2014 г.

Брюксел, 4 юни 2014 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Henri MALOSSE

⁽²⁶⁾ Финландия – Sanssi card.

⁽²⁷⁾ COM(2012) 795 final.

⁽²⁸⁾ Австрия – Unternehmerführerschein.

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Трансатлантическите търговски отношения и позицията на ЕИСК относно засиленото сътрудничество и евентуалното сключване на Споразумение за свободна търговия между ЕС и САЩ“

Становище по собствена инициатива

(2014/C 424/02)

Докладчик: г-н **Jacek Krawczyk**

Съдокладчик: г-н **Sandy Boyle**

На пленарната си сесия, проведена на 11 юли 2013 г., Европейският икономически и социален комитет реши, в съответствие с член 29, параграф 2 от Правилника за дейността си, да изготви становище по собствена инициатива относно

„Трансатлантическите търговски отношения и позицията на ЕИСК относно засиленото сътрудничество и евентуалното сключване на Споразумение за свободна търговия между ЕС и САЩ“.

Специализирана секция „Външни отношения“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 20 май 2014 г.

На 499-ата си пленарна сесия, проведена на 4 и 5 юни 2014 г. (заседание от 4 юни 2014 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 187 гласа „за“, 7 гласа „против“ и 10 гласа „въздържал се“.

1. **Заключения**

1.1 Комитетът счита, че едно успешно Трансатлантическо партньорство за търговия и инвестиции (ТПТИ) би могло да представлява значителен фактор за създаването на реален растеж и вдъхването на оптимизъм. С оглед на бавното като цяло възстановяване от финансовата и икономическата криза от 2008 г. едно балансирано споразумение би могло да допринесе за възобновяването на икономическия растеж на европейската икономика и създаването на работни места.

1.2 Комитетът приветства големите възможности, които предлага едно широкообхватно търговско споразумение между ЕС и САЩ, не само с оглед на разширяването на търговията и инвестициите отвъд Атлантическия океан, но и на потенциалния му принос към развитието на засилени световни правила и стандарти, които биха били от полза за самата многостранна система за търговия.

1.3 Отчитайки разпространеното и основателно искане на европейските граждани за пълна прозрачност на търговските преговори, ЕИСК насочва вниманието на Съвета и Комисията към необходимостта от последователно и стриктно спазване на член 218 от ДФЕС, по специално на параграф 10, съгласно който „Европейският парламент получава незабавно изчерпателна информация на всички етапи на процедурата“.

1.4 В съответствие с Договора от Лисабон е от голямо значение Комисията да признае институционалната роля на ЕИСК в рамките на преговорите за ТПТИ. Пълната прозрачност и консултациите с Комитета и други заинтересовани страни от гражданското общество са от решаващо значение, за да може което и да е споразумение да се ползва от широка обществена подкрепа. Текстовете трябва да станат достояние на заинтересованите страни на възможно най-ранен етап.

1.5 Важно е ползите от ТПТИ да бъдат разпространени поравно между бизнес общността, работниците, потребителите и гражданите.

1.6 В процеса на преговорите и на обявяването на резултатите от оценката на въздействието статистическите и икономическите прогнози трябва да бъдат актуализирани и наблюдавани.

1.7 Основните ползи от ТПТИ ще бъдат най-вече в областта на регулирането. От основно значение е силният ангажимент, заявен от двете страни, че целта на ТПТИ не е да бъдат занижени съществуващите стандарти. Изпълнението на този ангажимент ще е от решаващо значение за постигане на широка публична и политическа подкрепа. Комитетът си запазва правото да обсъди крайния резултат в контекста на всички тези съображения.

1.8 За разлика от всички други двустранни търговски споразумения, потенциалните икономии и ползи в резултат от ТПТИ са свързани с нетарифните бариери. Въпреки че вероятно само около 20 % от икономите ще произлизат от намаляването на митническите ставки, в някои сектори се наблюдава увеличаване на митническите ставки, за които трябва да бъде намерено разрешение. Реципрочността е от важно значение в областта на достъпа до пазарите.

1.9 Един стабилен раздел, посветен на търговията и устойчивото развитие, е от основно значение и е елемент, който ще бъде наблюдаван отблизо и очакван от гражданското общество от двете страни на Атлантическия океан.

1.10 Трансатлантическите инвестиции могат да играят ролята на важни стимули за реализирането на растежа. Предложението за включване на процедура на механизъм за разрешаване на споровете между инвеститор и държава (ISDS) предизвиква значителна обществена загриженост от двете страни на Атлантика. Комисията даде ход на онлайн обществена консултация относно *„Защита на инвестициите и механизъм за разрешаване на споровете между инвеститор и държава в споразумението за Трансатлантическо партньорство за търговия и инвестиции“* и е от решаващо значение в края на този процес да се проведе прозрачен и приобщаващ диалог. ЕИСК може да играе важна роля, като улесни неговото провеждане.

1.11 Всички заинтересовани страни на гражданското общество в ЕС и САЩ изразиха огромен интерес към ТПТИ. ЕИСК вече установи в САЩ отлични контакти с бизнес организации, профсъюзи, организации на селскостопанските производители, потребителски и екологични организации. Налице е ясна воля за запазване и развиване на постигнатото и ЕИСК е в добра позиция да насърчава и стимулира постоянния диалог и сътрудничество.

1.12 Комитетът приветства факта, че тричленна група на ЕИСК за мониторинг ще получи достъп до документи наравно с експертната консултативна група, създадена от Комисията. Комитетът разглежда това като признаване на неговата роля на официална консултативна институция съгласно Договора от Лисабон.

Препоръки

1.13 ТПТИ трябва да бъде признато от ЕИСК като текущ приоритет през цялото време на преговорите и при прилагането на евентуално споразумение. ЕИСК трябва да следи отблизо всички аспекти на преговорите за ТПТИ. Следва да се приеме основан на проекти подход и в консултации с гражданското общество от ЕС и САЩ и с Европейската комисия да се определят онези области, които са най-полezni за бъдещата работа.

1.14 Подходът към регулаторна съгласуваност следва да бъде амбициозен и прозрачен, като за основа на преговорите служат най-добрите практики. От важно значение е да се спазват гаранциите, предоставени от двете страни, че стандартите няма да бъдат занижени.

1.15 Това споразумение следва да включва ефективни механизми и регулаторно сътрудничество, с цел да се улеснят консултациите на ранен етап във връзка с ново регулиране, което би могло да се отрази върху интересите на двете страни. То не трябва да засяга правото на ЕС, неговите държави членки или на САЩ да регулират до равнище, което считат за подходящо по въпроси като здравеопазването, защитата на потребителите, труда и опазването на околната среда.

1.16 И двете страни следва да проявят амбиция по въпросите на митническите ставки и да се стремят към тяхното премахване и/или постепенното им премахване, включително и на ставките в чувствителни области. Това трябва да бъде направено по начин, който е от полза и за двете страни.

1.17 Провеждането на двустранните търговски преговори не следва да отслабва ангажимента на ЕС към СТО и постигането на стабилно двустранно цялостно споразумение.

1.18 Силният и добре обоснован раздел, посветен на устойчивото развитие, трябва да бъде основен елемент от споразумението. Централните му компоненти са следните:

- Страните трябва да препотвърдят своите задължения, произтичащи от членството им в Международната организация на труда (МОТ).
- Осемте основни конвенции на МОТ, подкрепени в Декларацията от Сингапур на СТО от 1996 г., трябва да представляват минимална основа.
- Подчертаването на общия ангажимент за изпълнение, ефективно насърчаване и прилагане на законодателството и инициативи в областта на околната среда.

— Ангажиментът за гарантиране и насърчаване на опазването, устойчивото използване и управлението на природни ресурси и основните многостранни споразумения в областта на околната среда

1.19 ЕИСК следва да улеснява широкия диалог по въпросите на механизма за разрешаване на споровете между инвеститор и държава (ISDS) във връзка с извършването на консултациите на Комисията относно „Защита на инвеститорите и Механизъм за разрешаване на споровете между инвеститор и държава (ISDS) в рамките на ТПТИ“. За да спомогне за това, Европейската комисия следва да поясни как ще извърши оценка и ще вземе предвид резултатите от консултациите, и ще предостави предварително определение на понятия като „необосновани“ във връзка със заявления обхват на формулировката „елиминирани на необосновани искове“ или „обществена цел“ по отношение на изключенията, предвидени за забраната за отчуждаване.

1.20 Като част от текущата си проектна работа по въпроса за ТПТИ, ЕИСК следва да изготви становище по собствена инициатива относно ISDS.

1.21 ЕИСК подкрепя включването на раздел, посветен на въпросите, свързани с МСП.

1.22 Специфичният характер на обществените услуги в ЕС трябва да бъде запазен в съответствие с Договора за функционирането на Европейския съюз.

1.23 Гарантирането на надеждни доставки на енергия и достъп до стратегически суровини е от решаващо значение. ТПТИ следва също да насърчава енергийната ефективност и възобновяемите енергийни източници и да гарантира правото на всяка страна да поддържа или установява стандарти и регулиране в тази област, като действия, доколкото е постижимо, в посока на сближаване на националните стандарти на ЕС и САЩ.

1.24 От решаващо значение е и от двете страни на Атлантическия океан да се прилагат еднакви равнища на достъп до обществените поръчки. Всички подобни разпоредби не трябва да подкопават правото на държавите членки на ЕС, както и на регионалните и местните власти да развият своите определени по демократичен път социални политики и политики в областта на околната среда.

1.25 И двете страни по споразумението следва да признаят, че насърчаването и защитата на потребителските интереси е от решаващо значение за постигане на широка обществена подкрепа за което и да е споразумение.

1.26 Трябва да се вземат предвид съществуващите критерии в областта на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост, както и спазването на принципа на предпазливост, заложен в Договора от Лисабон.

1.27 В ТПТИ следва да се намери практически начин за постигане на правна сигурност за бизнеса, основаващ се на географските означения.

1.28 Провеждането на информационни сесии за гражданското общество в края на всеки кръг от преговорите следва да продължи през целия процес на преговори и до приключване на последния етап на консултациите преди парафирането. Подобни информационни сесии биха довели до значително по-голяма подкрепа от страна на обществеността, ако Европейската комисия заяви, че те са от консултативен характер и че изразените позиции от заинтересованите страни се вземат надлежно предвид от преговарящите.

1.29 Силният съвместен механизъм за мониторинг от страна на гражданското общество трябва да бъде основна част от което и да е споразумение. Чрез него следва да се установи задължението на всяка от страните да се консултира с представители на националното си гражданско общество посредством специална вътрешна консултативна група, която осигурява балансирано представителство на икономическите, социалните и екологичните интереси. От страна на ЕС ЕИСК следва да бъде ключова част от този механизъм. Вътрешните консултативни групи би трябвало:

— да могат да отправят препоръки до националните власти и съвместните политически органи по споразумението (напр. Съвместния комитет за търговия и устойчиво развитие) и тези препоръки следва да бъдат реално взети предвид от политическите органи в рамките на определен график;

— да могат да получават официален принос от други организации на гражданското общество във връзка с изпълнението на раздела за устойчиво развитие и да го предават на политическите органи, за да може да му бъде даден отговор;

- да получат правото да изготвят становища и препоръки за проследяване на приноса на трети страни;
- да имат възможност при определени условия да поискат от страните да започнат процедура за консултация или уреждане на спорове поради неспазване на разпоредбите, предвидени в главата за устойчивото развитие.

1.30 Важно е също да са се предвиди възможност представители на националните механизми за мониторинг на двете страни да се срещат поне веднъж годишно като съвместен орган, за да извършват преглед на изпълнението на раздела за устойчиво развитие и да отправят съвместни съобщения и препоръки до страните.

1.31 Трансатлантическият диалог в областта на труда и диалогът в областта на околната среда, предвидени от Трансатлантическия икономически съвет, трябва да бъдат стартирани. Тук повтаряме призива, отправен от ЕИСК в становището му, прието през март 2009 г. ⁽¹⁾.

1.32 Като приоритет на първо време ЕИСК би могъл да създаде контактна група „ЕС-САЩ“.

2. Въведение и контекст

2.1 При обявяването на началото на преговорите за цялостно Трансатлантическо партньорство за търговия и инвестиции между САЩ и ЕС, в съвместна декларация председателят на Европейската комисия Жозе Мануел Барозу, председателят Ван Ромпой и президентът на САЩ Барак Обама посочиха, че „чрез тези преговори Съединените щати и Европейския съюз ще получат възможност не само да разширят трансатлантическата търговия и инвестиции, но и да допринесат за развитието на световни правила, които могат да укрепят многостранната система за търговия“.

2.2 Тази декларация изтъква потенциала на споразумението за определяне на стандарти в многостранен контекст. ЕС наскоро започна, а в някои случаи и приключи преговорите по редица двустранни търговски споразумения. Макар и те да предлагат значителен потенциал, ЕИСК отново изтъква силното си предпочитание за солидно многостранно споразумение, договорено чрез СТО. Важно е ЕС да продължи да следва своя курс и да наградява върху скромните постижения на министерската конференция в Бали през 2013 г.

3. Политически контекст

3.1 И от двете страни на Атлантическия океан, а и от двете страни на политическата сцена в САЩ съществува значителна политическа воля за постигане на успешни резултати от преговорите за ТПТИ. Целта следва да бъде преговорите да бъдат приключени по време на мандата на сегашната американска администрация.

3.2 Комитетът отново изтъква ангажимента си към сърдечния и положителен характер на преговорите, който води към прогресивни резултати. Насърчени сме от уверенията на двете страни, че тези преговори няма да доведат до понижаване на стандартите. Предвид голямата чувствителност по този въпрос и настоятелните призови за максимална прозрачност, отправяни от широки кръгове от гражданско общество, Комитетът ще следи отблизо преговорите и очаква обмен на най-добри практики по тези теми.

3.3 Комитетът отбелязва, че всеки етап от преговорите до окончателното споразумение ще се нуждае от силна подкрепа от страна на европейските граждани, които „в рамките на Съюза (...) се представляват пряко в Европейския парламент“ (вж. член 10, параграф 2 от ДЕС). Поради това ЕИСК отправя призив към Съвета и Комисията да прилагат стриктно процедурите, посочени в член 218 от ДФЕС, по специално в параграф 10, съгласно който „Европейският парламент получава незабавно изчерпателна информация на всички етапи на процедурата“.

3.4 Необходими са значителни усилия от страна на партньорите в преговорите, за да може гражданското общество да бъде редовно консултирано и информирано през целия процес на преговорите. Максималната прозрачност е важна и е от решаващо значение текстовете да станат достояние на заинтересованите страни възможно най-рано, което ще позволи да се отправят навременни конструктивни бележки на етап, на който тяхното съдържание може да бъде отчетено по време на процеса на преговори. Това би спомогнало за гъвкав преход в периода на назначаване на новия състав на Европейската комисия.

⁽¹⁾ ОВ С 228, 22.9.2009 г., стр. 32–39.

3.5 Трансатлантическата атмосфера беше влошена от разкритията във връзка с шпионирането от страна на Агенцията за национална сигурност на САЩ. Свързвайки чувствителния въпрос и продължаващите търговски преговори, германският канцлер Ангела Меркел заяви в Бундестага (на 18 ноември): „Трансатлантическите отношения, а поради това и преговорите за споразумение за свободна търговия понастоящем несъмнено са поставени на изпитание от продължаващите обвинения срещу САЩ. Тези обвинения са тежки. Необходимо е те да бъдат разяснени и, което е още по-важно, трябва да се изгради ново доверие“. Европейският парламент прие резолюция⁽²⁾, в която се заявява ясно, че съгласието на Парламента за търговското споразумение между ЕС и САЩ „може да бъде поставено под въпрос“, ако не бъде прекратено общото масово наблюдение от страна на Агенцията за национална сигурност на САЩ (NSA). Комитетът се надява, че проблемите в тази област могат да бъдат решени чрез дипломация и добра воля.

3.6 Преговорите по ТПТИ ще бъдат лакмус за възстановяването на необходимото доверие и е важно да се припомни предишната положителна констатация, направена в съобщението на Изпълнителното бюро на президента до Председателя на Камарата на представителите на САЩ (март 2013 г.), в което се задава тонът на преговорите: „Усилията са оправдани в особено голяма степен от потенциалните ползи“. Именно в този контекст Комитетът разглежда своите съображения.

4. Проучване на икономическото, социалното въздействие и въздействието върху околната среда на ТПТИ

4.1 С основание можем да изразим скептицизъм относно перспективите за успех, по-специално в светлината на предишния опит, най-вече инициативата на Сър Leon Brittan от 1998 г. и неотдавнашните трансатлантически диалози в първото десетилетие на 21-ви век. За да се гарантира една взаимноизгодна ситуация, трябва да потърсим възможности за съвместни проучвания, за да се анализират по-подробно перспективите за съвместно създаване на работни места и, в случаите, в които е възможно, възможните загуби на работни места. Въпреки това новите работни места няма да възникнат без растеж. В този контекст от значение са констатациите в проучването на консултантската фирма „Copenhagen Economics“ относно въздействието на изходящите ПЧИ на ЕС, което показва, че не би имало никакво измеримо отрицателно въздействие върху работните места.

4.2 ЕС следва да бъде амбициозен, за да постигне успех в преговорите във връзка с ТПТИ. Реципрочността е от важно значение в областта на достъпа до пазарите. Проведените наскоро проучвания⁽³⁾, включително оценката на въздействието, извършена от Комисията, показват, че ползи ще произтекат единствено от едно цялостно споразумение.

4.3 Преговорите следва да се опират на досегашните успехи. Изчислено е, че досега резултатът от отношенията между ЕС и САЩ е създаването на общо 13 милиона работни места и инвестиции на стойност почти 3,9 трилиона щ.д., което представлява 45 % от световния БВП.

4.4 Вече са извършени някои интензивни статистически прогнози. Според изчисления на Центъра за икономически изследвания едно цялостно споразумение би довело до нарастване на БВП в ЕС със 119 милиарда евро и с 95 милиарда евро в САЩ.

Бизнес коалицията за трансатлантическа търговия счита, че ТПТИ ще доведе до създаването на половин милион високо платени работни места в ЕС и САЩ.

4.5 Въпреки това съществуват не толкова оптимистични прогнози. Например Центърът за изследване на икономическата политика (CEPR) прогнозира, че мнозинството от създадените работни места ще бъдат в секторите с ниско квалифициран труд, докато работните места в секторите с високо квалифициран труд, по-специално в сектора на електрониката в ЕС, ще намалят. CEPR прогнозира, че е възможно 0,2 - 0,5 % от работната ръка в ЕС да трябва да сменят работата си поради икономическо реструктуриране в резултат от ТПТИ. Важно е подобни промени да бъдат забелязани на ранен етап и да се предприемат подходящи мерки по отношение на засегнатите сектори/държави членки, за да се признаят преносими умения и да бъде преквалифицирана тази квалифицирана работна сила.

4.6 Неизбежен факт е, че въздействието на едно успешно ТПТИ би било неравномерно и различно на национално, регионално и секторно равнище. Поради това в хода на преговорите статистическите прогнози трябва да бъдат постоянно актуализирани и наблюдавани; обещанията трябва да бъдат сравнявани с развитието в реалния свят.

4.7 От решаващо значение е Комитетът да насърчава и да е редовно информиран за необходимите проучвания за оценка на въздействието, по-специално в областта на създаването на работни места, трудовата мобилност, качеството на създадените работни места и прилагането на технологиите.

⁽²⁾ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0230+0+DOC+XML+V0//EN&language=BG>

⁽³⁾ Вж. „Намаляване на трансатлантическите пречки пред търговията и инвестициите: икономическа оценка“ — Център за изследвания на икономическата политика, Лондон, март 2013 г., http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150737.pdf

4.8 Подобни проучвания са вече част от процеса в рамките на ЕС (например подготвяното понастоящем за Европейската комисия проучване⁽⁴⁾ за оценка на въздействието върху устойчивостта във връзка с търговските отношения), но от ключово значение е този процес да бъде върху широка основа, открит, прозрачен и да включва постоянен принос на гражданското общество. Комитетът очаква от своя страна да даде своя съществен и редовен принос в тази област. В рамките на целия процес е необходим постоянен, конструктивен ангажимент и принципно признаване на ролята на гражданското общество. Настоящото становище представлява първоначалния принос на ЕИСК по този въпрос.

4.9 Комитетът си запазва правото да извърши оценка на евентуалния резултат с оглед на всички тези ангажименти.

5. Премахване на митническите ставки в трансатлантическата търговия

5.1 Въпреки относително ниските митнически ставки, са налице някои високи ставки за чувствителни продукти от двете страни на Атлантическия океан като тютюн, текстил и конфекция, захар, обувки, млечни продукти и някои зеленчуци. Наред с това САЩ поддържа високи митнически ставки за хранителни продукти, морски продукти и месни заготовки, хранителни продукти, приготвени на базата на житни растения, макаронени изделия и шоколад. За операторите от тези сектори премахването на митническите ставки би могло да представлява специфичен стимул за участие в експортна дейност.

5.2 Заедно с това трансатлантическата търговия се характеризира със значителна вътрешнофирмена търговия и търговия с междинни продукти. Крайните продукти често са резултат от относително сложна верига на доставки, в рамките на която дори ниски митнически ставки биха се отразили значително върху конкурентоспособността на продуктите. Поради това възможно най-голям брой мита следва да бъдат премахнати от първия ден на влизане в сила на споразумението. За останалите митнически ставки преходният период не следва да надвишава 5 години.

6. Намиране на решение на основните различия по отношение на регулирането и определянето на стандарти

6.1 В САЩ и ЕС се признава, че значителен потенциал, свързан с ТПТИ, съществува в регулаторната област. ЕИСК приветства категоричния ангажимент, изразен от главния преговарящ на ЕС Ignacio Garcia Bercero: „целта на тези преговори не е, и държа да подчертая, че не е, занижаване на стандартите“.

6.2 Този въпрос е от решаващо значение за ЕИСК, и именно в контекста на тази декларация и на факта, че това беше подчертано и от главния преговарящ на САЩ Dan Mulaney на представянето за гражданското общество през ноември 2013 г., ЕИСК не изтъква в настоящето становище някои от опасенията, които биха възникнали, ако този ангажимент не бъде спазен изцяло.

6.3 САЩ не е само водещият търговски партньор на ЕС, но също и партньор на подобни позиции, с когото споделяме много идеали и ценности. Общото между ЕС и САЩ далече надхвърля нашите различия. Тази ситуация е рядка и представлява отлична основа за постигане на амбициозен резултат. За да се разгърне пълният потенциал на износа, следва да поставим акцент върху премахването на нетарифните бариери и разрешаването на свързаните с тях проблеми по взаимноизгоден начин, като едновременно с това се запазва сегашното равнище на защита на гражданите, потребителите, условията на труд и околната среда и стандарти. Трябва да надграждаме върху това.

6.4 Въпреки това съществуват различни подходи към регулирането/определянето на стандарти и ще е необходимо още по-задълбочен анализ на редица сектори като химикалите, безопасността на храните, селското стопанство, моторните превозни средства, козметиката, текстилните изделия и облеклата, и фармацевтичните продукти. Би следвало да е възможно в много области да се постигнат взаимни ползи чрез по-значителна регулаторна съгласуваност, хармонизация и взаимно признаване на процедурите за изпитване и оценяване на съответствието с цел постигане на сходни резултати чрез прилагане на сходни процеси. Всеки от тези подходи обаче би трябвало да следва международни стандарти.

6.5 В интерес на улесняване на търговията модернизацията на процедурите и митническото сътрудничество следва да доведе до опростяване и премахване на ненужното бреме и инспекции.

⁽⁴⁾ <http://www.trade-sia.com/ttp/>

6.6 Основна характеристика на по-тясното регулаторно сътрудничество между ЕС и САЩ следва да бъде насърчаването и обмена на най-добри практики и подобряването на сигурността, здравето и икономическото благосъстояние на хората от двете страни на Атлантическия океан.

6.7 Същото равнище на амбиция следва да насочва преговорите относно техническите пречки пред търговията (ТПТ), в рамките на които един раздел „ТПТ Плюс“, вдъхновен от целта да не се занижават стандартите, би могъл да бъде един от начините за насърчване на доверието в съответните ни регулаторни системи.

6.8 Необходимо е да бъдат включени ефективни механизми за предотвратяване на нови бариери посредством консултации на ранен етап по регулаторни инструменти, които биха могли да имат значително въздействие върху индустрията в САЩ или в ЕС, стига това да дава възможност за принос на всички заинтересовани страни. Това не трябва да засяга правото на страните да регулират в съответствие с равнището, което считат за подходящо по причини от обществен интерес, по въпроси като здравеопазването, защитата на гражданите и потребителите, и стандартите по отношение на труда и опазването на околната среда.

6.9 От важно значение е практиките за вземане на решения в регулаторната област от двете страни на Атлантическия океан, както и регулаторното сътрудничество между САЩ и ЕС да се основават на редица принципи като прозрачност, отчетност и вземане на решения, при което се взема предвид приносът, получен по безпристрастен и открит начин от всички части на обществото.

6.10 Разликите между страните по отношение на правилата и стандартите биха могли да бъдат намалени в бъдещото регулиране чрез широк диалог и консултации на ранен етап, които имат потенциал да сведат до минимум различията и да намалят разходите както за производителите, така и за потребителите.

7. Устойчивото развитие и различията в стандартите

7.1 ЕС и САЩ играят важна роля в дискусиата относно устойчивото развитие на световно равнище и международното сътрудничество, което спомага за постигане на свързаните с него цели. В същото време е важно ЕС и САЩ да работят в посока на устойчиво развитие в рамките на трите му стълба (икономически растеж, социално развитие и опазване на околната среда) за благото на собствените им граждани. В този контекст ТПТИ и по-специално частта му, свързана с търговията и устойчивото развитие, ще предостави възможност на ЕС и САЩ да потвърдят отново своя ангажимент за подкрепа на устойчивото развитие посредством съответните си политики, както и чрез засилена търговия и инвестиционни потоци, диалог и сътрудничество в рамките, предоставени от бъдещото споразумение.

7.2 От декември 2009 г., в съответствие с Договора от Лисабон ⁽⁵⁾, ЕС се стреми да включи раздел, посветен на търговията и устойчивото развитие, във всяко търговско споразумение, което договаря. Това се подкрепя категорично от ЕИСК, както и от Европейския парламент.

7.3 Важно е в новото споразумение да се потвърди правото на страните да регулират и да определят приоритети, политики и законодателство във връзка със собствените си политики на устойчиво развитие, в съответствие със задълженията на страните по отношение на международните стандарти и споразумения.

7.4 Често цитираният ангажимент на Комисията да не се допусне занижаване на стандартите на ЕС в областта на здравеопазването, безопасността, околната среда, защитата на труда и потребителите следва да се приветства. ЕИСК следва също да следи това и да гарантира, че този ангажимент няма да бъде подкопан.

7.5 Следва да разширим този аспект, като изразим основните опасения и предложим положителен път напред, включително наред с другото и по социалните въпроси. ТПТИ трябва да бъде признато от ЕИСК като текущ приоритет през цялото време на преговорите и при прилагането му.

7.6 Страните следва да потвърдят своя ангажимент да прилагат и изпълняват ефективно своето законодателство в областта на труда. Те следва също така да препотвърдят отново задълженията, произтичащи от членството в Международната организация на труда (МОТ), включително Декларацията за основните принципи и права на работното място от 1998 г., която е обвързваща за всички членки на МОТ. Осемте основни конвенции на МОТ (приети в Министерската декларация от Сингапур на СТО от 1996 г.) трябва да продължат да бъдат минимална основа на социалните аспекти на който и да е раздел на ТПТИ, посветен на устойчивото развитие, какъвто е случаят с всички скорешни споразумения за свободна търговия на ЕС ⁽⁶⁾.

⁽⁵⁾ В член 207 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) се посочват основните принципи на търговската политика на ЕС, а в член 3, параграф 5 от Договора за Европейския съюз (ДЕС) и член 21 от ДЕС се посочват основните принципи на външната дейност на ЕС, които се отнасят също и до подкрепата на ЕС за търговията и устойчивото развитие.

⁽⁶⁾ ОВ L 127 14.5.2011 г., стр. 62-65.

7.7 ЕС винаги е насърчавал „социалния дневен ред“ в доизграждането на собствения си вътрешен пазар и ЕИСК действително представлява жив пример за ангажираността на ЕС с диалога и консенсуса. Макар и да зачита малко по-различния социален модел на САЩ, ЕС следва въпреки това да насърчава категорично и да защитава своя собствен модел, основан на социална солидарност.

7.8 Страните следва да признаят значението на световното управление на околната среда и на правилата за справяне с общите предизвикателства, свързани с околната среда. Те следва да потвърдят своя ангажимент да прилагат ефективно своето законодателство в областта на околната среда. Наред с това страните следва да потвърдят своята ангажираност да продължат да предприемат стъпки, за да гарантират и насърчават опазването, устойчивото използване и управлението на природните ресурси. В този контекст страните следва да потвърдят ангажимента си към многостранните споразумения за околната среда.

7.9 ТПТИ следва също да предоставя възможност на ЕС и САЩ да продължат да насърчават търговията и инвестициите, като подкрепят устойчивото развитие — например либерализацията на търговията с екологични стоки и услуги (в съответствие с инициативата, обявена в Давос на 24 януари 2014 г., която се подкрепя и от двете страни), насърчаването на корпоративната социална отговорност и други.

7.10 За разлика от САЩ ЕС досега не е включил въпросите, свързани с труда и околната среда, обхванати в раздела, посветен на търговията и устойчивото развитие, в рамките на общата процедура за уреждане на спорове. Вместо това те са предмет на процедура на консултации, която не може да доведе до търговски санкции. Логиката зад тази позиция е неясна и ЕИСК призовава Комисията да даде пояснения.

8. Инвестиции

8.1 След влизането в сила на Договора от Лисабон ЕС разполага понастоящем с правомощия в областта на инвестициите. Новото споразумение би заменило всички съществуващи двустранни инвестиционни договори между САЩ и девет държави членки.

8.2 На многостранно равнище ЕС и САЩ са страни по споразумението на СТО относно свързаните с търговията инвестиционни мерки (TRIMs). Това обаче се отнася само до мерки, които засягат търговията със стоки, но не и услугите или други основни области, които са се развили през последните 20 години. Наред с това ЕС и САЩ постигнаха през април 2012 г. споразумение относно амбициозен набор от инвестиционни принципи и отправиха покана към други страни да се присъединят към него.

8.3 Въпросът за включване на ISDS механизма предизвика значителен обществен интерес и загриженост от двете страни на Атлантика. Приветстваме признаването от Комисията на значителната обществена загриженост, произтичаща от агресивните съдебни процеси⁽⁷⁾ и решението на Комисията да проведе отделни публични консултации относно защитата на инвеститорите и ISDS механизма, след проявата на силен обществен интерес. Тази публична консултация, на която беше даден ход на 27 март 2014 г., е добър пример за насърчаването на приноса на гражданското общество към преговорите.

8.4 ЕИСК счита за важно всяка разпоредба във връзка с механизма ISDS, предложена в ТПТИ, да не пречи на възможността на държавите — членки на ЕС, да регулират в интерес на обществото. Комитетът отчита усилията за по-голяма прозрачност и ще изготви становище по собствена инициатива относно механизма ISDS.

8.5 В параграф 8 от информационната бележка, издадена на 3 октомври 2013 г., Комисията отправя предложения за прекратяване на потенциалната злоупотреба с процедурата на ISDS. Въпреки това Комитетът счита, че няма яснота по отношение на определянето на няколко термина, сред които понятието „необосновани искове“ и „обществена цел“. От жизненоважно значение е спешно да се установи подходящо определение.

8.6 ЕИСК счита, че е важно позицията на ЕС в преговорите да предвижда няколко условия за включване на ISDS в споразумението, едно от които е съответните разпоредби на споразумението да позволяват на държавите членки да „преследват по недискриминационен начин легитимни цели в областта на публичната политика като социални цели, цели, свързани с околната среда, сигурността, защита на потребителите, стабилността на финансовата система, общественото здраве и безопасността“. Важно е това заявление да бъде водещ принцип на преговарящите от страна на ЕС и следва да бъде ясно посочено в споразумението.

⁽⁷⁾ В момента частните корпорации водят агресивни съдебни дела срещу суверенни държави — напр. *Veolia срещу Egunet* и *Philip Morris срещу Австралия*.

9. МСП

9.1 В Европейския съюз и Съединените щати МСП и новосъздадените предприятия са критични движещи сили на растежа и създаването на работни места. Над 20 милиона предприятия в ЕС и 28 милиона в САЩ са МСП. И от двете страни на Атлантическия океан МСП са важен източник на иновации, нови продукти и нови услуги и те вече се ползват от предимствата на трансатлантическата търговия.

9.2 ТПТИ ще е особено ценно за МСП, като се има предвид че обикновено търговските бариери са непропорционално бреме за по-малките фирми, които разполагат с по-малки ресурси да се справят с него от по-големите фирми. Потенциалните ползи от ТПТИ включват решаването на въпросите, свързани с митническите ставки, регулаторните въпроси и нетарифните бариери, услугите, електронната търговия, обществените поръчки, митническите въпроси и улесняването на търговията и правата върху интелектуалната собственост.

9.3 ЕИСК подкрепя включването на раздел в ТПТИ, посветен на свързаните с МСП въпроси. Чрез подобен раздел би могло да се създадат механизми двете страни да работят заедно, за да улеснят участието на МСП в трансатлантическата търговия. Разпоредбите могат също да включват комитет за МСП, който би поддържал връзки с малките предприятия, и разработването на онлайн информация и други ресурси, за да се помогне на МСП да разберат разпоредбите на споразумението и как те могат да се възползват от тях.

10. Интереси на потребителите

10.1 Доверието на потребителите е от решаващо значение за успеха на ТПТИ. То би могло да доведе до по-големи разходи на потребителите с положителен стимулиращ ефект върху растежа и работните места. Поради това е важно потребителите да получат гаранции, които създават доверие в трансатлантическия пазар. Важна изходна точка в това отношение е ясната декларация, че няма да има занижаване на съществуващите стандарти. Предизвикателството включва превръщането на този ангажимент в реалност, като се предоставя ясна правна рамка за предотвратяване на подобно занижаване и, наред с други инициативи, надлежно и своевременно се информира гражданското общество относно процеса на регулаторно сближаване. Следва да бъдат включени и разпоредби за запазване на правото на гражданите да изискват изпълнението на такива разпоредби в случай на нарушение.

10.2 Съществуват опасения, че отварянето на границите и премахването на търговските бариери би могло да доведе до по-голямо разпространение и по-голямо въздействие на замърсени храни. ТПТИ предлага отлична възможност за разработване на единна система за предупреждение, която да обхваща както ЕС, така и САЩ. Целта би била да се подобри защитата на потребителите и да се сведе до минимум отрицателното въздействие върху търговията, ако възникне подобно замърсяване.

10.3 Проследяемостта на хранителните продукти и техните производни продукти е от решаващо значение, за да се гарантира безопасността, качеството и информирания избор на потребителите. ТПТИ представлява възможност ЕС и САЩ да достигнат до по-задълбочено разбиране на сложните световни вериги и мрежи на доставка на храни и да разработят стабилни, съвместими и оперативно съвместими подходи за гарантиране на проследяемостта и автентичността на храните, включително и системи за идентификация на животните.

10.4 Следва да се създадат схеми за докладване и обмен на информация относно нови продукти, за да се следи въвеждането на пазара на произведени наноматериали, за които следва също да се установи подлежащ на обществен контрол изчерпателен списък.

11. Услуги

11.1 Много статистически данни показват, че нарастването на търговията и инвестициите в сектора на услугите би могло да предложи значителен потенциал за растеж. Поради това е важно и от двете страни да бъдат договорени смислени ангажименти в областта на услугите (включително финансовите услуги). Подобреният достъп до пазара се счита за приоритет за предприятията в ЕС.

11.2 Преговорите трябва също изцяло да отчетат специфичния характер на обществените услуги в ЕС, който трябва да бъде запазен в съответствие със задълженията по Договора за функционирането на Европейския съюз.

11.3 Регулаторното сътрудничество следва да обхваща също и услугите и да създава предпоставки за по-добро сътрудничество между регулаторите, по-голяма прозрачност и премахване на ненужни и натоварващи изисквания.

12. Селскостопанският и хранително-вкусовият сектор

12.1 Споразумението следва да бъде амбициозно по отношение на санитарните и фитосанитарните въпроси, за които САЩ и Европейският съюз следва да се стремят да договорят амбициозен раздел „СФС Плюс“.

12.2 Методите на производство на селскостопански продукти и храни се развиват при съвсем различни обстоятелства в САЩ и ЕС (напр. благосъстояние на животните, регламенти за безопасност на храните, употреба на продукти за растителна защита). За да определят дали да пуснат на пазара даден продукт или не, в САЩ се опират единствено на научни съображения, докато в Европа при вземане на подобни решения се ръководят от принципа на предпазливост. Тази разлика в подхода трябва да бъде взета предвид при преговорите.

12.3 Поетият от Комисията ангажимент, упоменат по-горе, да не занижава европейските стандарти, включително във връзка със защитата на потребителите, би следвало да ни направи особено внимателни по отношение на въпросите, свързани с безопасността на храните (информация за генно модифицирани продукти, хормони в храните, химично третирани храни и др.), при непрекъснато съблюдаване на принципа на предпазливост (залегал в Договора от Лисабон). Стремежът регулаторните системи на САЩ и ЕС да станат по-съвместими трябва да се реализира при спазване на високото ниво на стандартите за безопасност на храните от двете страни на Атлантика.

13. Обществени поръчки

13.1 Обществените поръчки са особено чувствителен въпрос, в който обаче ЕС би трябвало да следва по-активен подход, тъй като предприятията от САЩ понастоящем се възползват в по-голяма степен от откритостта на пазара на ЕС отколкото в обратния случай. За каквото и да е споразумение е решаващо и от двете страни на Атлантическия океан да се прилагат еднакви равнища на достъп до обществените поръчки.

13.2 Преговарящите трябва да гарантират, че няма да бъде подкопавано правото на държавите — членки на ЕС, както и на регионалните и местните власти да развиват своите определени по демократичен път социални политики и политики в областта на околната среда.

14. Защита на данните

Съществуват опасения, че ТПТИ би могло да доведе до отслабване на правилата за неприкосновеност на личните данни в ЕС и САЩ, което създава условия за заплаха за данните на гражданите и нарушаване на тяхната неприкосновеност. В съответствие с ангажимента, споменат в параграф 6.1, е особено важно да не се занижават стандартите за защита в тази област и на гражданите на ЕС да се гарантира същата степен на защита съгласно настоящото законодателство на ЕС за защита на данните в случаите, когато взаимодействат с предприятия със седалище в САЩ.

15. Енергия и стратегически суровини

15.1 Гарантирането на надеждните доставки на енергия е от решаващо значение. В рамките на ТПТИ трябва да се обмисли разработването на разпоредби относно сигурността на доставките на енергия и стратегически суровини, с цел да се определят съществуващите и бъдещите затруднения по отношение на инфраструктурата и доставките, които могат да се отразят върху търговията с енергия, както и върху механизмите за справяне с кризи на доставките и тяхното прекъсване.

15.2 Енергийната ефективност и насърчаването на възобновяемите енергийни източници са основен аспект от енергийната политика на ЕС и на САЩ. ТПТИ следва да насърчава тези цели и да гарантира правото на всяка от страните да поддържа или установява стандарти и регулиране, например относно енергийните характеристики на продуктите, уредите и процесите, като действия, доколкото е постижимо, в посока на сближаване на националните стандарти на ЕС и САЩ.

16. Географски означения

ЕС изнася за САЩ продукти с висока добавена стойност, при които ключова роля играе системата на географски обозначения (ГО). Тази система защитава продуктите от ЕС от имитация и измами и позволява да се избегне подвеждането на потребителите. В ТПТИ следва да се намери практически начин за постигане на правна сигурност за бизнеса, основаващ се на географските обозначения.

17. Роля и участие на гражданското общество

17.1 ЕИСК приветства като извънредно ценен процес установената понастоящем практика, при която след всеки кръг от преговорите се организира подробно представяне пред гражданското общество. Изключително важно е всички заинтересовани страни да продължат да бъдат консултирани и ЕИСК да бъде приет като основен елемент от този процес. Въпреки това сред гражданското общество съществуват опасения, че текстовете, свързани с преговорите, са ненужно конфиденциални, което е пречка пред процеса на информиране. Това може сериозно да подкопае общественото доверие в споразумението за ТПТИ и подкрепата за него.

17.2 Трансатлантическият икономически съвет и слабостите и несъответствията между петте трансатлантически диалога (бизнес диалогът, диалогът на потребителите, диалогът на законодателите, диалогът в областта на труда и диалогът в областта на околната среда) бяха ясно изтъкнати в становището на ЕИСК, прието през март 2009 г.⁽⁸⁾ Както показват трансатлантическият бизнес диалог и диалогът на потребителите, органите, които бяха създадени и функционират, имат потенциала да дадат важен принос за процеса на преговори. Поради това ЕИСК отправя отново призив за стартирането на диалог в областта на труда и диалог в областта на околната среда.

17.3 Както беше посочено по-горе ТПТИ е свързано както с опасения, така и с потенциал, и ролята на гражданското общество ще е решаваща за крайното одобрение или неодобрение на резултатите от преговорите.

В новото поколение двустранни търговски споразумения, сключени от ЕС, са включени разпоредби за създаване на механизъм за наблюдение от гражданското общество.

17.4 Всеки от тези механизми ще бъде *единствен по рода си* в зависимост от реалните обстоятелства. ЕИСК обаче настоява категорично, възможно най-скоро да се намери подобен механизъм за ТПТИ и ЕИСК да бъде консултиран по отношение на неговия формат.

18. Ролята на ЕИСК

18.1 Наложително е да се признае институционалната роля на ЕИСК в рамките на процеса на преговори по ТПТИ и да се поддържа редовен диалог между ЕИСК, Европейската комисия и Европейския парламент през целия процес на преговори.

18.2 В Договора от Лисабон се потвърждава ролята на Комитета като мост между гражданското общество и другите европейски институции, която е основна част от тясното сътрудничество между ЕИСК и Комисията. Предвид потенциалното значение на ТПТИ жизненоважно е:

- Комисията да признае тази роля и да информира Комитета относно всички аспекти на процеса на преговори. Във връзка с това ЕИСК приветства факта, че тричленна група на ЕИСК за мониторинг ще получи равноправен достъп до всички документи, предоставени на консултативната група към ГД „Търговия“;
- приобщаващата роля на гражданското общество да се запази в течение на целия процес на преговори;
- в контекста на средата, изградена след сключването на споразумението, да бъде създаден стабилен и изцяло представителен механизъм за наблюдение от гражданското общество. ЕИСК трябва да играе ключова роля в един подобен орган.

18.3 Въпреки че в САЩ не съществува подобна на ЕИСК структура, посещение във Вашингтон през февруари 2014 г. показва, че там съществува зряло организирано гражданско общество. Структурата му допълва съществуващата в ЕИСК структура, включваща три групи. Поради това ТПТИ представлява изключителна възможност ЕИСК да продължи установената си по-рано политика на развитие на трансатлантическите връзки с гражданското общество. За тази цел се препоръчва като незабавен приоритет да се създаде контактна група „ЕС-САЩ“.

18.4 Настоящото становище представлява началото, а не края на участието на ЕИСК в свързания с ТПТИ процес. Препоръчва се да се създаде текущ проект на ЕИСК с цел участие в наблюдението на процеса на преговори по ТПТИ от името на гражданското общество. Той би могъл да включва например допълнителни становища, публични изслушвания, семинари, конференции и др. по въпроси като устойчивото развитие, МСП, механизма за разрешаване на споровете между инвеститор и държава (ISDS), обществените поръчки и специфични анализи на отделни сектори.

Брюксел, 4 юни 2014 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Henri MALOSSE

⁽⁸⁾ ОВ С 228 22.9. 2009 г., стр. 32-39.

III

(Подготвителни актове)

ЕВРОПЕЙСКИ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ

499-А ПЛЕНАРНА СЕСИЯ НА ЕИСК, 4 И 5 ЮНИ 2014 Г.

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – Визия за вътрешния пазар на промишлени продукти“

COM(2014) 25 final

(2014/C 424/03)

Докладчик: г-н Меупент

На 7 Март 2014 г. Европейската комисия реши, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

„Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Визия за вътрешния пазар на промишлени продукти“

COM(2014) 25 final.

Специализирана секция „Единен пазар, производство и потребление“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 14 май 2014 г.

На 499-ата си пленарна сесия, проведена на 4 и 5 юни 2014 г. (заседание от 4 юни 2014 г.), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 144 гласа „за“, 2 гласа „против“ и 3 глас „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1 Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) приветства съобщението на Комисията относно „Визия за вътрешния пазар на промишлени продукти“. Това съобщение е част от неотдавнашното и приветствано развитие в посока към промишлена политика на равнището на Съюза, което се изразява по-конкретно със Съобщението „За възраждане на европейската промишленост“.

1.2 Според ЕИСК техническите стандарти за промишлените продукти трябва да бъдат предмет на демократична, отворена и прозрачна регулация, която да включва широко представителство на заинтересовани страни, като предприятията, сред които МСП, работниците или техни представители, потребителите, НПО за защита на околната среда. За да може тази отвореност да се превърне в конкретна реалност, е редно да бъде оказана публична подкрепа на заинтересованите страни, които не разполагат с достатъчно средства, за да осигурят участието си.

1.3 Приложното поле на „съществените изисквания“ от обществен интерес, които могат прераснат в технически стандарти, не би трябвало да се ограничава с безопасността, здравето, защитата на околната среда и защитата на потребителя. То би трябвало да включва всеки обществен интерес, пречен по силата на демократично решение като легитимен, и по-специално социалните и екологичните условия за производство и оперативната съвместимост на техническите системи и достъпността за всички ползватели.

1.4 Техническите стандарти трябва да бъдат преразглеждани и усъвършенствани периодично, с много по-ускорен ритъм, тъй като секторът е иновативен. Според ЕИСК тези промени не трябва да бъдат забавяни, но въздействието им за предприятията, и по-конкретно за МСП, трябва да бъде сведено до минимум.

1.5 Следва да се оцени въздействието на законодателните предложения върху МСП, в светлината на Законодателния акт за малкия бизнес в Европа ⁽¹⁾. Следователно МСП не трябва да бъдат освобождавани от прилагането на нормативните разпоредби, защото целта на последните е да защитават обществените интереси, които не зависят от мащаба на предприятието, проектирало или произвело продукта, и да предотвратят създаването на пазар на две скорости.

1.6 ЕИСК одобрява предложението на Комисията да използва за хармонизиране на промишлените продукти регламент с единно и бързо приложение в целия Съюз, а не директива, както и преобразуването на Решение № 768/2008/ЕО на Европейския парламент и на Съвета в регламент с общо приложение, което ще опрости регулаторната структура и ще улесни разбираемостта ѝ, в частност от МСП.

1.7 Комитетът подкрепя безплатното предоставяне на резюмета на стандартите на всички заинтересовани лица, по-конкретно на МСП.

1.8 Комитетът препоръчва на Комисията да осигури на вътрешния пазар и на пазара на трети държави широко разпространение на информацията относно качеството и високото равнище на изисквания за продуктите, съответстващи на европейските стандарти, с помощта на бюджета, отделен за комуникация и с участието на заинтересованите страни, посочени в параграф 1.2.

1.9 Демократичният, отворен и прозрачен характер на настоящата регулация на техническите стандарти, касаещи пазара на промишлени продукти, трябва задължително да бъде запазен при сключването на споразумения за свободна търговия.

1.10 ЕИСК подкрепя създаването на централизирана електронна база данни, която да разпространява подходящата нормативна информация за всеки продукт.

1.11 ЕИСК подкрепя създаването на „електронен надзор“ на единния пазар, позволяващ на добросъвестни субекти поверително да предоставят на властите информация за несъответствия, на които са свидетели, при проектирането, производството или вноса на промишления продукт.

1.12 ЕИСК счита, че техническата информация относно промишлен продукт, която се намира на хартиен носител, представлява вечен, автентичен и неподлежащ на фалшифициране документ, а електронният носител може да се приема положително, само ако отговаря на същите изисквания.

1.13 ЕИСК констатира, че на вътрешния пазар продължават да съществуват някои пречки пред свободното движение и свободната конкуренция. ЕИСК изразява желание за засилване на надзора на пазара. Държавите членки трябва да бъдат поощрени да въведат по-еднообразни санкции, на съпоставими равнища и със сходна техника по отношение на проверките на пазара и разпределението на продукти и услуги, за да се постигне по-голяма съгласуваност на европейско равнище.

2. Въведение

2.1 В съобщението си, което е продължение на съобщението от октомври 2012 г., Комисията разглежда възможни развития на регулацията, свързана с вътрешния пазар на промишлени продукти, в контекста на интернационализацията на търговския обмен, технологичното развитие на продуктите и пускането на пазара на нови продукти и технологии. Целта е да се направи оценка на въздействието на съществуващото законодателство върху пазара на продуктите от гледна точка на производителите и операторите на единния пазар, въз основа на резултатите от обществена консултация и конкретни проучвания, посочени в приложения работен документ (само на английски език) на службите на Комисията.

2.2 В документа на Комисията се очертава развитието на правото на Съюза, уреждащо промишлените продукти, след приемането през 1985 г. на „новия подход“ в областта на хармонизираното законодателство: законодателят на Съюза определя „съществените изисквания“, т.е. целите по отношение на сигурността, здравето, защитата на околната среда и защитата на потребителите. Предприятията трябва да се съобразяват с тези изисквания, когато пускат продукти на пазара на Съюза, като гарантират най-високо равнище на защита (член 114 от ДФЕС). По отношение на „съществените изисквания“ хармонизацията се извършва посредством стандарти, установени от европейските органи за стандартизация, въз основа на мандат, възложен от Европейската комисия.

⁽¹⁾ ОВ С 376, 22.12.2011 г., стр. 51.

2.3 Промислените продукти са дефинирани като нехранителни продукти, произведени чрез промишлен процес на производство, но съобщението се концентрира върху продуктите, които скоро не са били предмет на законодателен акт, на преразглеждане или на оценка. То не разглежда фармацевтичните продукти, които са твърде специфични и се третират отделно.

2.4 Според Комисията хармонизирането е довело до значителен растеж на търговията с въпросните продукти, надвишаващ темпа на растеж на общата добавена стойност на целия производствен отрасъл в периода между 2000 г. и 2012 г. Законодателството на равнището на Съюза способства за постигането на икономии от мащаба, като същевременно укрепва конкурентоспособността на предприятията и предотвратява разходите по приважване в съответствие, изисквани преди това от различните национални правила или в някои случаи липсата на правила.

2.5 Новите правила, установени съгласно подхода от 1985 г., укрепиха и доверието на потребителите в европейските продукти.

3. Общи бележки

3.1 Абсолютно необходимо условие за правилното функциониране на вътрешния пазар на промишлени продукти е доверието на потребителите и на професионалните ползватели по веригата за създаване на стойност в това, че тези продукти отговарят на „съществените изисквания“ от обществен интерес. При липсата на доверие сделките спират, пазарът се стромоляса и остават само продуктите с ниско качество ⁽²⁾.

3.2 Тези изисквания включват здравето и безопасността на потребителите и работниците в промишлеността, защитата на околната среда и защитата на потребителите, но по-общо всеки обществен интерес, преценен по демократично решение като легитимен, и в частност социалните и екологичните условия за производство, и оперативната съвместимост на техническите системи и достъпността за всички ползватели.

3.3 Тези „съществени изисквания“ са резултат от демократичен процес на вземане на политически решения, довел до приемане на закони или регламенти, и който е в основата на тяхната легитимност. Обществената сила е в правото си да определя тези „съществени изисквания“ и да гарантира спазването им от всички оператори на вътрешния пазар.

3.4 Според ЕИСК техническите стандарти за промишлените продукти са техническият превод на тези „съществени изисквания“ от обществен интерес. В този смисъл те са политически инструменти и трябва да се възприемат изцяло като такива. Това са, на първо място, инструменти от областта на общата политика, насочени към постигане на експлицитна цел от обществен интерес, редом с конкретно посочените в член 114 от ДФЕС цели, но и извън тях: здравето и безопасността на ползвателя (потребител или работник в професионална среда), условия на труд, благоприятни за производителността и мотивацията на работниците, опазването на уязвимите природни ресурси, които са невъзобновяеми или редки (климат, минерални ресурси, биосфера, живи организми, вода), хуманното отношение към животните, поверителността и честността на съобщенията и данните, оперативната съвместимост на елементите на сложни системи и още други, определени по силата на демократично решение.

3.5 На второ място, това са инструменти за промишлена политика и структуриране на пазара. Съответствието на задължителен технически стандарт е инструмент за разграничаване и неценова конкурентоспособност по отношение на качеството на международните пазари. Изпреварвайки бъдещите нужди и развитието на пазара, стандартът помага на европейските предприятия да бъдат стъпка напред, да правят иновации и да предлагат им слабо да се влияят от цената, т.е., което да са едновременно рентабилни и генериращи работни места. Когато конкурентни стандарти (в частност по отношение на оперативната съвместимост) се сблъскват на пазара, изборът на стандарт оказва влияние върху предприятията, които ще спечелят от това предимство пред конкуренцията, следователно върху локализацията на икономическата дейност и на свързаните с това работни места.

3.6 Резултатът от политическия характер на техническите стандарти относно промишлените продукти е, че те не могат да се приемат за запазена област за частни интереси и технически специалисти. Напротив, те трябва да бъдат предмет на демократична, отворена и прозрачна регулация, включваща широко участие на заинтересовани страни. Тази регулация се отнася за следния 5 етапа на решение:

- целесъобразността от стандартизация;
- целите, възложени на стандартизацията;
- техническите средства за постигане на тези цели;
- контрола за съответствие на стандарта и надзора на пазара и
- налагането на ефективни, пропорционални и възпиращи санкции в случай на несъответствие.

⁽²⁾ Този резултат бе доказан от G. Akerlof, носител на Нобелова награда за икономика, през 1970 г., в статията му за автомобилите втора употреба (Akerlof, George A. (1970 г.). „The Market for 'Lemons': Quality Uncertainty and the Market Mechanism“. Quarterly Journal of Economics (The MIT Press) 84 (3): 488–500. doi:10.2307/1879431).

3.7 Тази регулация трябва да се опира на отворени и легитимни институции, които предоставят на практика възможност на всички заинтересовани страни да повлияят върху решението. Според ЕИСК списъкът на заинтересованите страни, които имат право да участват в тази регулация, е отворен списък, който зависи от конкретния характер на регулацията (например един стандарт относно хуманното отношение към животните няма да мобилизира същите заинтересовани страни като стандарт относно оперативната съвместимост на инструменти за цифрова комуникация). При все това списъкът на заинтересовани страни трябва да включва поне: предприятията, сред които МСП, работниците или техни представители, потребителите, НПО за защита на околната среда.

3.8 Фактът, че техническите стандарти се възприемат като инструменти на промишлената политика, на конкурентоспособност чрез качество и на изпреварващи действия по отношение на техническите, обществени и екологични нужди, и като източници на технически иновации, означава, че за да изпълняват тази роля, те трябва да бъдат преразглеждани и усъвършенствани периодично, с доста по-ускорен ритъм, предвид иновационния характер на сектора. В случая с много силно иновативни сектори и с голям потенциал за развитие, Комитетът препоръчва успоредно да се следват целите за демократична и социална легитимност на регулаторния и нормативен процес, посочени в параграф 3.2 и параграф 3.7, и целите, свързани с ускорен ритъм на изготвяне на стандартите и след това на осъвременяването им. При все това въздействието на тези промени за предприятията трябва да бъде сведено до минимум.

3.9 Накрая, техническите стандарти относно промишлените продукти са предпочитаният носител на информация и за обучение на потребителя (краен и междинен). Те му предоставят обективни и точни елементи, за да прецени самостоятелно доколко продуктът отговаря на неговите потребности. Информираният и обучен потребител е чувствителен към разграничението по качество и по този начин допринася за неценовата конкурентоспособност на европейската промишленост, която се опира на високото равнище на компетентност и мотивация на своите работници. Ето защо тези стандарти са съществен елемент от симбиозата между промишлени доставчици от високо качество и високателни и строги потребители.

4. Специфични бележки

4.1 Регулирането на хармонизираните стандарти с директиви, каквато е практиката досега, поражда нестабилност и налага на предприятията постоянни и понякога ненужни усилия за привеждане в съответствие. На практика подобно регулиране може да доведе до географски разнородно законодателство в държавите членки. Тази разнородност изглежда незначителна, но е важна, защото се отнася до степента на детайла, необходим за привеждането в съответствие на промишлен продукт към даден стандарт. Към географската разнородност се добавят и разликите във времето, в зависимост от различните дати на транспониране на директивата във всяка от 28-те национални правни системи. Тъй като този период на транспониране може да обхване период от 36 месеца, а актуализирането на стандартите да трябва да се извършва в период със същата продължителност, дори по-често за силно иновативните сектори, предприятията биха могли постоянно да се намират в състояние на несигурност и объркване на преходни периоди.

4.2 С оглед на това положение, което е особено мъчително за МСП, които не разполагат с достатъчно средства за регулаторни последващи действия, предложението, направено от Комисията да се използва регламент с единно и бързо приложение в целия Съюз вместо директива, е съвсем подходящо. ЕИСК счита, че тази разпоредба е изключително позитивна. Тя може да отстрани важен източник на законодателна нестабилност и да даде възможност на екипите за научно-изследователска и развойна дейност и иновации (НИРИ) да работят в наистина еднаква за 500 млн. потребители среда, стабилна за години напред, в ритъм, който съответства на интензивността на иновации на всеки сектор.

4.3 Тази логика доказва също така, по отношение на субсидиарността, че използването на регламента за определяне на техническите стандарти за промишлените продукти е случай, в който дейността на равнище Съюз е очевидно по-ефикасна, отколкото тази на равнище държави членки.

4.4 ЕИСК подкрепя също така трансформирането на Решение № 768/2008/ЕО на Европейския парламент и Съвета в регламент с общо приложение. Изготвянето на пакет от общи определения, термини и понятия за хоризонтално използване от всички работещи в секторната техническа стандартизация предотвратява многословието и повторенията, улеснява последващите изменения на текста и съответства на добрите практики в областта на изготвянето на законодателни текстове.

4.5 Приносът на заинтересованите страни в работата по стандартизация, по време на 5-те определени по-горе етапа в параграф 3.6, е цел от обществен интерес. Този широк кръг включва заинтересовани страни, които не разполагат с достатъчно средства, като профсъюзните организации, МСП, сдруженията на потребителите и сдружения за защита на околната среда. Според ЕИСК е правилно да бъде оказана публична подкрепа за участието на тези заинтересовани страни в работата, с предоставяне на право на глас, за да може отвореността на процеса да се превърне в конкретна реалност.

4.6 Комитетът подкрепя безплатното предлагане на резюмета на стандартите. Непознаването на закона не е извинение, но днес трябва да се плаща, за да се получи достъп до техническите стандарти, без предварително да са напълно ясни предметът и обхватът на стандарта, и следователно дали той е приложим към конкретния случай. Това е санкциониращо за МСП, но също и за всички заинтересовани страни. Ето защо ЕИСК подкрепя тази мярка, като същевременно призовава безплатното предлагане да е отворено за всяко заинтересовано лице.

4.7 ЕИСК приветства създаването на централизирана електронна база данни, даваща достъп за всеки продукт до списъка със стандартите, на които съответства, и до вида на сертификацията, удостоверяваща това съответствие (в частност дали става въпрос за декларация за съответствие или за сертифициране от трето оторизирано лице). При сключен абонамент тази база данни би могла безплатно да изпраща автоматични предупреждения по електронната поща за всяка промяна на стандарт, касаеща съответния продукт.

4.8 ЕИСК подкрепя възможността лицата, които подават сигнал, да предоставят на властите поверително информация посредством онлайн инструмент за надзор на единния пазар, за нередности на които са свидетели при проектирането, производството или вноса на промишления продукт. Добросъвестните лица, подаващи сигнал, трябва да бъдат защитени срещу евентуално преследване или санкции, като уволнението, ако са работници. Този споделен надзор на пазара, използващ техниките на Интернет 2.0, би могъл да подобри здравето и сигурността на ползвателите на промишлени продукти, продавани в целия Съюз, и да защити изрядните предприятия от злоупотребите на техни нелоялни конкуренти.

4.9 ЕИСК счита, че техническата информация относно даден промишлен продукт е съществен елемент от договора, каквото всъщност представлява покупката, с цел тя да се извърши информирано и, след акта на закупуване, тази информация да служи в случай на повреда, инцидент или непостигане на обявените резултати. Тя по никакъв начин не е „ненужна“, нито „неестетична“, както се посочва в съобщението на Комисията. Напротив, тя трябва да бъде предоставяна на клиента в трайна, автентична, неподлежаща на фалшифициране и разбираема форма, независимо от развитието на съществуващите електронни инструменти. Във връзка с това ЕИСК счита, че документацията на хартиен носител, съставена на езика на страната, където се извършва продажбата, налична на мястото на продажба, а после и в опаковката, отговаря на тези условия, и че електронният носител може да се приема положително, само ако отговаря на посочените по-горе строги функционални спецификации.

4.10 Комитетът препоръчва на Комисията да осигури на вътрешния пазар и на пазара на трети държави широко разпространение на информацията относно качеството и високото равнище на изисквания на продуктите, съответстващи на европейските стандарти, с помощта на бюджета, отделен за комуникация, като ангажира заинтересованите страни, упоменати в параграф 3.7. По този начин потребителите и професионалните купувачи ще бъдат по-добре информирани за предимството да изберат тази оферта. Това ще даде конкурентно предимство, основаващо се на изцяло обективно и надеждно качество на продуктите, проектирани и произведени в Европа или в съответствие с европейските стандарти, и следователно на европейските предприятия и работници.

4.11 Би трябвало да се прецени въздействието на законодателните предложения върху МСП в светлината на Законодателния акт за малкия бизнес в Европа⁽³⁾. Следователно ЕИСК подкрепя твърдо позицията на Комисията да не освобождава по никакъв начин МСП от прилагането на законодателството. Рисковете, които може да носи даден продукт за здравето или безопасността на потребителите или професионалистите, опазването на природните ресурси, съвместимостта със съществуващите технически системи, са цели от обществен интерес, които не зависят от мащаба на предприятието, проектирало или произвело продукта. Освен това цели сектори, в частност за някои потребителски стоки като облеклото или обзавеждането на дома, са доминирани и изградени от значителен брой МСП. Намалването на нормативните изисквания спрямо МСП е неприемливо, защото това би означавало *de facto* тези сектори да се освободят от прилагането на нормативните разпоредби, а кумулативното въздействие на тези сектори върху потреблението, и съответно върху риска, е значително. Едно такова освобождаване би довело и до създаването на пазар на две скорости, в който предлагането от МСП би се считало (основателно) с по-ниско качество, тъй като подлежи на не толкова вискателни или многобройни стандарти, което би подчертало конкурентния им недостатък в сравнение с продуктите, произведени от големи групи, които освен това разполагат с по-големи бюджети за реклама.

4.12 ЕИСК не споделя мнението, изразено от Комисията, че твърде честите законодателни промени биха могли да наложат „прекомерни“ тежести на предприятията. Честотата, с която се променят стандартите, зависи от интензивността на иновациите в сектора и допринася за неценовата конкурентоспособност на европейската промишленост. Тя не трябва да бъде забавяна, но ЕИСК признава, че МСП би трябвало да бъдат по-добре информирани за тези промени, като се мобилизира, при необходимост, базата данни, посочена в параграф 4.7. Ето защо отговорът на Комисията, включващ промени на стандарти, извършвани по-скоро с регламенти, отколкото с директиви, е целесъобразно и адекватно решение на изразените тревоги.

⁽³⁾ ОВ С 376, 22.12.2011 г., стр. 51.

4.13 ЕИСК счита, че при сключването на споразуменията за свободна търговия трябва задължително да бъде запазен историческият опит, придобит от държавите — членки на Европейския съюз, по време на дългия път, започнал през 1993 г. и все още незавършен, към ефективното учредяване на единен пазар на промишлените продукти, отчитащ изцяло политическия характер и съответно демократичността, отвореността и прозрачността на отнасящите се за тях технически стандарти. Във връзка с това ЕИСК призовава Комисията, по време на текущите преговори, да изготви институционална рамка, със същите тези характеристики на демократичност, отвореност и прозрачност, по време на 5-те етапа, определени по-горе, на процеса по стандартизация, после и на проверка за съответствие. Стандартите, свързани с продуктите, разпоредбите и решенията, защитаващи обществени интереси, както и санкциите за тяхното неспазване, не трябва да могат да бъдат атакувани като нетарифни пречки, когато съответстват на общностното законодателство и на споразуменията на СТО.

4.14 Постигането на цели от обществен интерес посредством технически стандарти, когато веригите за създаване на стойност са международни и надхвърлят приложното поле на правилата на една единствена юрисдикция, е свързано със специфични и все още нерешени трудности. ЕИСК препоръчва усилията в тази област да бъдат преимуществено насочени към придобиването и сертифицирането на обективни и надеждни данни за продукта и физическите и социалните аспекти на неговия процес на производство. Тези данни, предавани впоследствие по веригата за създаване на стойност, биха могли да бъдат съпоставени със „съществените изисквания“ на всяка юрисдикция, зачитайки изцяло нейния суверенитет.

4.15 Все още съществуват проблеми, свързани с пречки пред свободното движение и свободната конкуренция. Става например въпрос за патентите относно технически стандарти или за ефективността на проверките за прилагането на стандартите и законодателството.

4.16 Когато е получен патент за иновация, превърнала се в технически стандарт, е важно конкурентите да могат да получат необходимите лицензи на разумна цена. Законодателството в областта на интелектуалната собственост трябва да предлага реална защита на иновацията без патентите или авторското право да могат да бъдат използвани като пречки пред промишлената надпревара и иновациите. Ето защо нейната роля, според Комитета, трябва да бъде да насърчава свободното движение в рамките на единния пазар, за което ще допринесе по категоричен начин единният европейски патент, ползващ се със силната подкрепа на ЕИСК. ЕИСК, обаче, наблюдава, че в някои неевропейски страни, по-конкретно САЩ, качеството на патентите е съмнително: издаването на патентите не е свързано с достатъчно предшестваша проучвания, което поставя под съмнение техния новаторски характер; приемането на тривиални патенти поставя под съмнение техния изобретателски характер, а патентите относно абстрактни понятия за външен вид и усещане (*look and feel*), независимо по какъв технически начин е получен този външен вид, противоречи на същинския принцип на патента за изобретение, отнасящ се изключително за начина на постигане на резултата. Това положение отваря вратата за прекомерно много процеси, в които европейските предприятия са в неизгодна позиция.

4.17 Става въпрос също така за санкциите, които не винаги са подходящи, съразмерни и възпиращи, за да бъдат санкционирани нарушенията на националните или европейските технически стандарти.

Административните или наказателните санкции, както и контролът на пазарите са от компетентността на държавите членки. Разнородността им, обаче, рискува да доведе до „forum shopping“ при въвеждането на нови продукти на европейския пазар. Следователно е целесъобразно „Синьото ръководство“, RAPEX, процедурата SOLVIT или други мерки да насърчават въвеждането на по-еднообразни санкции, на съпоставими равнища и със сходна техника по отношение на проверките на пазара и разпределението на продукти и услуги, за да се укрепи съгласуваността на европейско равнище. Комисията, която има инициативата за законодателните процеси и проверява тяхното изпълнение, като осъществява надзор над действията на държавите членки, може, при неспазване, да сезира Съда на ЕС. Съдът на ЕС, като последна инстанция, трябва да гарантира определена съгласуваност в законодателствата на държавите членки и по отношение на контрола на пазара, продуктите и услугите.

4.18 ЕИСК изразява желание за засилване на надзора на пазара.

4.18.1 За да се води борба срещу неправомерно поставяне на знака на ЕО от евентуални зле информирани или безскрупулни производители, следва в частност да се подобрят проверките, свързани с влизането и пускането на пазара на продуктите и да се гарантира спазването от страна на пълномощните, вносителите и дистрибуторите на задълженията за съответствие на тези продукти, съгласно действащото общностно законодателство. Посочването върху етикета ЕО на референтния номер на законно отговарящото лице, който да дава онлайн достъп до неговата правна идентичност и до досието за съответствие, би спомогнало за осъществяване на тези проверки за съответствие, включително от потребителите, които подават сигнали за несъответствие (параграф 4.8).

4.18.2 В контекст на бюджетни ограничения ЕИСК би искал да обърне внимание върху необходимостта от това органите, натоварени с надзора на пазара, да разполагат с адекватни средства за упражняване на тяхната мисия и да насочат дейността си върху местата където има концентрация на опити за измама (пристанища, търговски вериги на много ниски цени или пътуващи търговци), като бъде засилено административното сътрудничество, по-конкретно по отношение на борбата срещу фалшифицирането. Разпоредбата, отнасяща се за лицата, подаващи сигнали, посочена в параграф 4.8, би могла да подобри тяхната ефективност, с незначителни разходи за публичните финанси.

4.18.3 ЕИСК изразява безпокойство от факта, че някои икономически оператори в областта на промишлеността, биха могли да имат такава тежест в стопанската дейност или заетостта на дадена държава членка, че заплахата от тяхна страна да изнесат производството си може да принуди националната администрация да се откаже от всякакви санкции, поставяйки по този начин в опасност потребителите и упражнявайки нелоялна конкуренция спрямо предприятията и работниците в целия Съюз.

4.19 Според Комитета е възможно чрез задължения за изготвяне на редовни доклади и анкети на място да се следи отблизо развитието на продуктите. Потребителските сдружения и работническите организации са напълно в състояние да играят роля на лица, подаващи сигнали в частност по въпросите на здравето и безопасността и би следвало да участват на всички нива на изготвяне и прилагане на стандартите.

Брюксел, 4 юни 2014 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Henri MALOSSE

Становище на специализирана секция „Заетост, социални въпроси и гражданство“ относно „Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно европейска мрежа на услугите по заетостта, достъп на работниците до услуги за мобилност и по-нататъшно интегриране на пазарите на труда“

COM(2014) 6 final – 2014/0002 (COD)

(2014/C 424/04)

Докладчик г-жа Drbalová

Съдокладчик г-н Pariza Castaños

На 3 февруари 2014 г. Европейският парламент, и на 6 февруари 2014 г. Съветът, решиха, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултират с Европейския икономически и социален комитет относно:

„Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно европейска мрежа на услугите по заетостта, достъп на работниците до услуги за мобилност и по-нататъшно интегриране на пазарите на труда“

COM(2014) 6 final — 2014/0002 (COD).

Специализирана секция „Заетост, социални въпроси и гражданство“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 13 май 2014 г.

На 499-ата си пленарна сесия, проведена на 4 и 5 юни 2014 г. (заседание от 4 юни), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 116 гласа „за“ и 1 глас „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1 ЕИСК подкрепя предложението на Комисията за замяна на Регламент (ЕО) № 492/2011 и Решение за изпълнение 2012/733/ЕС с един инструмент, който ще увеличи прозрачността, ще позволи ефективно автоматично намиране на съответствия, ще определи услугите за подпомагане, ще въведе система за споделяне на информация относно недостига и излишъка на работна сила и ще действа на база недискриминация и равно третиране.

1.2 ЕИСК препоръчва ЕК да даде определение за справедлива мобилност в член 2 „Определения“ с оглед на новите модели на мобилност и по-голямата нужда от справедлива мобилност. Това определение трябва да бъде балансирано. ЕК би могла да използва за основа съществуващата формулировка в раздел 2 на Регламент (ЕО) № 492/2011, като същевременно изрази намерението си да осигури пълна подкрепа на хората, които желаят да упражнят правото си на работа в други държави членки въз основа на информиран избор.

1.3 ЕИСК разбира намерението на Комисията да предостави почти пълна информация за свободните работни места на портала на EURES чрез разширяването на принципа на прозрачност, така че да обхваща и организации, различни от публични служби по заетостта (ПСЗ) чрез доброволното участие на партньорите на EURES в мрежата EURES въз основа на общи минимални критерии. Според него обаче съществуват рискове, ако не бъде гарантирано, че частните организации, предоставящи услуги в областта на заетостта, следва да отговарят на същите изисквания за качество както публичните служби по заетостта. Във всеки случай при необходимост държавите членки могат да въведат допълнителни критерии освен тези, залегнали в Приложението, въпреки че те не бива по никакъв начин да бъдат дискриминиращи. Участващите частни организации не бива в никакъв случай да предоставят услугите си срещу заплащане.

1.4 ЕИСК насърчава държавите членки систематично да предоставят основна информация за мрежата EURES и специфичните услуги за подпомагане, които тя осигурява, по-специално за работниците в пограничните райони и младите хора, както и да предоставят информация за услугите на EURES и да ги популяризират по-добре.

1.5 ЕИСК приветства акцента върху разработването и подкрепата за трансграничното сътрудничество и предложението да се използва система за обслужване на едно гише за комуникация с трансграничните работници и работодателите в пограничните райони. Комитетът препоръчва да се засили ролята на партньорствата EURES-T.

1.6 ЕИСК призовава за съгласуваност и взаимодействие с политиките на ЕС за насърчаване на мобилността, особено по отношение на създаването на мрежа на публичните служби по заетостта (ПСЗ) и мерките за насърчаване на свободното движение на работници, граждани и техните семейства в рамките на ЕС. По отношение на прилагането на Гаранцията за младежта Комитетът подкрепя разширяването на обхвата на мрежата EURES, така че да обхване категориите на гражданите, търсещи стажове или обучения на работното място, или всяка друга възможност под формата на трудово правоотношение, стига това да е в съответствие с член 45 и член 46 от ДФЕС, за да позволява на тези работници да останат в държавата членка с цел трудова заетост съгласно разпоредбите относно наемането на граждани на тази държава, залегнали в законовите, подзаконовите и административните актове.

1.7 ЕИСК заявява отново, че с оглед на разширения обхват на EURES и новите роли в услугите за подпомагане, националните бюра за координация следва да разполагат с достатъчно персонал и други ресурси за изпълнение на задълженията си, включително с добри схеми за обучение на персонала.

1.8 ЕИСК призовава държавите членки да се възползват от предоставяната от Комисията техническа помощ и да спазват крайните срокове за изготвяне на първоначален опис на своите национални системи за класификация. Това ще даде възможност за сравнение между всички данни от класификацията и Европейската класификация на уменията/компетентностите, квалификацията и професиите (ESCO).

1.9 ЕИСК приветства факта, че новата система на финансиране не бива да застрашава ролята на трансграничните партньорства на EURES и изразява убеждението, че те следва да продължат да бъдат подкрепяни чрез хоризонтални общоевропейски дейности, като бъде осигурена възможност за допълването им с национални ресурси или от ЕСФ.

1.10 Във връзка със събирането на данни и показатели ЕИСК отбелязва необходимостта от чувствителност относно начина, по който регламентът установява правата и задълженията на държавите членки по отношение на трансфера на информация и статистически данни, например към мобилни работници, при положение че липсват системи за наблюдение на някои показатели. Комитетът предлага количествените показатели да бъдат допълнени с качествени.

1.11 ЕИСК насочва вниманието към жизненоважната роля на социалните партньори на всички равнища в качеството им на основни заинтересовани страни на пазара на труда. Комитетът призовава те да получат статут на пълноправни партньори и роля, обхващаща осигуряването на консултации и подкрепа за предприятия и работници и предоставянето на информация по фирмени въпроси и за условията на труд. Държавите членки следва да създадат системи, позволяващи на социалните партньори да участват ефективно в националните бюра за координация, като отчитат националните практики и законодателни системи.

1.12 ЕИСК призовава Комисията да представи подходящ законодателен пакет за подобряване на координацията между системите за социална сигурност и признаването и прехвърлянето на придобитите от служителите права.

1.13 Във връзка със защитата на данните ЕИСК препоръчва ЕК да вземе предвид препоръките в становището на Европейския надзорен орган по защита на данните (ЕНОЗД) от 3 април 2014 г.

2. Въведение

2.1 Икономиката на ЕС се връща към растежа, а равнищата на безработицата се запазват относително стабилни от средата на 2013 г. насам⁽¹⁾. Трайната безработица все още бележи ръст поради продължителността на кризата. Безработицата сред младите хора достигна тревожни равнища, бедността сред работещото население също се увеличава⁽²⁾.

⁽¹⁾ COM(2013) 801 final.

⁽²⁾ COM(2014) 12 final.

2.2 Ситуацията налага спешно да бъдат предприети всички възможни мерки и да се използват всички възможни инструменти, за да се даде тласък на отвореността и динамиката на пазарите на труда в Европа, така че да се постигне по-добро съответствие между търсене и предлагане и да се повиши мобилността на работната сила в ЕС. Повишената вътрешна мобилност в ЕС ще разшири възможностите за заетост на работници и ще помогне на работодателите по-добре и по-бързо да попълват свободните работни места ⁽³⁾.

2.3 Комисията направи опита да реформира мрежата EURES чрез Програмата за нови умения и работни места ⁽⁴⁾, за да подобри капацитета ѝ за осигуряване на съответствие с потребностите и за намиране на работа в подкрепа на Европейската стратегия по заетостта (включително инициативата „Твоята първа работа с EURES“).

2.4 Опитите за усъвършенстване на EURES продължиха и с Доклада за гражданството на ЕС ⁽⁵⁾ и се вписват и в други инициативи на Комисията в подкрепа на свободното движение на работници в ЕС ⁽⁶⁾, създаването на Европейска мрежа на публичните служби по заетостта (ПСЗ) ⁽⁷⁾, прилагането на пакет от мерки за заетост ⁽⁸⁾ и всички инструменти за намиране на работа на младите хора ⁽⁹⁾.

2.5 За ЕИСК свободното движение на работници въз основа на недискриминация и равно третиране ⁽¹⁰⁾ и премахването на оставащите пречки пред мобилността ⁽¹¹⁾ остават един от приоритетите на ЕС. В редица препоръки Комитетът е призовавал EURES ⁽¹²⁾ да се превърне в истински инструмент за намиране на съответствие между търсенето и предлагането на европейския пазар на труда.

3. Основно съдържание на предложението

3.1 Мрежата EURES стана обект на редица промени в резултат от решение ⁽¹³⁾, взето от Комисията по нейна инициатива през 2012 г. Независимо от това обаче Глава II от Регламент (ЕС) № 492/2011, която представлява европейската регулаторна рамка за комплексно обслужване във връзка със свободни работни места и обмяна на информация между държавите членки относно трудовата мобилност в рамките на ЕС, почти не е изменяна от 1992 г. насам. Хартата на EURES ще бъде преразгледана във връзка с новото предложение за регламент ⁽¹⁴⁾.

3.2 Новите форми на мобилност и промените в технологиите за споделяне на информация за свободни работни места, съчетани с използването от страна на търсещи работа и работодатели на много и разнообразни канали за намиране на персонал, нарастващата роля на брокерите на пазарите на труда и нарастващият брой на работниците, решени да заминат в чужбина в търсене на работа налагат извършването на спешна и всеобхватна реформа на функционирането на EURES.

3.3 Приемането на нов регламент и създаването на отделен инструмент е най-оптималният вариант за бързо постигане на целите и премахване на установените недостатъци. Намерението е EURES да се превърне в истински инструмент за намиране на работа и наемане на работници въз основа на недискриминация и равно третиране. Мрежата ще бъде разширена постепенно, така че да включи чиракуването и стажовете (пилотен проект „Твоята първа работа с EURES“).

3.4 Преди да приеме решението от 2012 г. и въз основа на извършената през 2010 г. оценка на EURES ⁽¹⁵⁾, Комисията проведе консултация във връзка с настоящите недостатъци и възможното бъдещо развитие на мрежата. Във връзка с предложението беше поискано мнението на Консултативен комитет за свободното движение на работници, който трябваше да играе много по-активна роля в процеса.

⁽³⁾ При работна сила от общо 241 милиона души в ЕС, едва около 7,5 милиона души (3,1 %) са икономически активни в друга държава членка.

⁽⁴⁾ COM(2010) 682 final, 23.11.2010 г.

⁽⁵⁾ COM(2013) 269 final.

⁽⁶⁾ COM(2013) 236 final.

⁽⁷⁾ COM(2013) 430 final.

⁽⁸⁾ COM(2012) 173 final.

⁽⁹⁾ COM(2012) 727 final.

⁽¹⁰⁾ ОВ С 341, 12.11.2013 г., стр. 54-58.

⁽¹¹⁾ ОВ С 228, 4.9.2009 г., стр. 14.

⁽¹²⁾ ОВ С 67, 12.11.2013 г., стр. 116-121; ОВ С 214, 8.7.2014 г., стр. 36-39.

⁽¹³⁾ COM(2014) 6 final 2014/0002 (COD).

⁽¹⁴⁾ SWD(2012) 100 „Реформиране на EURES за постигане на целите на „Европа 2020“, придружаващ COM(2012) 173 final.

⁽¹⁵⁾ COM(2010) 731 final.

3.5 В оценката бяха отбелязани редица основни недостатъци на EURES. Най-значими от тях бяха: 1) непълна база данни за свободни работни места и автобиографии, достъпна на равнище ЕС от всички държави членки; 2) ограничени възможности на портала EURES за намиране на съответствия между свободни работни места и автобиографии; 3) неравномерен достъп до услугите на EURES в целия ЕС; 4) ограничена възможност за съдействие за намиране на съответствия, наемане на работна ръка и устройване на работа за търсещите работа и работодателите и 5) неефективен обмен на информация между държавите членки за недостига и излишъка на работна сила.

3.6 EURES не може да действа повече в сегашния си вид. Всички държави членки подкрепиха идеята за преориентиране на EURES и за въвеждане на програмен цикъл и общи показатели за дейностите на EURES с цел увеличаване на прозрачността на резултатите, засилване на обмена на информация и подобряване на координацията на действията.

3.7 Основна информация за мрежата EURES следва да се предоставя на територията на целия ЕС на всеки търсещ работа или работодател, търсещ клиентски услуги за набиране на персонал. На тях следва да се предоставя достъп до мрежата EURES, като дейностите на мрежата следва да се подкрепят чрез обмен на информация относно недостига и излишъка на работна сила в отделните държави.

3.8 Целта на предложението е да се постигне ситуация, в която порталът на EURES предлага почти пълна информация за свободните работни места, като търсещите работа от цялата територия на Европа имат незабавен достъп до едни и същи свободни работни места. Същевременно ще се поддържа пълна база данни с автобиографии, от които регистрираните работодатели ще могат да избират.

3.9 Ще бъде важно да се гарантира, че порталът на EURES може надеждно и автоматизирано да съпоставя информацията за свободните работни места и наличните автобиографии във всички държави членки, при наличие на превод на всички езици и разбиране на уменията, компетенциите, квалификацията и професиите, придобити на национално и секторно равнище.

3.10 Всички дейности на Комисията по отношение на мрежата EURES, изискващи човешки и/или финансови ресурси, попадат в обхвата на регламента за създаването на Програма на ЕС за заетост и социални иновации („EaSI“) ⁽¹⁶⁾ (за периода 2014 — 2020 г.).

4. Специфични бележки

4.1 Определения

4.1.1 Предвид новите модели на мобилност и по-голямата необходимост от справедлива мобилност, ЕК следва да даде подходящо определение за справедлива мобилност. ЕК би могла да използва за основа съществуващата формулировка в раздел 2 от Регламент (ЕО) № 492/2011, като същевременно посочи ясно, че справедливата мобилност включва също и правото на достъп и на възползване от всички предложения за работа на територията на ЕС.

4.1.2 Понятието за мобилност следва винаги да отчита възгледите и специфичната ситуация във всяка отделна държава, за да се гарантира ефективното движение на квалифицирани служители. В съответствие с член 26 от предложението държавите членки разработват политики в сферата на мобилността като неделима част от своите политики за заетост.

4.2 Прозрачност

4.2.1 ЕИСК разбира намерението на Комисията за разширяване на принципа на прозрачност, така че да той да обхване и други организации, но смята, че съществуват рискове, ако към публичните служби по заетостта, частните агенции за намиране на работа и други организации, предоставящи услуги в областта на заетостта, не се прилагат същите стандарти по отношение на качеството (като тези, прилагани към публичните служби по заетостта). Системата трябва да бъде прозрачна и да спазва принципа на равно третиране на кандидатстващите организации.

4.2.2 Едновременно с това в предложението се изисква публичните служби по заетостта и другите партньори на EURES от своя страна да осигурят на своите портали за търсене на работа по-добър достъп до портала на EURES. В някои държави е трудно да се осъществи контакт с консултант по EURES. Много търсещи работа, и особено младите хора, се изправят и пред редица бюрократични и финансови пречки.

⁽¹⁶⁾ ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 238.

4.2.3 Нещо повече, опитът от недалечното минало показва слаба осведоменост за съществуването на мрежата EURES и нейните услуги в много страни, особено сред младите хора. Едва една трета от работодателите са имали информация за EURES преди да се свържат с мрежата. Държавите членки трябва да предоставят повече информация и да популяризират по-адекватно услугите на EURES, за да гарантират, че решенията на хората да приемат работа в друга държава се основават на пълна информираност.

4.2.4 Комитетът приветства разширяването на мрежата EURES, така че да обхване онези категории граждани — и особено младите хора — които търсят стажове или обучения или други възможности, когато те са под формата на трудово правоотношение в съответствие с член 45 и член 46 от ДФЕС, за да позволява на тези работници да останат в държавата членка с цел трудова заетост съгласно разпоредбите относно наемането на граждани на тази държава, залегнали в законовите, подзаконовите и административните актове.

4.2.5 ЕИСК приветства също така акцента върху подкрепата за трансграничното сътрудничество и използването на система за обслужване на едно гише за комуникация с трансграничните работници и работодателите в пограничните райони. Комитетът препоръчва да се използват вече установените точки за контакт с предприятията.

4.2.6 Партньорствата EURES-T, които обединяват публични служби по заетостта, профсъюзи, регионални организации на работодателите и, в някои случаи, местни и регионални власти, следва да бъдат подсилени, а ролята им — конкретизирана.

4.2.7 ЕИСК препоръчва да се изясни връзката между мрежата EURES и портала за консултации и информация за единния пазар на ЕС — SOLVIT. Това се отнася по-специално до разпоредбите (член 7, параграф 4) относно подкрепата от националното бюро за координация в случай на жалби във връзка със свободни работни места и наемане в мрежата EURES, както и относно сътрудничеството с публични органи като инспекции по труда.

4.3 Автоматично намиране на съответствия чрез обща ИТ платформа

4.3.1 Въпреки че механизмът за уравнивяване на търсенето и предлагането вече е заложен в член 13 на Регламент (ЕС) № 492/2011⁽¹⁷⁾, понастоящем не се осъществява автоматизиран електронен обмен на автобиографии и друга информация за търсещите работа.

4.3.2 ЕИСК съзнава, че оперативната съвместимост не изисква хармонизация на националните системи за класификация на този етап. При все това Комитетът подкрепя намерението на Комисията да поиска от държавите членки да изготвят първоначален опис на своите системи за класификация. Това ще даде възможност за сравнение между всички данни от класификациите и Европейската класификация на уменията/компетентностите, квалификацията и професиите (ESCO), която ще служи като инструмент за автоматизиран обмен и пълна оперативна съвместимост между националните органи.

4.4 Услуги за подпомагане

4.4.1 Мрежата EURES трябва да предоставя на своите клиенти (търсещи работа и работодатели) всеобхватен пакет от услуги: повишаване на осведомеността, насочване на информация, въвеждане на механизми за улесняване на регистрацията, проследяване на автобиографиите и свободните работни места, автоматизирано намиране на съответствия, намиране на работа, помощ при наемане на служители и предоставяне на заявителите на информация за контакт със съответни организации, по-специално профсъюзи, към които могат да се обърнат след като бъдат наети.

4.4.2 Услугите за работниците и работодателите следва да бъдат безплатни.

4.4.3 ЕИСК приветства факта, че държавите членки ще трябва да подхождат по-систематично към споделянето на национална информация за недостига и излишъка на работна сила и за политиките в тази област. При все това обаче решенията във връзка с подобни политики не попадат в обхвата на този регламент.

⁽¹⁷⁾ „Специализираната служба на всяка държава членка редовно изпраща на специализираните служби на другите държави членки и на Европейското бюро за координация (...): а) подробни данни за свободните работни места, които могат да бъдат заети от граждани на други държави членки; б) подробни данни за свободните работни места, отнасящи се до трети държави; в) подробни данни за заявленията за работа от лицата, които официално са изразили желание да работят в друга държава членка; г) информация по региони и по видове дейност, отнасяща се до лицата, търсещи работа, които са се обявили за действително желаещи да приемат назначение на работа в друга държава.“

4.4.4 ЕИСК счита, че е важно да има ясно разграничение на правомощията и задълженията на европейското бюро за координация, чиято задача е да създаде съгласувана рамка и да осигурява междусекторна подкрепа, и националните бюра за координация, публичните служби по заетостта и партньорите на EURES.

4.4.5 С разширяването на правомощията на EURES националните бюра за координация ще изпълняват редица нови роли, поради което ще трябва да разполагат с достатъчно персонал и финансиране, включително добри схеми за обучение на персонала. ЕК следва да гарантира, че те ще получават необходимата техническа и консултантска помощ.

4.4.6 Би било полезно националните бюра за координация да разработят работни програми за организациите, участващи в работата на мрежата EURES в техните страни. В тези програми следва да бъдат включени планираните дейности, общият брой на служителите и финансирането, определени за тяхното осъществяване, и механизми за наблюдение и оценка на планираните дейности.

4.5 Защита на личните данни

4.5.1 Мерките по регламента трябва да се прилагат в съответствие със законодателството на Съюза относно защитата на личните данни⁽¹⁸⁾. Съгласието на работниците на портала EURES да бъде предоставена информация трябва да бъде изрично, недвусмислено, доброволно, конкретно и информирано.

4.5.2 Целта е едновременно да се гарантира а) ефективно спазване на правилата, които уреждат защитата на основните права и свободи на отделните лица, и б) свободното движение на лични данни между държавите членки и институциите и органите на Общността или между институциите и органите на Общността във връзка с упражняването на съответните им компетенции.

4.5.3 ЕИСК отбелязва, че продължават консултациите с Европейския надзорен орган по защита на данните, отразяващи новата и разширена роля на мрежата EURES. ЕИСК препоръчва ЕК да вземе предвид препоръките и заключенията от становището на Европейския надзорен орган по защита на данните от 3 април⁽¹⁹⁾.

4.6 Промени във финансирането от ЕСФ

4.6.1 ЕИСК приветства факта, че новата система на финансиране няма да застраши важната роля на трансграничните партньорства на EURES, особено в уязвимите региони, и счита, че те следва да продължат да бъдат подкрепяни чрез хоризонтални общоевропейски дейности, с възможност да бъдат допълвани с национални ресурси или от ЕСФ.

4.6.2 Що се отнася до ЕСФ, той следва да определи ясно приоритетите на EURES и да осигури подходяща подкрепа. Кандидатстването за безвъзмездни помощи и тяхното отпускане трябва да останат съгласувани, прозрачни и лесни.

4.7 Роля на социалните партньори

4.7.1 Европейската комисия говори за ново определение за ролята на социалните партньори⁽²⁰⁾. Те следва да участват пълноценно в цикъла на планиране и отчитане и да бъдат канени на заседанията.

4.7.2 Въпреки това ЕИСК подчертава жизненоважната роля на социалните партньори на всички равнища в качеството им на основни играчи на пазара на труда, които участват непосредствено в работата на EURES по намиране на съответствия между уменията и свободните работни места. Тяхната роля не бива да се свежда до ролята на асоциирани членове⁽²¹⁾. По-конкретно националните бюра за координация следва да засилят сътрудничеството си със социалните партньори и професионалните организации. Комитетът предлага социалните партньори на европейско равнище и тези на национално равнище да участват по подходящ начин в дейностите на европейското бюро и националните бюра за координация.

⁽¹⁸⁾ Регламент (ЕО) № 45/2001, ОВ L 281, 23.11.1995 г., стр. 31.

Директива 95/46/ЕО изисква от държавите членки да „защитават основните права и свободи на физическите лица, и по-специално правото им на личен живот по отношение на обработката на лични данни, за да се гарантира свободно движение на лични данни в Общността“.

⁽¹⁹⁾ http://edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2014/14-04-03_Workers_mobility_EN.pdf

⁽²⁰⁾ Вж. протокола от заседанието на Консултативния комитет за свободното движение на работници на 12 април 2013 г.

⁽²¹⁾ Съвместно писмо от BUSINESSEUROPE, CEEP, ETUC и UEAPME до комисар László Andor, 19 декември 2012 г.

4.8 *Наблюдение и оценка на работата на EURES в областта на заетостта*

4.8.1 За да се гарантира наличие на достатъчно информация, въз основа на която да се измерват резултатите от дейността на мрежата EURES, е необходимо да се въведат общи показатели, които да насочват организациите, участващи в мрежата, при определянето на техните резултати. Те следва също така да спомогат за оценяването на постигнатия напредък спрямо поставените цели за мрежата EURES като цяло. Важно е също така да се използват качествени показатели, като качество на работното място, равно третиране и права в областта на социалната сигурност. Необходима е чувствителност относно начина, по който регламентът установява правата и задълженията на държавите членки по отношение на трансфера на информация и статистически данни, например към мобилни работници, при положение че липсват системи за наблюдение на някои показатели.

Брюксел, 4 юни 2014 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Henri MALOSSE

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно проучването и добива в ЕС на въгледороди (като например шистов газ) с използване на хидравлично разбиване с големи водни количества“

COM(2014) 23 final

(2014/C 424/05)

Докладчик: г-н Zbořil

Съдокладчик: г-н Ioniță

На 22 януари 2014 г. Европейската комисия реши, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно:

„Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно проучването и добива в ЕС на въгледороди (като например шистов газ) с използване на хидравлично разбиване с големи водни количества“

COM(2014) 23 final.

Специализирана секция „Земеделие, развитие на селските райони, околна среда“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 22 май 2014 г.

На 499-ата си пленарна сесия, проведена на 4 и 5 юни 2014 г. (заседание от 4 юни) Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 163 гласа „за“, 18 гласа „против“ и 10 гласа „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1 ЕС преживява мащабни преобразования в областта на енергетиката. Европейската икономика и уязвимите потребители са изправени пред нарастващ риск от ненадеждни доставки и високи цени на енергията.

1.2 Хидравличното разбиване с големи водни количества — „фракнинг“ — поражда загриженост заради въздействието, което оказва върху общественото здраве и околната среда; необходимо е както да се предостави възможно най-пълна информация на населението на засегнатите райони с цел да се улесни неговата защита, така и да се осигури по-активно местно участие при вземането на решения по конкретните проекти в изпълнение на съответните законови изисквания.

1.3 Насоките на Комисията за добив на неконвенционални въгледороди се състоят от набор от принципи, които да бъдат въведени от държавите членки в рамките на шест месеца, и система за наблюдение след това. Прозрачността по отношение на дейностите по проучване и добив е от ключово значение, за да се сведат до минимум рисковете и да се осигури общественото приемане на тези проекти.

1.4 ЕИСК вярва, че документите на Комисията (Съобщение и Препоръки) се основават на реалистично виждане по въпроса и че по-нататъшните обсъждания трябва да се основават на факти и констатации, но също така е необходимо да се проучат важни субективни фактори като представата на обществото за риск. ЕИСК поддържа балансирана позиция относно потенциалната роля на неконвенционалните въгледороди в енергийния микс на ЕС.

1.5 ЕИСК оценява положително ускорената процедура и факта, че с препоръките се цели улесняване на началото на прозрачни процедури за одобрение за проучвателни дейности в държави, които считат, че използването на неконвенционални въгледороди е безусловно необходимо за техните енергийни потребности.

1.6 ЕИСК счита, че тази рамка, ако се прилага правилно, е достатъчна за употреба на равнището на местните общности и поне засега не е нужно да се приема специална „директива за шистовия газ“. Достиженията на правото на ЕС предоставят нужните инструменти за намиране на решения на трансграничното въздействие на фракинга, при необходимост. В бъдеще, ако тези дейности се увеличат значително като обем, въпросът следва да бъде преразгледан.

1.7 ЕИСК би искал да подчертае, че тези неконвенционални въглеродни ресурси, разработени в рамките на подходяща институционална рамка, могат да бъдат фактор за растеж в Европа. За да се избегне дисбалансът в системите за електроснабдяване, е необходимо относително чисто, надеждно и гъвкаво производство, основаващо се на изкопаеми горива. Освен това, честите политически кризи в източните съседи на ЕС показват колко е важно да се извърши своевременна диверсификация на източниците за доставка.

1.8 ЕИСК препоръчва на Комисията в следващите си документи да вземе предвид редица допълнителни аспекти на технологията фрактинг. Потреблението на вода не е толкова голямо, колкото се предполага, въпреки че трябва да бъде отделено специално внимание на работата в райони с недостиг на вода; използваните химикали подлежат на регулиране (съгласно REACH) и не трябва да се използват никакви опасни вещества; изтичанията на газ трябва да бъдат правилно управлявани, както и горенето на факелен газ. Прилага се принципът „замърсителят плаща“.

1.9 ЕИСК подчертава, че от съществено значение за социалната справедливост и общественото приемане на неконвенционалните въглеродни ресурси е постъпленията от заплащане на лицензионните възнаграждения и акцизи да бъдат споделени с местните бюджети на засегнатите райони по прозрачен и предвидим начин, за да бъдат обезщетени за всички отрицателни външни последици, които могат да възникнат.

2. Въведение

2.1 ЕС преживява мащабни преобразования в областта на енергетиката, определени от припокриване на фактори като важни технологични пробиви (във връзка както с възобновяемите енергийни източници, така и с изкопаемите горива), големи геополитически промени и амбициозни политически цели, които понякога водят до сложни действия, последиците от които са трудни за разрешаване. Но докато източниците на енергия несъмнено са се умножили и разнообразили, европейската икономика и уязвимите потребители са изправени пред нарастващ риск от ненадеждни доставки и високи цени.

2.2 Една от новите технологии, появила се през последните десетилетия, е хидравличното разбиване с големи водни количества — „фрактинг“ — която се разви бързо в САЩ и донесе неоспорими ползи чрез увеличаване на запасите от природен газ за икономическа експлоатация и съществено намаляване на цените. В същото време технологията „фрактинг“ поражда загриженост във връзка с въздействието ѝ върху общественото здраве и околната среда, а обществеността се оплаква от недостатъчната прозрачност и консултации относно дейностите за добив на шистов газ. Съществува необходимост засегнатите общности да бъдат по-добре информирани, както и от по-голямо участие на местно равнище в процеса на вземане на решения за отделните проекти, включително в процеса на оценка на въздействието, съгласно приложимите правни задължения.

2.3 ЕИСК би искал да подчертае посланието на Комисията — т.е., че когато неконвенционалните въглеродни ресурси се разработват съгласно подходяща институционална рамка, могат да бъдат фактор за растеж в Европа. Поуките от разработването на възобновяеми енергийни източници показваха, че за да се избегне дисбалансът в системите за електроснабдяване, в близко бъдеще ще продължи да има необходимост от относително чисто, надеждно и гъвкаво производство на базата на изкопаеми горива. Нещо повече, честите политически кризи в източните съседи на ЕС показват още веднъж колко е важно да се извърши диверсификация на източниците за доставка.

3. Документ на Комисията

3.1 Европейските икономики и граждани се нуждаят от енергия, която да е осигурена по устойчиво развит начин, да е достъпна и да се доставя сигурно и надеждно. Високата зависимост от внос и слабата диверсификация на енергийните ресурси, наред с други фактори, допринесоха за увеличение на цените в ЕС, по-специално в сравнение с някои от нашите основни конкуренти.

3.2 Техническият напредък създаде възможности за използване на неконвенционални изкопаеми горива, чийто добив досега беше или прекалено сложен от техническа гледна точка, или прекалено скъп. В САЩ добивът на неконвенционален газ осигурява 60 % от националния добив на природен газ, като по-специално добивът на шистов газ е с най-големи темпове на растеж. Това доведе и до износ на по-евтини въглища от САЩ, по-специално в ЕС.

3.3 Вероятните запаси на природен газ в шистови образувания породиха големи надежди в някои части на ЕС — шистовият газ е възможен заместител на изкопаеми горива с по-голяма въглеродна интензивност, той може да намали зависимостта от енергийни доставчици извън ЕС, както и може да създаде допълнителни работни места, икономически растеж и публични приходи. По тези причини някои държави членки активно провеждат дейности за проучване на находища на шистов газ.

3.4 При все това рисковете, свързани с технологията за хидравлично разбиване с големи водни количества, обикновено наричана „фракинг“, пораждаат безпокойство за общественото здраве и за въздействията върху околната среда. Голяма част от населението също смята за недостатъчни предпазните мерки, прозрачността и обществените обсъждания във връзка с дейностите в областта на шистовия газ. Някои държави членки решиха да забранят хидравличното разбиване или въведоха съответни мораториуми.

3.5 В отговор на тревогите на обществеността Комисията прие да разработи рамка за безопасен и сигурен добив на неконвенционални въгледороди в ЕС със следните цели:

- да се осигури безопасност и ефективност при реализацията на възможностите за диверсификация на енергийните доставки и подобряване на конкурентоспособността в тези държави членки, които избират да предприемат подобни действия;
- да се осигури яснота и предсказуемост както за пазарните оператори, така и за гражданите, включително и по отношение на проучвателните проекти и
- да се разглеждат в пълна степен емисиите на парникови газове и управлението на рисковете по отношение на климата и околната среда, включително във връзка с опазването на здравето, в съответствие с обществените очаквания.

3.6 Съобщението придружава Препоръка, допълваща действащите в ЕС „достигания на правото“, за минимално изискуеми принципи при проучването и добива на въгледороди чрез хидравлично разбиване с големи водни количества. Предназначението на тази Препоръка е да се даде възможност за безопасно и сигурно разработване на тези ресурси и да се създадат равноправни условия за този отрасъл във всички държави членки на ЕС, които решат да разработват такива ресурси.

3.7 Въз основа на наличната понастоящем информация, най-голям потенциал в Европа измежду неконвенционалните изкопаеми горива има добивът на природен газ от шистови образувания — запасите на шистов газ, за които добивът е технически възможен, се оценяват на 16 трилиона m^3 (трил. m^3), което е значително повече от запасите на газ в нископропускливи скални породи (tight gas): 3 трил. m^3 , и на метан от въглищни пластове (coal bed methane): 2 трил. m^3 . С разработването на проучвателни проекти ще бъдат постигнати допълнителни познания относно количеството на икономически достъпните ресурси на природен газ от шистови образувания, както и на други неконвенционални източници на нефт и газ.

3.8 Тази нова технология би могла да осигури на държавите членки, които са силно зависими от внос, възможност да диверсифицират своите енергийни източници и да подобрят сигурността на енергийните доставки. Дори и едно умерено снижение или избегнато увеличение на газовите цени, например чрез подобрени или запазени преговорни позиции спрямо външните за ЕС доставчици на газ, би било благоприятно за държавите членки. Дейностите в областта на шистовия газ могат също да доведат до преки или непреки икономически ползи, например чрез регионални инвестиции в инфраструктура, пряко или косвени създавани възможности за трудова заетост и публични приходи от данъци, такси и лицензионни възнаграждения.

3.9 Експертите са единодушни, че добивът на шистов газ обикновено има по-голям отпечатък върху околната среда в сравнение с разработването на конвенционални газови находища: той изисква да се използва по-интензивна технология за интензифициране на сондажите, както и че обичайно добивът на шистов газ се извършва на сушата и обхваща много по-обширни райони. Освен това добивът от сондажите за шистов газ обикновено е по-малък в сравнение с конвенционалните сондажи, необходимо е да бъдат извършвани по-голям брой сондажи. Някои от тези рискове и въздействия биха могли да имат трансгранични последици, например в случай на замърсяване на водите или на въздуха.

3.10 Също така рисковете за околната среда, свързани с рискове за здравето, са довели до различна степен на обществена загриженост, включително категорично противопоставяне на проектите за добив на шистов газ. По-специално асиметрията на информацията между операторите и компетентните органи или широката общественост се възприема като проблем, особено по отношение на състава на фрактуриращите течности и геоложките условия, при които следва да се проведе фракингът.

3.11 В цитираната препоръка държавите членки се приканват при прилагането или адаптирането на законодателството им, отнасящо се за дейности, свързани с въгледородите, включващи хидравлично разбиване с големи водни количества, да осигурят изисквания за следното:

- провеждане на стратегическа екологична оценка преди предоставянето на лицензи за проучване и/или добив на въгледороди, които се очаква да доведат до дейности, включващи хидравлично разбиване с големи водни количества;
- провеждане на специфично за всеки обект характеризирани и оценяване, отнасящо се както за подземните, така и за надземните условия;

- докладване на базовата линия (например по отношение на водите, въздуха, сеизмичността), за да се осигури база за сравнение при последващия мониторинг или в случай на авария;
- информиране на обществеността за състава на разтвора, използван за хидравлично разбиване във всеки един сондаж, за състава на отпадъчните води, както и за данните от проучването на базовата линия и резултатите от мониторинга;
- адекватно изолиране на сондажа от околните геоложки образувания, по-специално с цел да се предотврати замърсяването на подземни води;
- ограничаване на изпускането на газове в атмосферата до изключителни случаи във връзка с безопасността при работа, свеждането до минимум на изгарянето във факел (контролираното изгаряне на газове) и улавяне на газ за негова последваща употреба (на самия обект или чрез подаване в газопроводи).

3.12 Препоръчва се, също така, държавите членки да осигуряват от страна на дружествата прилагане на най-добрите налични техники (ВАТ), в случаите при които това е възможно, както и на добри промишлени практики, с цел да предотвратяват, управляват и намаляват въздействията и рисковете при проектите за проучване и добив. Освен това, Европейската комисия преразглежда съществуващия Справочен документ за най-добрите налични техники (НДНТ) в областта на миннодобивните отпадъци по Директивата за миннодобивните отпадъци. Комитетът счита, че той ще бъде публикуван скоро.

3.13 За да улесни участието на обществеността, Комисията ще създаде Европейска научно-техническа мрежа относно неконвенционалния добив на въгледороди, в която да участват практики от промишлеността, научно-изследователски институти и университети, както и участници от гражданското общество. По-нататъшни научно-изследователски работи в областта на разбирането, предотвратяването и смекчаването на въздействията и рисковете за околната среда от проучването и добива на шистов газ са обявени в работната програма за периода 2014 — 2015 г. на Рамковата програма „Хоризонт 2020“.

3.14 Държавите членки се приканват да въведат в сила формулираните в Препоръката принципи в рамките на 6 месеца и от началото на 2015 г. да информират ежегодно Комисията за предприетите мерки. Комисията ще наблюдава изпълнението посредством публично табло с резултатите, съпоставящо положението в различните държави членки, както и ще направи преглед на ефективността на тази политика след 18 месеца.

4. Бележки на Комитета

4.1 ЕИСК приветства балансирания подход на ЕК по въпроса с неконвенционалните въгледороди. Обсъжданията в тази област трябва да бъдат отворени и да се основават на факти и констатации. Въпреки това субективни аспекти, като например общественото усещане за риска, също трябва да бъдат взети под внимание. Съобщението е подробно, с добре структурирана информация и подчертава най-важните въпроси, които трябва да бъдат разгледани от гледна точка на опазване на околната среда и здравето, и приемането от страна на обществеността. В него се представя балансирана картина на потенциалната роля на неконвенционалните въгледороди в енергийния микс на ЕС.

4.2 Тъй като не всички държави членки на ЕС разполагат с този първичен енергиен източник, трябва да се спазва принципът на субсидиарност. „Достиженията на правото на ЕС“ предоставят адекватни средства за намиране на решения на трансграничното въздействие на фракинга, при необходимост. ЕИСК счита, че действащите правила на ЕС са подходящи и обхващат повечето аспекти, свързани с фракинга; засега не е необходимо да се приема специална „директива за шистовия газ“. Прилагането на съществуващите правни задължения е безопасен начин за развиване на тази нова добивна технология.

4.3 Съществува относителна ограниченост на източници на суровини в рамките на ЕС. Всички налични ресурси следва да се използват по най-ефикасен начин, като се взимат предвид рисковете за здравето и околната среда. От друга страна, нито една човешка дейност не е напълно безрискова и рационалното управление на риска трябва да бъде неразделна част от всяка човешка дейност, включително проучването и добива на неконвенционални въгледороди.

4.4 Високото равнище на прозрачност на всеки проект за проучване или експлоатация е от първостепенно значение за гарантирането на общественото приемане на новата технология. Прозрачността трябва да бъде задължителна още от началните етапи на развитието на проекта, тъй като, за да може да се направи реалистична оценка на запасите от ресурси и на икономическите ползи от тяхната експлоатация, е необходимо да се извърши проучвателно сондиране в тези области, в които има признаци за възможно находище на шистов газ. Трябва да се предостави щателна оценка на въздействието от проучването. Сигурността и устойчивостта на доставките са основните стълбове на енергийната политика на ЕС. Тъй като обаче дисбалансът в системата, създаден от вятърните и слънчевите централи, все още не може да бъде компенсиран, без да се правят компромиси с други цели, като например декарбонизация или повишена ефективност, неконвенционалният газ изглежда осъществим вариант за улесняване на прехода в енергетиката.

4.5 Също така трябва да се вземат предвид геополитическите съображения, особено в светлината на последните събития в Украйна, които настъпиха след публикуването на съобщението и препоръките. Те са свързани със сигурността на енергийните доставки в случай на продължаващи напрежения в съседни на ЕС държави или търговска война с Русия. Но също така са свързани с развитието на събитията в други части на света и постепенното намаляване на влиянието на ЕС сред големите търговски блокове.

4.6 ЕИСК признава, че технологията за добив на неконвенционални въглеводороди е постигнала напредък през последните години. Основните опасения за околната среда и сигурността бяха успешно разгледани по надежден начин и рисковете в ключови области като опазването на околната среда намаляват. Въпреки това опасността от замърсяване на водата в частност трябва да бъде наблюдавана отблизо; трябва да се обърне специално внимание на районите с недостиг на вода. ЕИСК препоръчва документите на Комисията да бъдат преразгледани при първа възможност, за да се включат следните предложения.

4.7 При оценката на проекти за добивна дейност ползите за местните общности (инфраструктура, работни места, данъци, лицензионни възнаграждения и др.) следва да бъдат подробно представени. Много е важно — и е добра практика — приходите от лицензионни възнаграждения и акцизи да се споделят с местните бюджети по прозрачен и предвидим начин, за предпочитане чрез използване на формула, която да подлежи на обществен контрол, за да се обезщетят общностите за всички отрицателни последици, причинени от добива и да се намали противопоставянето им на такива проекти. ЕИСК препоръчва този въпрос да бъде включен в препоръките на Комисията.

4.8 Ползите по отношение на опазването на климата също би трябвало да бъдат подробно изложени: емисиите от горивните процеси ще бъдат приблизително половината от тези, произтичащи от въглища. При проучването на този въпрос трябва да се има предвид въздействието на изтичанията на газ от кладенец с горелка, които в някои части на света са доста високи, но които практически не се разкриват. Неофициално експертите приемат, че изтичанията на газ в зле управляваните газови находища достигат до 12-13 %, а добрите оперативни стандарти поддържат тези течове под 3 %!

4.9 Геоложките и сеизмичните рискове трябва да бъдат внимателно оценени в специфични басейни, но в съобщението трябва да се посочи, че процесът на фракинг се извършва в много по-дълбоки кладенци от конвенционалния добив, много под водоносните пластове в случай на шистов газ. От друга страна, познанията следва да продължават да бъдат развивани по отношение на средно- и дългосрочните рискове, произтичащи от огромния мащаб на операциите, свързани с новите технологии.

4.10 Комисията също може да посочи, че потреблението на вода от кладенец е сравнително ниско — и голяма част от тази вода се връща на повърхността, за да бъде повторно използвана или обработена правилно. Използваните химикали са предмет на регламента REACH в ЕС и изтичанията на газ трябва да бъдат правилно управлявани, както и горенето на факелен газ. Освен това използването на земята, пропорционално на плътността на мощността на други газови находища, е много по-малко от това на съоръженията за фотоволтаична и вятърна енергия и биомаса. В момента този феномен е сериозно подценяван от поддръжниците на всички видове възобновяеми енергийни източници, въпреки че често играе роля при вземането на решения относно осъществимостта на първични източници на енергия.

Брюксел, 4 юни 2014 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Henri MALOSSE

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение от Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – Рамка за политиките в областта на климата и енергетиката през периода 2020–2030 г.“

COM(2014) 15 final

(2014/C 424/06)

Докладчик: г-жа **Ulla Sirkeinen**

На 8 май 2013 г. Комисията реши, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно:

„Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Рамка за политиките в областта на климата и енергетиката през периода 2020-2030 г.“

COM(2014) 15 final.

Специализирана секция „Земеделие, развитие на селските райони, околна среда“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 22 май 2014 г.

На 499-ата си пленарна сесия, проведена на 4 и 5 юни 2014 г. (заседание от 4 юни), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 198 гласа „за“, 23 гласа „против“ и 13 гласа „въздържал се“.

1. **Заклучения и препоръки**

1.1 ЕИСК заключава, че:

- съобщението на Комисията има за цел да направи политиките в областта на климата и енергетиката по-предсказуеми;
- съобщението надлежно отчита мащабните промени и натрупания опит от приемането на политиките на ЕС за периода до 2020 г. насам; и
- освен това неотдавнашните бележки на Междуправителствения комитет по изменение на климата (IPCC) правят още по-неотложно изготвянето на политиките на ЕС в областта на климата и енергетиката за периода след 2020 г.

1.2 ЕИСК подкрепя:

- предложението за определяне на цел за намаляване на емисиите на парникови газове с 40 % до 2030 г., която, макар и все още амбициозна, съответства на целта за намаляване с 80-95 % до 2050 г.;
- предложението за обща цел от най-малко 27 %-ен дял на възобновяемите енергийни източници, при което той, за разлика от предложението на Комисията, смята за необходимо да се определят отделни национални цели;
- намерението на Комисията да представи нови предложения за енергийната ефективност, след като направи оценка на настоящите мерки по-късно тази година; и
- предложението за нов метод на управление въз основа на повтарящ се процес.

1.3 ЕИСК препоръчва:

- да се използват най-рентабилните мерки за изпълнение, с цел да се намалят вредните последици и да се защитят най-уязвимите потребители на енергия;
- да се обмислят секторни цели за енергийна ефективност, например в строителния сектор, за да се оползотвори огромният потенциал на този многообещаващ метод за постигане на целите на енергийната политика по разходно ефективен начин;

- да се разработят методи за изготвяне и прилагане на предложените национални планове с реално участие на гражданското общество и да стане задължително провеждането на консултации със съседните страни преди вземането на национални решения с мащабни последици;
- да се направи решителна крачка напред към истинска Европейска енергийна общност посредством координиране на националните планове, по-конкретно с цел да се подсилят енергийните доставки за ЕС;
- решителни действия за намаляване на изключително високата зависимост на ЕС от енергийни ресурси от ненадеждни източници, включително и като се определят задължителни национални цели за развитието на възобновяемите енергийни източници;
- да се предоставя засилено подпомагане на асоциираните държави в рамките на европейската политика за съседство за развитието на нисковъглеродна икономика;
- да се предоставя повече информация относно плановете за засилване на дейността в секторите извън обхвата на СТЕ, в частност транспортния сектор, селското стопанство и земеползването;
- да се предоставя повече информация за постиженията при създаването на „зелени“ работни места;
- да се осигурят достатъчно мерки, за да се избегне изместване на въглеродни емисии в енергоемките промишлени отрасли;
- да се предприемат радикални действия в подкрепа на иновациите и научноизследователската дейност, предлагащи реални решения на предизвикателствата, в съчетание с мерките за насърчване на производството на съоръжения за нисковъглеродната икономика, и да се гарантира, че промишлеността постига желаните резултати посредством по-добро обучение; и
- международното развитие на политиките за климата да се определи за първостепенен приоритет, като в същото време се обърне по-голямо внимание на приспособяването към изменението на климата. Във връзка с това в рамките на преговорите за СТО, но и на тези във връзка с Трансатлантическото споразумение за партньорство в областта на търговията и инвестициите (ТТП), следва също да бъдат защитавани основателните интереси на европейските промишлени отрасли, които попадат в международен план под международен конкурентен натиск поради по-стриктната политика на Европа в областта на енергетиката и климата.

2. Въведение

2.1 **Много неща се промениха** откакто Европейският съвет от март 2008 г. утвърди целите 20-20-20 за политиката в областта на климата и енергетиката до 2020 г. **Първо**, настъпи най-тежката икономическа криза след войната, от която Европа тепърва започва да се възстановява, все още със съвсем бавни темпове. **Второ**, другите основни действащи лица не последваха примера на ЕС и не определиха цели и мерки за смекчаване на изменението на климата. **Трето**, революцията на шистовия газ в САЩ промени енергийната сцена, най-малкото в засегнатите от газа сектори в САЩ, като по този начин промени и баланса на конкуренцията. **Четвърто**, през последните няколко години цените на енергията на дребно нараснаха бързо в големи части от ЕС, излагайки на риск конкурентоспособността на промишлеността и уязвимите потребители. **На пето място** неотдавнашните политически събития в Украйна драматично подчертаха значението на намаляването на зависимостта на ЕС от руските изкопаеми енергийни източници. **На шесто място** — бяха отбелязани обаче и революционни технологични развития в областта на възобновяемите енергийни източници, които позволяват нисковъглеродно енергопроизводство при все по-ниски разходи. Във връзка с това ЕИСК препоръчва на Комисията да разпространява в по-голяма степен своя анализ, според който „разходите за прехода към нисковъглеродна икономика не се различават съществено от разходите, които при всички положения ще трябва да бъдат направени поради нуждата от обновяване на стареещата енергийна система, посъпването на изкопаемите горива и придържането към съществуващите политики в областта на климата и енергетиката“. „[...] Очаква се през периода до 2030 г. разходите по енергийната система да нарастват до равнище от около 14 % от БВП спрямо около 12,8 % през 2010 г. Ще се осъществи обаче важен преход от разходи за горива към иновативно оборудване с висока добавена стойност, който ще стимулира инвестициите в иновативни продукти и услуги, ще създаде работни места и ще подобри търговския баланс на Съюза.“ **На седмо място** — в някои държави членки бяха разработени интересни инициативи за децентрализирано енергопроизводство на основата на възобновяеми енергийни източници с прякото участие на гражданското общество. При това става ясно, че с активно, пряко участие на гражданите, общините и регионите в енергопроизводството могат да бъдат разкрити нови регионални възможности за създаване на стойност, което значително повишава общественото одобрение за една нова политика в областта на климата и енергетиката. И **осмо** — става все по-ясно, че в технологичното лидерство в областта на възобновяемите енергийни източници се съдържа голям икономически потенциал за бъдещето и че регионалното развитие и енергийната политика могат да бъдат обвързани помежду си.

2.2 Постигнат беше **значителен напредък** в изпълнението на целите за периода до 2020 г. През 2012 г. емисиите на парникови газове намаляха с 18 % спрямо 90-те години на миналия век, като се очаква въз основа на досега приетите мерки да намалят още с 24 % до 2020 г. и с 32 % до 2030 г. През 2012 г. делът на възобновяемите енергийни източници в крайното енергопотребление беше 13 %. Европейската комисия очаква допълнително нарастване до 21 % и до 24 % съответно до 2020 г. и 2030 г. Енергийната интензивност на икономиката на ЕС намаля с 24 % между 1995 г. и 2011 г., макар че както изглежда индикативната цел за повишаване на енергийната ефективност с 20 % няма да бъде постигната. Тези цифри отчасти се обясняват с продължителния икономически спад, изместване на въглеродни емисии и по-висока енергийна ефективност.

2.3 Предиизвикателствата пред нас обаче са още по-сериозни и изискват незабавни действия. Междуправителствената експертна група по изменението на климата (IPCC) неотдавна публикува части от своя Пети доклад за оценка, който показва, че глобалният обем на емисиите на парникови газове е нараснал до безпрецедентни равнища въпреки въведените политики за смекчаване на последиците. Според IPCC само големите институционални и технологични промени и съществените инвестиции ще осигурят над 50-процентов шанс, че глобалното затопляне няма да превиши границата от 2 градуса по Целзий.

2.4 През 2008 г. Европейският съвет утвърди цел за **намаляване на емисиите на парникови газове с 80-95 % до 2050 г.** в съответствие с международния ангажимент за спиране на глобалното затопляне на + 2 градуса по Целзий. Комисията представи съответстващи на тази цел пътни карти в областта на климата и енергетиката за периода до 2050 г.

2.5 **ЕИСК оказва активна подкрепа** и следи отблизо решенията и изпълнението на политиката на ЕС в областта на климата и енергетиката. Бяха съставени много становища по свързани теми — по сезиране или по собствена инициатива на Комитета, сред които становищата относно международните преговори по въпросите на климата ⁽¹⁾, европейската енергийна общност ⁽²⁾, разходите за енергия ⁽³⁾, енергийната бедност ⁽⁴⁾, както и най-новото — пазарните инструменти за икономика с ниски въглеродни емисии ⁽⁵⁾.

2.6 Настоящото становище се основава на тези предходни становища и ги допълва. То представлява, както други становища на ЕИСК, компромис между различни мнения. То обхваща единствено съобщението „Политическа рамка за климат и енергетика за периода от 2020 до 2030 г.“ ⁽⁶⁾. ЕИСК ще изготви отделни становища по другите части от пакета: реформата на СТЕ ⁽⁷⁾, съобщението относно цените на енергията ⁽⁸⁾, препоръките за шистовия газ ⁽⁹⁾ и съобщението относно възраждането на европейската промишленост ⁽¹⁰⁾.

3. Рамковото предложение на Комисията

3.1 Въз основа на пътните карти за климата и енергетиката за периода до 2050 г., на Зелената книга за обществени консултации и на оценка на въздействието, Комисията представи **пакет от предложения** под формата на рамково съобщение за политиката в областта на климата и енергетиката до 2030 г., споменато в параграф 2.8.

3.2 Комисията предлага **цел за намаляване на емисиите на парникови газове с 40 %** спрямо 90-те години. Секторът, обхванат от СТЕ, трябва да постигне намаление от 43 % в сравнение с 2005 г., а секторът извън тази схема — от 30 %. Годишният коефициент за намаляване на тавана на емисиите в рамките на СТЕ ще нарасне от сегашните 1,74 % на 2,2 % след 2020 г. Целта за секторите извън СТЕ ще бъде разпределена между държавите членки предимно по същия метод като досега.

⁽¹⁾ ОВ С 67, 6.3.2014 г., стр. 145-149.

⁽²⁾ ОВ С 68, 6.3.2012 г., стр. 15-20.

⁽³⁾ ОВ С 198, 10.7.2013 г., стр. 1-8.

⁽⁴⁾ ОВ С 341, 21.11.2013 г., стр. 21-27.

⁽⁵⁾ ОВ С 226, 16.7.2014 г., стр. 1.

⁽⁶⁾ COM(2014) 15 final.

⁽⁷⁾ Становище на ЕИСК относно „Схема на ЕС за търговия с емисии на парникови газове“. EESC-2014-00800-00-00-AC-TRA.

⁽⁸⁾ Становище на ЕИСК относно „Цени и разходи на енергията в Европа“ EESC-2014-01113-00-00-AC (Вж. стр. 64 от настоящия брой на Официален вестник.)

⁽⁹⁾ Становище на ЕИСК относно „Проучване на въглеродороди с използване на хидравлично разбиване с големи водни количества“ EESC-2014-01320-00-00-AC-EDI (Вж. стр. 34 от настоящия брой на Официален вестник.)

⁽¹⁰⁾ Становище на ЕИСК „За възраждане на европейската промишленост“ (все още непубликувано в ОВ) EESC-2014-00746-00-00-AC.

3.3 Комисията предлага цел от **най-малко 27 %-ен дял на възобновяемите енергийни източници** в крайното енергопотребление в ЕС. Тази цел е обвързваща на равнище ЕС, но не се предвижда да бъде разпределена между държавите членки, поради което остава неясно кой носи отговорността, ако тя не бъде постигната. Целта за енергията от възобновяеми източници в сектора на електроенергията ще нарасне от 21 % на 45 % през 2030 г.

3.4 **Не са представени предложения** относно енергийната **ефективност**. Към средата на 2014 г. ще бъде представена оценка на изпълнението на Директивата за енергийната ефективност и въз основа на нея ще бъдат разгледани допълнителни предложения.

3.5 Комисията предлага да **реформира схемата за търговия с емисии** ⁽¹⁾ чрез създаване на резерв за стабилност на пазара и вече представи проект за регламент на тази тема.

3.6 Комисията засяга също така въпроса за **конкуренцията на интегрираните пазари** и за повишаването на сигурността на енергийните доставки. Комисията представи отделно съобщение относно **цените на енергията** ⁽¹²⁾.

3.7 Предлага се **нов метод на управление**, основаващ се на национални планове.

3.8 Предлага се **по-широк набор** от показатели, за да се направи по-добре равностойка на постигнатия напредък.

3.9 Повдига се въпросът и за някои ключови **допълващи политики** — селско стопанство и земеползване, улавяне и съхранение на въглероден диоксид (УСВД), както и иновации и финанси.

3.10 И накрая, Комисията представя кратък преглед на **международния контекст** на усилията за ограничаване на емисиите на парникови газове.

4. Бележки на ЕИСК по рамката за периода до 2030 г.

4.1 ЕИСК приветства съобщението, тъй като то има за цел да гарантира, че политиките в областта на климата и енергетиката ще останат предсказуеми. Стабилна и предвидима регулаторна рамка, и по-специално нейното последователно прилагане, са предпоставки за решенията в дългосрочен план и огромните инвестиции, които са необходими за насочването на развитието в желаната посока.

4.2 Важен елемент на предвидимостта е посланието, че основните елементи на политическата **рамка** в областта на климата и енергетиката **до 2020 г.** ще останат непроменени.

4.3 В съобщението обаче **се отчитат и мащабните промени**, които настъпиха след приемането на политиката за периода до 2020 г. Въпреки нуждата от предсказуемост, предизвикателствата на изменящия се международен контекст, необходимото възстановяване на икономиката, по-добрата конкурентоспособност и нарастващите енергийни разходи налагат необходимостта от адаптиране на настоящите политики.

4.4 Глобалното затопляне е огромна дългосрочна заплаха за нашата планета и за благодействието на бъдещите поколения, а също така и за икономиката като цяло. То и днес вече ни струва много скъпо. Усилията на ЕС трябва да бъдат насочени към целта за намаляване на емисиите на парникови газове с 80-95 % в периода до 2050 г. **ЕИСК подкрепя предложението на Комисията за определяне на цел от 40 % за периода до 2030 г.**, въпреки че тази цел може да изглежда **амбициозна**. Според оценката на въздействието, която придружава съобщението, цел от 35 % би била достатъчна, за да може да се постигне определената за 2050 г. цел за намаляване на емисиите.

4.5 Когато през 2008 г. беше приета целта да бъдат намалени емисиите с 20 % спрямо 1990 г., емисиите бяха вече с около 10 % под стойността на изходната 1990 г. Понастоящем изглежда, че намаление с 24 % ще бъде постигнато до 2020 г., което означава намаление с 14 % за 11 години. **Допълнително намаление в размер на 16 % би могло да бъде постигнато за десет години** без твърде големи затруднения предвид технологичния напредък, намаляващите разходи за енергията от възобновяеми източници и увеличението на разходите във връзка с изкопаемите горива. Въпреки това от 90-те години насам усилията в тази насока бяха значително улеснени от икономическия спад, мащабното реструктуриране на бившите комунистически икономики и прилагането на механизмите от Киото.

⁽¹¹⁾ COM(2014) 20 final.

⁽¹²⁾ COM(2014) 21 final.

4.6 За да се постигне обаче тази цел без негативни последици за други аспекти на устойчивостта — икономически и социални, е изключително важно да се **гарантират възможно най-ефективни от гледна точка на разходите мерки** за прилагане. Ето защо ЕИСК приветства, че Комисията вече не поставя изисквания във връзка с един от най-скъпите варианти за намаляване на емисиите на парникови газове — сектора на биогоривата; ЕИСК препоръчва това още през 2008 г.⁽¹³⁾ В това отношение използването на механизмите за гъвкавост, които сега Комисията предлага да бъдат изключени след 2020 г., следва да бъде щателно оценено и широко обсъдено; тази оценка би трябвало да отчете наблюдаваните проблеми, както и ползите от глобалната ефективност на разходите и развитието на международното сътрудничество в областта на климата.

4.7 Политиките ще засегнат отделни сектори на икономиката по различни начини. Следователно мерките следва да бъдат внимателно проектирани и насочени, за да се **намалят вредните последици** и да се защитят най-уязвимите енергопотребители. Преходът към икономика с ниски въглеродни емисии трябва да бъде справедлив. Основни въпроси са обучението, качествените работни места и участието на работниците, евентуално обаче и мерките за компенсиране.

4.8 ЕИСК също подкрепя предложението на Комисията за **обща цел от най-малко 27 % за дела на възобновяемите енергийни източници**. Докато 40 %-ната цел в областта на емисиите на парникови газове може да се разглежда като важен сигнал за политиката в областта на климата, включително и за предстоящите преговори в рамките на COP 20/COP 21, развитието на възобновяемите енергийни източници е по-скоро цел на енергийната политика, за да се намали твърде високата понастоящем зависимост от вноса. Комитетът се отнася критично към факта, че на държавите членки не бива да се налагат индивидуални обвързващи цели. Напълно непонятно е по какъв начин без наличието на отделни национални цели Комисията ще следи за изпълнението на тази цел, а също и как евентуално ще налага санкции при нарушения.

4.9 Подобряването на **енергийната ефективност** е най-обещаващият начин за постигане по рентабилен начин на всички цели на енергийната политика — екологични, икономически и сигурност на доставките. Потенциалът е голям, но са необходими радикални действия. ЕИСК очаква от Комисията да представи ефективни мерки на политиката, които да се основават на оценката, която предстои да бъде изготвена по-късно тази година, и да отчитат широк кръг от въпроси, на които трябва да се потърси решение в тази област. Трябва да бъде взет под внимание опитът с настоящата и наскоро одобрена законодателна рамка. Що се отнася до целите, би могло да се помисли за секторни цели, по-специално с оглед оползотворяването на големия потенциал на строителния и транспортния сектор.

4.10 ЕИСК приветства предложението от Комисията **нов метод на управление**, който предвижда повтарящ се процес на изготвяне на национални планове. Изготвянето на такива планове би могло да предостави добра възможност за приобщаване не само на заинтересованите страни, но и на по-широкото гражданско общество към въпросите на енергийната политика, включително що се отнася до тяхното ангажиране с процеса на изпълнение. Най-важният аспект на предложението е изискването за **провеждане на консултации със съседните страни**, което би трябвало да стане задължително, преди да се вземат национални решения с потенциално мащабни последици за други страни и би могло да бъде решителна крачка напред по пътя към истинска **европейска енергийна общност**. Съчетаването на различни национални ресурси и подходи, и следователно — на различни енергийни миксове, би могло да осигури разходно ефективни регионални системи и пазари и да допринесе за постигането на баланс, адекватност на производството и сигурност на доставките. Ето защо ЕИСК призовава държавите членки да отговорят положително на процедурата за ефективно управление и да определят с Комисията и гражданското общество как то може да бъде прилагано. Този нов управленски метод би трябвало да бъде прозрачен и да включва участието на гражданското общество, като същевременно свежда до минимум допълнителната административна тежест на държавите членки.

4.11 Устойчивостта и диверсификацията са основни цели при упражняване на правото на държавите членки **да вземат решения относно собствения си енергиен микс**. По-активното използване на възобновяеми източници, допълвани от други източници с ниски емисии, ще продължи да бъде необходимо и по двете причини. Политиките на ЕС не трябва да ограничават държавите членки, които желаят да използват ядрена енергия или местни енергийни ресурси, включително неконвенционални газове.

4.12 Необходимо е подпомагане в по-голяма степен на асоциираните държави в рамките на европейската политика за съседство за развитието на нисковъглеродна икономика, както и осигуряването на по-лесен достъп до изискваните технологии и подкрепа за специализираните научноизследователски центрове от тези държави.

⁽¹³⁾ ОВ С 198, 10 юли 2013 г., стр. 56.

4.13 През последните седмици на все по-преден план излиза проблемът с твърде голямата зависимост от изкопаемите енергийни ресурси **от ненадеждни източници**, на които спешно трябва да се обърне внимание. Трябва да се предприемат решителни действия за диверсифициране на енергийните доставки, както е описано в параграф 4.10 и при това да се заложи по-специално на трайно налични ресурси, по възможност без отделяне на емисии. Необходимо е също установяването на реален вътрешен енергиен пазар и обща външна политика в областта на енергетиката с оглед на диверсифициране на източниците на доставки.

4.14 ЕИСК приветства предложението за използване на по-широк набор от **показатели** за по-точен преглед на напредъка. Недостатъчният капацитет за трансграничен пренос е все още най-важната пречка за установяването на реален вътрешен енергиен пазар. Правилният начин за установяване на напредъка в този случай е да се наблюдава развитието на ценовите разлики между регионите и държавите.

4.15 Важна роля на Комисията по отношение на това развитие е да се гарантират **равни условия на конкуренция** чрез постепенното премахване на вредни субсидии и осъществяването на контрол върху публичните схеми за подпомагане⁽¹⁴⁾. Същият метод следва да се прилага и по отношение на мерките за подкрепа, които СТЕ предвижда за компенсиране на непреките разходи, свързани с климата (напр. по-високи цени на електроенергията) на промишлените сектори, които са застрашени от изместване на въглеродни емисии. Тези компенсации би трябвало да се превърнат в обща за целия ЕС система, за да се избегне нарушаване на конкуренцията между държавите членки. ЕИСК изготвя също така отделно становище относно предложението за реформиране на СТЕ⁽¹⁵⁾. На международно равнище Комисията трябва да се обяви и за равни условия на конкуренцията, което означава, че този въпрос трябва да бъде разгледан в преговорите в рамките на СТО, но и тези във връзка с Трансатлантическото споразумение за партньорство в областта на търговията и инвестициите (ТТИР).

4.16 Важен елемент от националните енергийни планове са политиките за **сектора извън обхвата на СТЕ**. Секторите на транспорта и отоплението са особено важни. Комитетът вече многократно взе отношение по политиката във връзка с биогоривата и препраща към съответните си становища⁽¹⁶⁾.

4.17 **Селското стопанство и земеползването** също ще играят роля в усилията за смекчаване на изменението на климата, но политиките в тази област се нуждаят от по-задълбочен анализ и обмисляне. Устойчивата биомаса от селското и горското стопанство може да допринесе за диверсифицирането на енергийните източници. Ако промените в земеползването бъдат включени в целите за секторите извън СТЕ, нетното увеличение на въглеродното поглъщане от горите следва да бъде изцяло приспаданото.

4.18 В съобщението липсва и **информация за това какво е постигнато по отношение на създаването на нови „зелени“ работни места** — една от важните цели на решенията 20-20-20. Досегашните проучвания показват неутрално или минимално положително нетно въздействие върху заетостта; в същото време структурата на работните места ще претърпи радикални промени.

4.19 Вероятно вече е протекло мащабно **„екологизиране“ на съществуващите дейности** в ЕС, което се доказва например от значително подобрената енергийна ефективност в производствените отрасли. До този момент енергоемките отрасли успяваха да реагират на изменението на климата с подобряване на своята ефективност, но тъй като голяма част от потенциала вече е оползотворен, в бъдеще би следвало да се гледа още по-сериозно на заплахата от изместване на въглеродни емисии.

4.20 Много клонове на **енергоемките отрасли в Европа** се конкурират на отворени световни пазари без каквато и да е възможност за едностранно добавяне на допълнителни разходи към техните цени и поради това съществува риск от изместване на въглеродни емисии. Тези производства в повечето случаи са и най-енергийно и въглеродно ефективните в световен мащаб. При подобни обстоятелства изместването на въглеродни емисии би могло да доведе дори и до увеличаване на глобалния обем на емисиите. Следователно политиките на ЕС би трябвало да не водят до увеличаване на разходите за енергия, преки или непряки, за тези промишлени отрасли, или да включват ясни разпоредби за компенсиране на тези увеличени разходи. Разпоредбите за предотвратяване на изместването на въглеродни емисии трябва да осигуряват напълно безплатно разпределение на разрешения за емисии, въз основа на технически осъществими показатели, докато се докаже, че новите технологии водят до значително намаляване на емисиите по икономически обоснован начин.

⁽¹⁴⁾ ОВ С 226, 16.07.2014 г., стр. 28.

⁽¹⁵⁾ ОВ С 177 от 11.06.2014 г., стр. 88.

⁽¹⁶⁾ ОВ С 198, 10 юли 2013 г., стр. 56.

4.21 **Иновациите** са оптималното реално решение на предизвикателствата пред политиката в областта на климата и енергетиката. ЕС и държавите членки, както и останалите финансови действащи лица, трябва да действат радикално за оползотворяване на този потенциал, като подкрепят както внедряването на нови технологии, така и опитите за въвеждане на по-рискови революционни иновации. Дългосрочните цели не могат да бъдат постигнати без реални технологични скокове. За прилагането на тези иновации е необходим конкурентоспособен промишлен сектор и посредством адаптиране към това предизвикателство той може да остане конкурентоспособен и да завземе нови територии. Ключов способстващ фактор в това отношение е висококачественото обучение. Секторът, специализиран в производството на съоръжения за нисковъглеродната икономика, би могъл да допринесе за конкурентоспособността на европейската икономика и да улесни достъпа да подобни съоръжения. За тази цел ще бъде необходимо да се съчетаят научноизследователската дейност и мерките за подкрепа.

4.22 За да се намери решение на предизвикателствата на изменението на климата и да продължи доставянето на сигурна, безопасна и финансово достъпна енергия за всички в Европа, е необходима промяна на нагласите и поведението от страна на всички. Каквато и линия на политика да изберат органите, вземащи решения в ЕС, нейното безпроблемно **прилагане зависи от участието** на всички заинтересовани страни още от ранните етапи. Както е посочено в параграф 4.9, гражданското общество играе важна роля и ЕИСК може да окаже подкрепа в това отношение.

4.23 **Най-важният** въпрос по отношение на политиката за климата обаче е случващото се на **международната** сцена. Политическата рамка, представена в съобщението, ще намали значително дела на ЕС от емисиите на парникови газове в света спрямо настоящото равнище в размер на 11 %. Международната агенция по енергетика направи заключението, че дори настоящите политики ще доведат до намаляване на дела на ЕС до 7 % до 2035 г. Европа има историческата отговорност да предприеме мерки срещу изменението на климата, но действайки сама не би постигнала голям напредък при ограничаването на това изменение до 2 градуса. Основната цел на политиките на ЕС е да бъде постигнато амбициозно международно споразумение, което да бъде приложено ефективно. Ако това не стане, ЕС би могъл да бъде принуден да преосмисли собствените си политики. Същевременно следва да се обърне много по-голямо внимание на **приспособяването** към изменението на климата, което не може да се пренебрегва повече.

Брюксел, 4 юни 2014 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Henri MALOSSE

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за решение на Европейския парламент и на Съвета относно създаването и функционирането на резерв за стабилност на пазара към Схемата на ЕС за търговия с емисии на парникови газове и относно изменение на Директива 2003/87/ЕО“

COM(2014) 20 final – 2014/0011 (COD)

(2014/C 424/07)

Докладчик: г-н **Antonello Pezzini**

На 6 февруари 2014 г. Европейският парламент, на 13 февруари 2014 г. Съветът и на 22 януари 2014 г. Европейската комисия решиха, в съответствие с членове 192 и 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), да се консултират с Европейския икономически и социален комитет относно:

„Предложение за решение на Европейския парламент и на Съвета относно създаването и функционирането на резерв за стабилност на пазара към Схемата на ЕС за търговия с емисии на парникови газове и относно изменение на Директива 2003/87/ЕО“

COM(2014) 20 final.

Специализираната секция „Земеделие, развитие на селските райони, околна среда“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 22 май 2014 г.

На 499-ата си пленарна сесия, проведена на 4 и 5 юни 2014 г. (заседание от 4 юни), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 167 гласа „за“, 2 гласа „против“ и 10 гласа „въздържал се“.

1. **Заклучения и препоръки**

1.1 Комитетът счита, че Схемата за търговия с емисии на Европейския съюз (СТЕ на ЕС) е ключов инструмент на политиката на ЕС в областта на климата и енергетиката за намаляване на индустриалните емисии на ЕС и поради тази причина призовава за действителното ѝ реформиране, насочено към постигането на целите на ЕС за 2020 г. и за 2030 г., при запазване на конкурентоспособността на промишлеността на Съюза и избягване на преместването на инвестициите.

1.2 Комитетът подкрепя предложението за създаване на резерв за стабилност на пазара на СТЕ в началото на следващия период на търговия на СТЕ през 2021 г. като възможна мярка по отношение на колебанията на цените на СТЕ след 2020 г.

1.3 Комитетът отбелязва, че Европейският съвет от 21 март 2014 г. изрази желание по-специално за мерки за пълното компенсиране на преките и непреките разходи, произтичащи от политиките на ЕС в областта на климата, за секторите, изложени на световна конкуренция, докато с общо международно споразумение за климата не се установят равнопоставени условия за европейската промишленост в световен план.

1.4 ЕИСК отправя искане за осигуряване на следните елементи:

- предварително определени механизми за автоматично регулиране, които да могат да издържат на сериозни удари без маржове или дискреционни намеси;
- прозрачност, предвидимост и простота на системата;
- умерени разходи за извършване на прехода;

- предвидими перспективи за инвестиране;
- сигурни и стабилни цели в дългосрочен план;
- използване на приходите от търговете с квоти за подкрепа на предприятията, които извършват преход към икономика с ниски емисии на CO₂, и за разработване и прилагане на чистите технологии;
- подходящи мерки за иновативна подкрепа на енергоемките производствени сектори;
- по-голяма стратегическа яснота на европейско равнище и в световен план.

1.5 Според Комитета схемата за търговия с емисии се припокрива с други европейски и национални политики в областта на околната среда, климата, енергетиката и индустриалното развитие, които би трябвало да се координират помежду си в по-голяма степен, за да постигнат положителни въздействия: поради това ЕИСК отправя искане преразглеждането на схемата да се разглежда в по-тясна връзка с другите нормативни изисквания, които оказват въздействие върху емисиите на парникови газове и цената на енергията за индустриални нужди.

1.6 ЕИСК изтъква, че СТЕ трябва да бъде засилена не само като инструмент за оптимизация на разходите и насърчаване на енергийната ефективност във всички сектори, но и като инструмент за по-добро осъзнаване на проблема от страна на общественото мнение с цел:

- отдаване на предпочитание на стоки и услуги, произведени с ниски въглеродни емисии;
- подкрепа за инвестициите в инфраструктурата;
- насърчаване на обучението и развитието на капацитет в ключовите сектори с оглед на възраждането на икономическата стойност на европейския производствен сектор.

1.7 Комитетът подчертава, че промишлеността винаги е била ангажирана в един непрестанен процес на иновации, насочен към намаляване на потреблението на енергия и повишаване на енергийната ефективност, но е очевидно, че изкривяванията на пазара на СТЕ с прекомерните намаления на цената на въглерода могат да затруднят насърчаването на устойчиви научно-технически иновации.

1.8 Според ЕИСК след 2020-2030 г. ролята на СТЕ на ЕС би трябвало да се състои не само в улесняване на намаляването на въглерода по икономически ефективен начин за предприятията и обхванатите сектори посредством инвестиции в нисковъглеродни технологии, използване на възобновяеми източници на енергия и намеси за повишаване на енергийната ефективност, но и в подобряване на достъпа до международни компенсации, за да се намалят емисиите на световния пазар на въглерод, включително и с оглед на Глобалното споразумение по въпросите на климата, което ще бъде сключено през 2015 г., в съответствие с целите на устойчивото развитие, посочени в Програмата за периода след 2015 г. и свързани с интегрираните подходи към развитието, равенството, правата на човека и пълното изграждане на екологичната устойчивост.

1.9 Според Комитета е необходимо да се направи тясна връзка между предложеното преразглеждане на СТЕ от 2021 г. нататък като неизменна част от новата Рамка за политиките в областта на климата и енергетиката през периода до 2030 г., използването на програмата „Хоризонт 2020“ и координирането на националните програми, за да се ускори възраждането на устойчиви технологични иновации, така че да се запази конкурентоспособността на индустрията в Европа, като се насърчават нови и по-добри промишлени обекти.

1.10 ЕИСК е убеден в необходимостта пазарът на въглерод да бъде направен по-стабилен, гъвкав и отворен към всички големи участници в него в световен план и поради това отправя искане към Комисията, Парламента и Съвета да очертаят много подробна и координирана рамка за действията, които следва да се предприемат, за да се постигне целта за изграждане на конкурентоспособна и устойчива производствена система.

1.11 ЕИСК подчертава, че политиките за декарбонизация могат да повишат заетостта и да окажат положително въздействие върху намаляването на емисиите и качеството на въздуха. Отправя искане тези фактори да бъдат изтъкнати в международните преговори.

2. Въведение

2.1 Схемата за търговия с емисии на Европейския съюз (СТЕ на ЕС) трябва да представлява ефективен ключов инструмент за намаляване на енергийните емисии на ЕС. За да бъде ефективна от гледна точка на разходите, тя трябва да следва пазарна логика, която може да стимулира цената на въглерода, но също и да влияе положително върху инвестициите в технологии с ниски въглеродни емисии, развитието на възобновяемите източници на енергия и повишаването на енергийната ефективност с оглед на една конкурентоспособна производствена икономика в световен план, съобразена с целите на устойчивостта, които се споделят и подкрепят от всички основни партньори.

2.2 Понастоящем СТЕ предвижда на дружествата, които са задължени да намалят емисиите, да се отпускат кредити, еквивалентни на тоновете CO₂, които могат да произведат, като размерът на тези кредити намалява всяка година (- 1,74 %). От 2021 г. този процент трябва да стане 2,2 %.

2.3 От своето създаване Схемата за търговия с емисии на ЕС (СТЕ на ЕС) дава референтна цена на въглерода на равнище ЕС, която ежедневно насочва оперативните и стратегическите решения за инвестиции, като целта е намаляване на емисиите във всички сектори на европейската икономика, генериращи близо половината от емисиите на парникови газове в ЕС.

2.4 Въпреки това вследствие на тежката икономическа криза и произтичащия от нея спад на дейността системата генерира структурен дисбаланс между търсенето и предлагането на квоти по СТЕ, който доведе до излишък от квоти на стойност близо 2 милиарда, като се очаква този дисбаланс да се запази повече от едно десетилетие.

2.5 Излишъкът на пазара предизвика спад на цените в общностната система СТЕ, като през 2010 г. те спаднаха от близо 30 EUR за тон CO₂ до 13,09 EUR за тон, а през 2011 г. — до 11,45 EUR за тон, за да стигнат през 2012 г. средна пазарна цена на въглерода около 5,82 EUR за тон.

2.6 В много европейски страни бяха разработени различни инициативи като Белите сертификати и Зелените сертификати в Италия с цел въглеродните емисии да се намалят чрез спестяване и ефективност (Белите сертификати) или замяна на въглеводородите като първична енергия с възобновяеми източници (Зелените сертификати) ⁽¹⁾.

2.7 Промислеността винаги е ангажирана в непрестанен процес на иновации с цел намаляване на потреблението на енергия и повишаване на енергийната ефективност. Очевидно е обаче, че с прекомерното намаляване на цената на въглерода насърчаването на устойчивите научно-технически иновации ще стане по-трудно.

2.8 Съгласно действащите понастоящем стандарти, които са в основата на СТЕ, предлаганите на търг квоти на емисии са определени за много години и не се допускат изменения, с които да се реагира на големите промени в търсенето на квоти: по този начин се предопределят трайни дисбаланси, които оказват отрицателни въздействия върху иновациите и инвестициите в нови технологии с ниски въглеродни емисии.

2.9 През декември 2013 г. Европейският парламент и Съветът, обсъждайки корекциите, които следва да се внесат в механизма СТЕ, решиха до приемането на структурни мерки в дългосрочен план да предоставят на Комисията възможността при изключителни обстоятелства и с цел гарантиране на правилното функциониране на пазара да отложи еднократно и по изключение продажбата на най-много 900 милиона квоти за въглеродни емисии, като се договориха за нов краен срок през 2020 г. вместо тригодишния период 2014-2016 г.

2.10 Въпреки този напредък в краткосрочен план ЕС все още е далеч от разрешаването на въпроса с излишъците в по-дългосрочен план.

2.11 Според Комисията създаването на резерв за стабилност на пазара, който да бъде оперативен от 2021 г., т.е. от фаза 4, е опцията, която би дала възможност за интегриране на съществуващите стандарти с цел да се гарантира по-балансиран пазар, на който цената на въглерода да се определя в по-голяма степен от намаляването на емисиите в средносрочен и дългосрочен план и на който да има стабилни очаквания, за да се насърчават нисковъглеродните инвестиции в полза на предприятията, които са работили и работят, изпитвайки необходимост от голяма енергоемкост.

⁽¹⁾ В изпълнение на предписанията на Директива 2006/32/ЕО, в която е предвидено всички държави членки да изготвят национални планове за действие в областта на енергийната ефективност с цел намаляване на потреблението и развитие на възобновяемите източници на енергия.

2.12 Резервът би трябвало да даде възможност да се подходи както към натрупания през последните години излишък от квоти за емисии, така и към подобряването на устойчивостта на системата на силни удари, като регулира автоматично количеството квоти, които ще се предлагат на търг.

2.13 Създаването на такъв резерв, което може би е по-добро от отлагането („back-loading“), договорено неотдавна с решението през периода 2019-2020 г. да се предложат на търг 900 милиона квоти, се подкрепя от широк спектър заинтересовани страни. В предложеното законодателство се предвижда резервът да оперира изцяло според предварително определени правила, които не би трябвало да оставят на Комисията или държавите членки възможност за вземане на решения относно неговото използване.

3. Обобщено съдържание на предложенията на Комисията

3.1 Комисията предлага в началото на следващия период на търговия на СТЕ — през 2021 г., да се създаде резерв за стабилност на пазара. Резервът, заедно с договореното неотдавна отлагане („back-loading“) на предлагането на търг през периода 2019-2020 г. на 900 милиона квоти, би трябвало да даде възможност:

- да се подходи към натрупания през последните години излишък от квоти за емисии;
- да се подобри устойчивостта на системата на сериозни удари;
- да се създадат механизми за автоматично регулиране на квотите, които ще се предлагат на търг.

3.2 В предложеното законодателство се предвижда подобни предварително определени механизми за автоматично регулиране да не оставят на Комисията или държавите членки възможност за вземане на решения относно тяхното прилагане.

3.3 Предложението относно ЕТС след 2021 г. е неизменна част от новата рамка, предложена от Комисията в областта на климата и енергетиката за периода до 2030 г. — предмет на друго становище на ЕИСК, която обхваща различни елементи като намаляването на емисиите на парникови газове с 40 % в сравнение с 1990 г., обвързващи цели на равнище ЕС, за да достигне енергията от възобновяеми източници най-малко 27 %, по-амбициозни политики в областта на енергийната ефективност, нова система на управление и поредица от нови показатели за гарантиране на конкурентоспособна и сигурна енергийна система.

4. Общи бележки

4.1 Комитетът винаги е подкрепял *„тенденцията за увеличаване на търговете с квоти. Търговете с квоти съответстват на принципа „залърсителят плаща“, не допускат неочаквани печалби, стимулират и финансират инсталации с ниско ниво на въглеродни емисии и продукти, произведени по нисковъглеродни технологии, и така насърчават иновациите“* ⁽²⁾.

4.2 ЕИСК счита, че е от основно значение да бъде запазена силна СТЕ като крайъгълен камък на климатичната и енергийна политика на ЕС. Функционирането на тази система не бива да води до упадък на производствения сектор и преместване на инвестициите. Всичко това е възможно благодарение на реформирана система за управление на пазара на въглерода като ефективен инструмент за намаляване на емисиите от страна на промишлеността и другите заинтересовани сектори, но също и на насърчаването на инвестициите в иновативни нисковъглеродни технологии, които да са конкурентоспособни в световен план.

4.3 Повечето прилагани понастоящем мерки за защита на промишлеността в областта на СТЕ на ЕС ще бъдат премахнати до 2021 г., а безплатното предоставяне ще бъде премахнато напълно през 2027 г. Една нова цел за 2030 г., свързана с намаляването на CO₂ за секторите, обхванати от СТЕ на ЕС, би могла да предизвика значителна допълнителна тежест за промишлените сектори на ЕС.

4.4 Докато не бъде сключено глобално международно споразумение относно изменението на климата, с което да се установят равни условия за промишлеността в световен план, СТЕ на ЕС би трябвало да се препроектира така, че да компенсира напълно преките и непряките разходи за намаляване на въглеродните емисии, произтичащи от политиките на ЕС в областта на климата за секторите, изложени на глобална конкуренция. Този подход е в духа на заключенията на Европейския съвет от 21 март 2014 г., в които се призовава за периода 2020-2030 г. да се разработят мерки за предотвратяване на потенциално изместване на въглеродни емисии и постигане на сигурност при дългосрочното планиране на инвестициите в промишлеността с цел да се гарантира конкурентоспособността на европейските промишлени сектори с голяма енергоемкост.

⁽²⁾ ОВ С 27, 3.2.2009 г., стр. 66.

4.5 В становището си относно „Пътна карта за постигане до 2050 г.“⁽³⁾ на конкурентоспособна икономика с ниска въглеродна интензивност ЕИСК препоръчва на Комисията да представи изчерпателен нов пакет от мерки с цел да стимулира реализирането на мащабните инвестиции, необходими за изпълнение на тези нови цели, като този пакет следва да съдържа мерки за укрепване на СТЕ като инструмент за оптимизиране на разходите, който може да направлява вземането на инвестиционните решения, както и други мерки за: насърчаване на енергийната ефективност във всички сектори; повишаване на информираността на общественото мнение, на гражданите и потребителите относно способността им да използват покупателната си способност в полза на нисковъглеродните стоки и услуги; подкрепа за инвестициите, които ще трябва да се направят в инфраструктурата; насърчаване на обучението и изграждане на капацитет в ключовите сектори.

4.6 Комитетът счита, че общностните стратегии и политики в областта на околната среда, климата, енергетиката и индустриалното развитие също би трябвало да бъдат по-добре координирани помежду си, за да се постигнат положителни синергии: да се смята, че „цената на въглерода“ включва само стойността на квотите на CO₂ на пазара на СТЕ, без да се отчитат разходите, свързани с другите инструменти, като стимулирането на възобновяемите източници на енергия или политиките за енергийна ефективност би могло да се окаже ограничаващо и непълно и да доведе до изцяло изкривени оценки⁽⁴⁾.

4.7 ЕИСК подкрепя заключенията на Европейския съвет от пролетта на 2014 г. относно нуждите на промишлеността във всички области — от енергетиката до конкуренцията, търговията и обучението, и по-специално принципа, според който конкурентоспособността на промишлеността *„трябва да се разглежда във връзка с последователната европейска политика в областта на климата и енергетиката, в т.ч. като се търси решение на въпроса за високите разходи за енергия, особено за енергоемките отрасли“*.

4.8 СТЕ би трябвало да предостави регулаторна рамка, която да е обща за енергийния сектор и за секторите с голяма енергоемкост, борейки се със загубата на конкурентоспособност чрез придружаващи мерки за следене на изместването на емисиите и ускорявайки постигането на по-нататъшни подобрения в секторите, необхванати от СТЕ, които генерират повече от половината от настоящите емисии на CO₂ в ЕС, по-специално в секторите с голям потенциал за енергийна ефективност — строителството и транспорта.

4.9 ЕИСК настоятелно призовава реформата на СТЕ да бъде придружена от силни мерки за стимулиране на икономическото възстановяване посредством инвестиции в сектори с висок потенциал като инфраструктурите, зелената икономика и стратегически промишлени сектори като научните изследвания и иновациите и по-специално производствения сектор и малките и средните предприятия.

4.10 ЕИСК убедено изтъква, че СТЕ би могла да бъде ефективен пазарен инструмент за намаляване на емисиите на парникови газове по икономически устойчив начин, доколкото е в състояние да гарантира по-голяма стабилност, ограничавайки намесите за вземане на решения и гарантирайки гъвкавост според предварително определени правила на базата на критерии за прозрачност, предвидимост и простота, за да се даде възможност на операторите на пазара да включат в своето поведение очаквания за корекции на предлагането.

4.11 За да бъде ефективна една СТЕ, е необходимо:

- да се ограничат разходите за извършване на прехода;
- да се предоставят предвидими перспективи за инвестиране;
- да се гарантира сигурност на стабилни цели в дългосрочен план;
- да се гарантира използването на приходите от търговете с квоти за подкрепа⁽⁵⁾ на предприятията, които извършват преход към икономика с ниски емисии на CO₂, и за разработване и прилагане на чистите технологии.

4.12 От 2020-2030 г. ролята на СТЕ на ЕС би трябвало да се състои в улесняване на намаляването на въглерода по икономически ефективен начин за предприятията и обхванатите сектори посредством инвестиции в нисковъглеродни технологии, чрез използване на възобновяеми източници на енергия или със силни ангажименти в подкрепа на енергийната ефективност.

⁽³⁾ ОВ С 376, 22.12.2011 г., стр. 110.

⁽⁴⁾ ОВ С 226, 16.7.2014 г., стр.1.

⁽⁵⁾ Вж. „Сравнително проучване на различните мерки, финансирани посредством използването на Икономическия екологичен инструмент“ (ЕИСК 2012 г.).

4.13 Пазарната цена на квотите съгласно СТЕ би трябвало и занапред да бъде валидна отправна точка за инвестициите, за да се намалят емисиите.

4.14 В бъдещата система СТЕ трябва да се запази достъпът до международни компенсации, доколкото те предоставят надеждни средства за ефективно ограничаване на емисиите, като се използват възможностите за създаване на световен пазар на въглерода.

4.15 Механизмът за чисто развитие (МЧР) би трябвало да бъде запазен, подобрен и разширен, а връзките между европейската система СТЕ и новите системи, които възникват в други региони на света, трябва да се подкрепят по подходящ начин.

4.16 ЕИСК счита, че е необходимо ЕС да полага максимални усилия за създаване на истински международен пазар на въглеродни емисии, като разширява в световен план обхвата на ефективните механизми за обмен на квоти, отворени за всички големи участници.

4.17 Новите механизми би трябвало да се разработват бързо и да са на разположение за доброволно използване от страна на правителствата съобразно техните национални изисквания: подобни механизми би трябвало да се проектират така, че да се избягват, доколкото е възможно, изкривявания на конкуренцията между регионите по отношение на стоки, търгувани на световния пазар.

4.18 На практика схемата за търговия с емисии се припокрива с други европейски и национални политики като политиките за стимулиране на възобновяемите източници на енергия или на енергийната ефективност, пораждайки изкривявания на пазара и неефективност: поради това преразглеждането на схемата би трябвало да се разглежда в по-тясна връзка с другите нормативни изисквания, които оказват въздействие върху емисиите на парникови газове и цената на енергията за индустриални нужди.

4.19 Едностранните решения могат да утежнят бремето на CO₂ (на първо място на енергийните разходи) за предприятията и създават риск от подкопаване на конкурентоспособността на стратегическите производствени сектори, без да се постигне конкретен напредък от гледна точка на климата: в това отношение неотдавнашни проучвания показваха ⁽⁶⁾ как постигнатото в ЕС намаляване на емисиите се компенсира с излишък от нарастването на емисиите, „инкорпирани“ във внасяните в ЕС продукти.

4.20 Според ЕИСК въпреки че е изключително важно през 2015 г. да се постигне световно споразумение относно изменението на климата, което да обхваща основните страни, носещи отговорността за генерирането на емисии, е необходимо да се продължи по пътя на технологичните иновации посредством използването на „Хоризонт 2020“ и координирането на националните инвестиции, така че да се запази конкурентоспособността на производствения сектор в Европа, като се насърчават нови и по-добри индустриални обекти.

4.20.1 За да се постигне тази цел, е необходимо да се очертае много подробна и координирана рамка за действията, които следва да се предприемат, за да се постигне целта за изграждане на конкурентоспособна и устойчива индустриална система в световен план: поради това ЕИСК отправя искане към Комисията, Парламента и Съвета да очертаят тази рамки в съответствие с целите на хилядолетието за устойчиво развитие, посочени в програмата на ООН за периода след 2015 г.

4.21 Комитетът подчертава отново необходимостта „да се отчете поуката, извлечена от факта, че Европейската схема за търговия с емисии се оказва уязвима на световните икономически сили. Ясно е, че бъдещето на СТЕ ще зависи от успеха или неуспеха за съгласуване на световно равнище на политика за климата и изходът от преговорите през 2015 г. ще бъде изключително важен, а радикалните мерки за подобряване на положението, налагани от СТЕ, не могат да бъдат приложени, без да има повече яснота за световната политика“ ⁽⁷⁾.

4.22 ЕИСК подчертава, че оценката на въздействието на рамката за 2030 г. показва, че „посредством използването на приходите от търговете и прилагането на тарифите за въглерода във всички сектори политиките за декарбонизация могат да увеличат заетостта“ ⁽⁸⁾. По същия начин са важни положителните въздействия върху намаляването на емисиите и качеството на въздуха. Поради това отправя искане тези фактори да бъдат изгънати при международните преговори.

Брюксел, 4 юни 2014 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Henri MALOSSE

⁽⁶⁾ Glen P. Peters, Jan C. Minx, Christopher L. Weber и Ottmar Edenhofer (2010 г.) „Growth in Emission Transfers via International Trade from 1990 to 2008“ („Ръстът на трансферите на емисии посредством международната търговия от 1990 г. до 2008 г.“), PNAS; A. Brinkley, S. Less, „Carbon Omissions“ („Пропуски в схемата за търговия с въглеродни емисии“), Policy Exchange, изследователска бележка (2010 г.).

⁽⁷⁾ ОВ С 341, 21.11.2013 г., стр. 82.

⁽⁸⁾ Вж. SWD (2014) 18 final, Обобщение на оценката на въздействието, 22.1.2014 г.

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Съвета и Европейския парламент относно подхода на ЕС срещу трафика на екземпляри от дивата флора и фауна“

COM(2014) 64 final

(2014/C 424/08)

Докладчик: **Antonio Polica**

На 7 март 2014 г. Европейската комисия реши, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

„Съобщение на Комисията до Съвета и Европейския парламент относно подхода на ЕС срещу трафика на екземпляри от дивата флора и фауна“

COM(2014) 64 final.

Специализирана секция „Земеделие, развитие на селските райони, околна среда“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 22 май 2014 г.

На 499-ата си пленарна сесия, проведена на 4 и 5 юни 2014 г. (заседание от 5 юни), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 167 гласа „за“, 1 глас „против“ и 2 гласа „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1 ЕИСК признава, че трафикът на екземпляри от дивата флора и фауна е нова заплаха пред Европейския съюз от икономическа, екологична, социална гледна точка и от гледна точка на опазването на човешкото здраве и на местните животински и растителни видове. Затова ЕИСК подкрепя инициативата на Парламента и Комисията за изготвяне на цялостна и координирана стратегия за по-ефективна борба с това престъпление.

1.2 ЕИСК счита, че отправната точка на стратегията трябва да бъде зачитането, укрепването и координирането на вече съществуващите международни споразумения (по-специално CITES⁽¹⁾), закони, регламенти, политики и приложими инструменти, което се осъществява посредством засилена интеграция на всички заинтересовани сектори — опазване на околната среда, митнически контрол, съдебна система, борба с организираната престъпност и др. — и по-ефективна дейност в областта на сътрудничеството между страните на произход, на транзит и на местоназначение на екземплярите от дивата флора и фауна.

1.3 Комитетът е убеден, че засилената координация може да бъде ефективна само ако се подкрепя от адекватна и еднородна система за обучение и повишаване на информираността, насочена към всички власти, които имат отношение към борбата с трафика на екземпляри от дивата флора и фауна на европейско и национално равнище.

1.4 ЕИСК счита, че гражданското общество играе основна роля в борбата с трафика на екземпляри от дивата флора и фауна, както в страните на произход, така и в страните на местоназначение. По-специално Комитетът смята, че е важно потребителите и частният сектор да се ангажират активно и съзнателно в подкрепа на въвеждането на система за етикетиране и проследяване.

1.5 Комитетът смята, че е необходимо на населението на трети страни, което се занимава с подобен трафик, да се предложат нови, по-добри и устойчиви възможности за развитие и заетост.

1.6 Трафикът на екземпляри от дивата флора и фауна е магнит за международната организирана престъпност предвид неговата рентабилност и ниският риск от правни санкции. По отношение на потенциала за реализиране на печалба това престъпление е сравнимо с трафика на хора, оръжия и наркотици; въпреки това му се отдава много по-нисък приоритет и много по-малко ресурси се заделят за борбата с него. Освен това налаганите санкции са нехармонизирани в ЕС, което стимулира преместването на незаконната дейност в страни с не толкова строги наказания или в такива, в които компетентните власти са по-малко ефективни.

1.7 Поради това ЕИСК изтъква необходимостта трафикът на екземпляри от дивата флора и фауна да бъде включен сред значимите престъпления, с оглед на мерките срещу изпирането на пари и корупцията, и изразява желание за въвеждане на наистина ефективни, пропорционални и възпиращи санкции с максимален размер най-малко 4 години лишаване от свобода.

⁽¹⁾ Конвенция за международна търговия със застрашени видове от дивата флора и фауна (1973 г.).

2. Въведение

2.1 Контекст: данни относно трафика на екземпляри от дивата флора и фауна

2.1.1 Трафикът на екземпляри от дивата флора и фауна е една от най-тежките форми на организирана престъпност наред с трафика на хора и трафика на наркотици и оръжия (²).

2.1.2 През 2013 г. браконьерството нарасна толкова, че обезсмисли постигнатото през последните три десетилетия увеличаване на популацията на застрашени видове като слонове, тигри и носорози и представлява реална заплаха за опазването на биологичното разнообразие и устойчивото развитие.

2.1.3 Делът на незаконната сеч в световната търговия с дървен материал достига 30 % и на нея се дължат над 50 % от обезлесяването на Централна Африка, Амазония и Югоизточна Азия, като по този начин местното население се лишава от важни възможности за развитие.

2.1.4 Според оценките незаконният риболов достига 19 % от декларираната стойност на улова.

2.1.5 Разпространението на незаконната търговия се определя от нарастващото търсене на продукти, свързани с дивата фауна, най-вече в някои азиатски страни (например Китай, Виетнам), като слонова кост, рога на носорози, тигрови кости.

2.1.6 ЕС е една от основните дестинации за незаконни продукти от дивата флора и фауна (³), а също и важен център за трафика от Африка, Латинска Америка и Азия.

2.2 Преки и непреки последствия от трафика на екземпляри от дивата флора и фауна

2.2.1 Трафикът на екземпляри от дивата флора и фауна е една от основните причини за загубата на биологичното разнообразие в света: всяка година стотици милиони екземпляри от редки животински и растителни видове се откъсват от тяхната естествена среда и се продават на нелегалните пазари.

2.2.2 Незаконната сеч на дървесни видове е причина за обезлесяването на най-важните горски райони на планетата, за загубата на биологично разнообразие, за увеличаването на парниковия ефект, а също и за конфликти за контрол на територия и ресурси и за загубата на икономическа мощ на местните общности.

2.2.3 Незаконният риболов предизвиква обедняване на рибните запаси, разрушава морските местообитания, създава изкривявания на конкуренцията и отслабва крайбрежните общности, най-вече в развиващите се страни.

2.2.4 Рискът от изчезване на дивите видове, по-специално от „ловджийски“ и „хищен“ тип, се засилва поради допълнителни фактори като неустойчивото използване на почвите, изменението на климата, свръхексплоатирането на билките и интензивния туризъм.

2.2.5 Съществува опасност глобализираното потребление да окаже силен екологичен натиск върху биологичното разнообразие, предизвиквайки упадък на екосистемите и намаляване на жизнеността на местните видове (⁴).

2.2.6 Трафикът на екземпляри от дивата флора и фауна представлява заплаха за общественото здраве и за местните животински и растителни видове. Животинските видове, които преминават нелегално през територията на държавите — членки на Европейския съюз, не се сертифицират от съответните ветеринарни служби и това може да предизвика разпространение на заболявания, по-специално сред отглежданите зоотехнически видове. Заобикалянето на съответните фитосанитарни проверки излага местните култивирани и диворастящи растителни видове на съществени рискове от заразяване с нови патогенни агенти. Освен това според оценките 75 % от новите инфекциозни болести са с животински произход и повечето от тях възникват у дивите видове. Трафикът на такива екземпляри увеличава риска от световни епидемии като птичия грип H5N1 и тежкия остър респираторен синдром (ТОРС) (⁵).

(²) Резолюция, приета от Комисията на ООН по превенция на престъпността и наказателно правосъдие и подкрепена от Икономическия и социален съвет на ООН.

(³) През последните години и в държавите — членки на ЕС, се регистрира увеличаване на незаконните сделки с някои редки видове като птици, корали, риби и костенурки.

(⁴) Например в Азия растящото търсене на кашмир доведе до увеличаване на броя на домашните животни, като при това се отнемат все по-големи територии от дивите тревопасни видове (антилопи, диви коне, магарета), които са в основата на хранителната верига на големите местни хищници (например вълци, снежни барсове). Проучване „Globalization of the Cashmere Market and the Decline of Large Mammals in Central Asia“ („Глобализиране на пазара на кашмир и упадъкът на едрите млекопитаещи в Централна Азия“), публикувано в „Conservation Biology“.

(⁵) Източник: Доклад на Световния фонд за дивата природа (WWF) — http://awsassets.panda.org/downloads/wwffightingillicitwildlifetrafficking_lr.pdf

2.3 Нормативни документи

2.3.1 С Вашингтонската конвенция (CITES) от 1973 г. се регламентира търговията по отношение на износа, реекспорта, вноса, транзита, трансбордирането и задържането с каквато и да било цел на някои застрашени от изчезване животински и растителни видове. Конвенцията е насочена към опазване и устойчиво използване на животинските и растителните популации в световен мащаб.

2.3.2 В резолюцията от 26 април 2013 г. Комисията на ООН по превенция на престъпността и наказателно правосъдие определя трафика на екземпляри от дивата флора и фауна като тежка форма на организирана престъпност, практикувана от организирани криминални групи на международно равнище.

2.3.3 Потвърждаването на факта, че някои въоръжени групировки финансират своята контрабандна дейност с трафик на екземпляри от дивата флора и фауна, накара генералният секретар (Доклад S/2013/297) и Съветът за сигурност на ООН (Резолюция 2013/2121) да признаят браконьерството и трафика на екземпляри от дивата флора и фауна като един от факторите за нестабилност в Африка на юг от Сахара, който създава опасност за мира и сигурността. Освен това през януари 2014 г. Съветът за сигурност за пръв път прие санкции, насочени срещу участниците в трафика на екземпляри от дивата флора и фауна в Демократична република Конго и в Централноафриканската република.

2.3.4 През юни 2013 г. лидерите на Г8 се ангажираха с приемането на мерки за борба с трафика на екземпляри от защитената или застрашена дива флора и фауна и за оказване на политическа и икономическа подкрепа за регионалния и международния контрол на границите с цел справяне с явления като корупцията и организираната трансгранична престъпност.

2.3.5 С Резолюцията от 15 януари 2014 г. (2013/2747(INI)) Европейският парламент поиска от Комисията да изготви план за действие на ЕС, насочен към контрол върху незаконната търговия с екземпляри от дивата флора и фауна, в който да се дефинира стратегия за намеса с ясни срокове и цели както на територията на страните партньорки, така и на международно равнище.

2.3.6 С Лондонската декларация ⁽⁶⁾ от февруари 2014 г. бяха определени нови и по-амбициозни цели за борбата срещу трафика на екземпляри от дивата флора и фауна, сред които промяна на действащите законодателства с цел включване на браконьерството и трафика на екземпляри от дивата флора сред „тежките престъпления“, отказ от използването на видове, застрашени от изчезване, засилване на трансграничното сътрудничество и координиране на „мрежите за борба с трафика на екземпляри от дивата флора и фауна“ ⁽⁷⁾.

2.3.7 В заключителната декларация от състоялата се на 2 и 3 април 2014 г. среща на върха ЕС-Африка беше заявено намерение за предприемане на съвместни действия за борба с организираната престъпност, включително с трафика на екземпляри от дивата флора и фауна.

3. Отговори на въпросите от запитването

3.1 *Адекватна ли е настоящата политическа и законодателна рамка на ЕС срещу трафика на екземпляри от дивата флора и фауна?*

3.1.1 ЕИСК счита, че настоящата законодателна рамка, която е в сила в държавите — членки на ЕС, все още не е адекватна с оглед на борбата с екологичните престъпления, включително и поради недостатъчния размер на предвидените наказания.

3.2 *Трябва ли ЕС да подобри своя подход към трафика на екземпляри от дивата флора и фауна чрез разработване на нов план за действие на ЕС, както бе поискано от Европейския парламент?*

3.2.1 С оглед на настоящата международна ситуация изглежда необходимо да се изготви законодателство, което да бъде обвързващо за държавите членки и да установява еднородни критерии за ефективно инспектиране и мониторинг, включително и посредством координация с конкретните стандарти за наказателната защита на екземплярите в естествената среда.

3.2.2 ЕИСК подкрепя приемането на план за действие, подобен на вече приетите планове за борба с други форми на организирана престъпност като трафика на оръжие или хора.

⁽⁶⁾ Подписана от държавни ръководители, министри и представители на 46 страни на Конференцията за незаконната търговия с дива природа (12 и 13 февруари 2014 г.).

⁽⁷⁾ Мрежите за борба с трафика на екземпляри от дивата флора и фауна (wildlife enforcement networks) са междууправителствени регионални инициативи, насочени към обмен на информация и добри практики по темата: http://www.cites.org/eng/news/pr/2013/20130307_wen.php.

3.3 Как ЕС може да увеличи политическия ангажимент на всички нива срещу трафика на екземпляри от дивата флора и фауна? Какви дипломатически инструменти биха били най-подходящи за постигане на съгласуваност между различните международни инициативи?

3.3.1 ЕИСК приветства засилената дипломатическа ангажираност на страните, засегнати от трафика на екземпляри от дивата флора и фауна (най-вече от страните на произход, транзит или пазарна реализация), довела до неотдавнашното подписване на общи инициативи за предприемане на решителни и неотложни действия за преустановяване на търсенето и предлагането на продукти⁽⁸⁾ от застрашени видове. Комитетът се надява, че международната общност ще приеме мерки, с които ще може да се премахне незаконният пазар и които ще гарантират прилагането на обща и сигурна законодателна рамка и ще насърчат устойчивото управление на природните ресурси, привличайки местните общности.

3.3.2 ЕИСК настоятелно призовава ЕС да насърчи глобална стратегия за борба с трафика на екземпляри от дивата флора и фауна въз основа на преформулирането на целите на програмата на ООН за периода след 2015 г.

3.4 Върху какви инструменти на международно равнище следва да се съсредоточи ЕС с цел подобряване на правоприлагането срещу трафика на екземпляри от дивата флора и фауна и укрепване на управлението?

3.4.1 Комитетът счита, че незаконната търговия може да се наблюдава, хваща и контролира на митниците чрез координация на националните власти, които работят с едни и същи стандарти, методи и цели. Изглежда, че би било от полза ЕС да насърчава действия, насочени към улесняване на взаимното сътрудничество и разпределянето на разузнавателните дейности между властите на държавите членки, именно с цел уеднаквяване на дейностите и подходите, като се предвиждат дори и дейности в помощ на новите страни партньорки (например предоставяне на временна подкрепа).

3.4.2 Новата граница на незаконната търговия обаче е в интернет, който се контролира трудно и при това има риск да се нанесе ущърб и на легалните форми на търговия. ЕИСК разглежда с интерес някои добри практики като меморандума за разбирателство, подписан от Италианското управление на горите и двата големи портала за обяви в интернет („eBaу annunci“ и „Subito.it“), което предвижда предоставянето на повече информация в полза на потребителите, а също и възможност за съвременно отстраняване на публикациите, които бъдат преценени като подозрителни. Меморандумът предвижда и контрол на публикуваната информация посредством „филтри“, които позволяват да се публикуват само обявите, гарантиращи възможност за проследяване на продавания екземпляр.

3.4.3 Международната ангажираност трябва да включва призив за спазване на многостранните споразумения в областта на околната среда и търговията в секторите на горското стопанство и рибарството във връзка със споразуменията за свободна търговия, сключени с трети страни. От основно значение е да се преследват целите на CITES в областта на международната търговия с екземпляри от дивата флора и фауна: съгласно тази конвенция страните, които са я подписали, предприемат практически стъпки срещу контрабандата и трафика на екземпляри от видове, застрашени от изчезване.

3.4.4 Авторитетът на участниците в Международния консорциум за борба с престъпленията срещу дивата флора и фауна (ICCCWC)⁽⁹⁾, сред които са CITES, Интерпол, Службата на ООН за контрол на наркотиците и превенция на престъпността (COОНКНПП), Световната митническа организация и Световната банка, може да гарантира ефективността на действията за повишаване на капацитета за прилагане на стандартите и за по-добро прилагане на разпоредбите на споразуменията, с които се контролира търговията с екземпляри от дивата флора и фауна. В своята дейност консорциумът трябва да използва най-добрите европейски специалисти, за да провежда информационни кампании, да подкрепя националните власти и не на последно място да обучава на терен служителите и длъжностните лица, които осъществяват контрола.

3.4.5 Създаването и укрепването на правовата държава в страните на произход на екземплярите от дивата флора и фауна, съчетано с борбата срещу корупцията, е основно условие за изкореняване на трафика на екземпляри от дивата флора и фауна. За тази цел ЕИСК желае пряко участие на ЕС, включително и във финансово отношение, което да благоприятства създаването на следствени и съдебни служби и на кампании за повишаване на информираността на местните власти.

⁽⁸⁾ Лондонска декларация от 14 февруари 2014 г.

⁽⁹⁾ Международен консорциум за борба с престъпленията срещу дивата флора и фауна.

3.5 *Какви инструменти са най-подходящи за действие от страна на ЕС, за да се реагира на търсенето на незаконни продукти от дивата природа в международен и европейски план? Каква може да бъде ролята на гражданското общество и частния сектор в това отношение?*

3.5.1 Успехът на борбата срещу трафика на екземпляри от дивата флора и фауна изисква двойна намеса за намаляване на предлагането посредством стратегии за спиране и санкциониране на измамите, и за свиване на търсенето. ЕИСК счита, че активната и съзнателна ангажираност на частния сектор и на потребителите е от основно значение за постигането на тази цел.

3.5.2 В съответствие със съдържанието на Лондонската декларация ЕИСК подкрепя необходимостта от въвеждане на конкретни мерки, с които да се гарантира, че частният сектор ще действа отговорно и ще пожелае прилагането на система за етикетиране и проследяване, която да гарантира законността и устойчивостта (от гледна точка на икономиката, околната среда и местните общности) на търговията с екземпляри от дивата флора и фауна. За тази цел могат да се вземат за пример действащите понастоящем системи за търговия с хайвер и тропическа дървесина⁽¹⁰⁾.

3.5.3 ЕИСК счита също, че е необходимо информиране и повишаване на съзнанието на гражданското общество и потребителите по отношение на изключително тежките щети, които трафикът е нанесъл на околната среда, и тяхното въздействие върху бъдещите поколения. ЕИСК заявява отново своята готовност да популяризира инициативите, които ЕС би искал да предприеме както по отношение на отделни институции (училища, музеи и др.), така и чрез мрежи, конференции, рекламни клипове, документални филми — в рамките на ЕС и извън него, като използва създадената към Комитета мрежа на икономическите и социалните действащи лица от ЕС и Африка.

3.6 *Как ЕС може да допринесе за ограничаване на последиците за мира и сигурността от трафика на екземпляри от дивата флора и фауна?*

3.6.1 ЕИСК счита, че във връзка с това следва да се обръща специално внимание на екземплярите от тези видове, които поради високата си стойност привличат вниманието на организираната престъпност — нещо, което заплашва вътрешната сигурност и дори световния мир. В това отношение трябва да се гарантира, че на европейско и световно равнище се предприемат подходящи стъпки посредством сътрудничество с Европол, Интерпол, други организации и форуми, както и със страните, засегнати от този проблем.

3.6.2 ЕИСК не подценява неотдавнашните световни епидемии като птичия грип H5N1 и тежкия остър респираторен синдром (ТОРС), които са пряко следствие от трафика на екземпляри от дивата флора и фауна. Във връзка с това посочените по-горе системи за етикетиране и проследяване, съчетани с подходящ механизъм за ветеринарен и фитосанитарен контрол, могат да допринесат за борбата с появата и разпространението на подобни болести по света.

3.7 *Кои са инструментите за сътрудничество на ЕС, които могат да подпомогнат в най-голяма степен за укрепването на капацитета на развиващите се страни за опазване на дивата природа и предприемане на действия срещу трафика на екземпляри от дивата флора и фауна?*

3.7.1 Инициативите за международно сътрудничество в по-широкия контекст на търговските и/или партньорските споразумения с трети страни могат да представляват решаващ инструмент за изкореняването на този трафик.

3.7.2 Неправителствените организации могат да изпълнят основна роля в кампаниите за повишаване на информираността в подкрепа на политиките за свиване на търсенето, функционирайки като свързващо звено между институциите и съответното население.

3.7.3 Комитетът подчертава необходимостта да се предложат на населението на трети страни, занимаващо се с трафик на екземпляри от дивата флора и фауна, нови и по-добри възможности за заетост и устойчиво развитие, включително и чрез трансформиране на незаконната дейност в законна, като отговорния туризъм⁽¹¹⁾.

3.8 *Какви мерки биха могли да се предприемат за подобряване на данните за престъпленията срещу дивата флора и фауна в ЕС, за да се гарантира, че политиката се разработва по-целенасочено?*

3.8.1 ЕИСК счита, че събирането, обединяването и анализът на информация за криминалните явления (бази данни) от международните организации по сигурността (Европол, Интерпол, СООНКНПП) може да допринесе за подобряване на разбирането на стратегиите на организираната престъпност и за предотвратяване на нейната дейност.

⁽¹⁰⁾ CITES разполага с универсална система за етикетиране за идентифициране на хайвера, чийто внос се позволява само след получаване на съответните разрешения от компетентните власти (www.cites.org/common/resource/reg_caviar.pdf). Що се отнася до търговията в сектора на горското стопанство, законодателството на ЕС подкрепя целта за възпиране на трафика на тропическа дървесина посредством изграждането на национални системи за проследяване, които да укрепват управлението в страните партньорки. От март 2013 г. ЕС забранява вноса на дървен материал и продукти от дърво от която и да е страна на света, ако са получени в резултат на незаконна сеч, и възлага на националните власти на държавите членки да проверяват и, ако е необходимо, да наказват тези, които търгуват с дървен материал с незаконен произход.

⁽¹¹⁾ Отговорният туризъм представлява подход, при който се обръща внимание на опазването на околната среда в страната, в която се осъществява, и на подкрепата на приемащото население, на което е необходимо да се гарантира източник на доходи. Еко-туризмът ще помогне на много страни да излязат от бедността, на много семейства да оцелеят, на природата и животните да получат защита.

3.8.2 Във връзка с това мрежата TRAFFIC⁽¹²⁾ може да изиграе важна роля за повишаване на информираността на международната общност и за подкрепа при разпространяването на данни и информация за незаконната търговия до всички заинтересовани власти и действащи лица.

3.9 *Какви мерки могат да бъдат предприети с цел да се засили правоприлагането срещу трафика на екземпляри от дивата флора и фауна от страна на компетентните органи в областта на околната среда, полицията, митниците и прокурорските служби в държавите членки и да се засили сътрудничеството между тези органи? Как може да се повиши информираността в съдебната система?*

3.9.1 Като отчита, че престъпленията срещу околната среда са тясно свързани с корупцията и паричните потоци с незаконен произход, Комитетът подчертава необходимостта от включване на трафика с екземпляри от дивата флора и фауна сред престъпленията, които имат отношение към мерките срещу изпирането на пари и за борба с корупцията. Поради това подкрепя прилагането на ръководни насоки, в които се описва използването на подходящи финансови инструменти (напр. надлежни проверки), насочени към по-ефективно проследяване на общностните и международните транзакции.

3.9.2 ЕИСК желае въвеждането на санкции, които наистина да бъдат ефективни, пропорционални и възпиращи най-вече за да се противодейства на големия трафик, управляван от международната организирана престъпност. За тази цел е необходимо законодателството на ЕС да гарантира, че трафикът на екземпляри от дивата флора и фауна е поставен от държавите членки сред „тежките престъпления“, наказуеми със санкции с максимален размер най-малко 4 години лишаване от свобода.

3.9.3 Според ЕИСК от основно значение е да се повиши информираността на всички власти, участващи в борбата срещу трафика на екземпляри от дивата флора и фауна, като се предоставя подходящо обучение както на служителите, отговарящи за контрола, така и на компетентните съдебни органи. Тази дейност ще трябва да влезе в новите процеси на координация между националните власти на ЕС, в който да се включват и трети страни там, където това е възможно.

3.10 *Как съществуващите инструменти срещу организираната престъпност на равнище ЕС и на равнище държави членки могат да се използват по-добре срещу трафика на екземпляри от дивата флора и фауна? Какви допълнителни мерки следва да се предвидят, например по отношение на санкциите? Какъв може да бъде приносът на Европол и Евроюст в това отношение?*

Желателно е тези престъпления да заемат приоритетно място в борбата на Европол, като в съответствие с указанията на ЕС се осъществява стратегическа координация на полицейските служби на държавите членки, така че да могат да се преследват ефективно както престъпленията, свързани с улов, задържане, трафик и пускане на пазара на защитени екземпляри от дивата флора и фауна, така и търговията и трафика с части и продукти от тях.

Брюксел, 5 юни 2014 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Henri MALOSSE

⁽¹²⁾ <http://www.traffic.org/>

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите – Заедно към конкурентоспособна градска мобилност с ефективно използване на ресурсите“

COM(2013) 913 final

(2014/C 424/09)

Докладчик: г-н **Edgardo Maria Iozia**

На 7 март 2014 г. Европейската комисия реши, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

„Съобщение от Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Заедно към конкурентоспособна градска мобилност с ефективно използване на ресурсите“

COM(2013) 913 final.

Специализирана секция „Транспорт, енергетика, инфраструктури, информационно общество“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 21 май 2014 г.

На 499-ата си пленарна сесия, проведена на 4 и 5 юни 2014 г. (заседание от 4 юни), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 132 гласа „за“ и 3 гласа „въздържал се“.

1. **Заклучения и препоръки**

1.1 Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) изразява съгласие със съобщението на Комисията от 17 декември 2013 г. и смята за много важно продължаването на програмите в подкрепа на развитието на устойчива и ефективна градска мобилност като например Civitas, IEE и други. Съчетанието от амбициозни проекти като предложените в разглежданото съобщение и недостигът на налични финансови средства налага щателен и внимателен преглед на всички възможни решения за инициативи в областта на устойчивата мобилност, които не могат да бъдат отлагани.

1.2 ЕИСК счита, че е изключително важно:

- да се приемат реалистични интегрирани и координирани планове, които да бъдат наблюдавани непрекъснато и да бъдат съсредоточени едновременно върху мобилността на хората и логистичната верига; при това те трябва да обслужват всички членове на обществото, особено тези с намалена мобилност;
- да се популяризира принципът на субсидиарност така, както Комисията умело е балансирила различните равнища на отговорност, по-специално привличайки за активно участие държавите членки;
- да се насърчава мобилизирането на финансови ресурси, включително чрез участието на частен капитал;
- да се привлекат за участие широката общественост, социалните организации и тези на гражданското общество, за да се превърне устойчивата мобилност в цел, към която да се стреми цялата общност;
- да се подкрепя обменът на добри практики чрез единен голям европейски портал;
- да се даде нов тласък на Конвента на кметовете;
- да се увеличи финансовият ангажимент на ЕС и ЕИБ, които би трябвало да се превърнат в движещи сили в европейски мащаб на изпълнението на проекта за устойчива градска мобилност, засягащ 70 % от гражданите на ЕС;

- да се засили координацията между участниците от публичния и частния сектор, извършващи допълнителни услуги в областта на градския транспорт, посредством цялостен и целенасочен подход;
- да се работи за създаването на съгласувана логистика, активно насочена към постигането на целите за „устойчив на сътресения град“ или „град в преход“, в който всички съставни елементи допринасят за подобряването на условията на живот и здравето на гражданите;
- да се управлява взаимното допълване между публичния и частния сектор, като пазарът се отвори за конкуренцията при пълно спазване на социалните гаранции, контрола на тарифите и екологичната устойчивост;
- да се набележат стандартни ръководни насоки за характеристиките на превозните средства от обществения транспорт, като се създаде европейски пазар с централизирано закупуване, при което могат да се постигнат икономии от мащаба.

1.3 ЕИСК признава стратегическата роля на градската мобилност в прехода към интелигентни градове с човешки мащаб, в състояние да преодолеят предизвикателствата, свързани с околната среда, и да се адаптират към новите условия, и подчертава постоянната необходимост от преодоляване на секторния подход, който все още в много случаи характеризира политиките в областта на транспорта.

1.4 Мерките, които ще бъдат предприети, трябва да отчитат в нужната степен необходимостта от постигане на баланс между социалните, икономическите и екологичните аспекти — трите оси на устойчивото развитие.

1.5 ЕИСК не се противопоставя на мерките, насочени към отваряне на обществения транспорт за конкуренцията и пазара, при условие че се запазят правата на работниците и техните работни места, гаранцията за запазването на разпределителна мрежа, действителното подобряване на услугата и тарифите. Следва да се извършва постоянно наблюдение с цел да се следи за строгото спазване на договорните условия.

1.6 ЕИСК смята, че една ефективна, ефикасна и устойчива транспортна политика се основава на:

на равнището на ЕС

- превръщането на плановете за устойчива мобилност в обшоевропейско начинание, при което градовете се включват в инициативи на местно равнище за подобряване на обществените нагласи по отношение на нуждата от промяна, в това число и на отдавна утвърдили се модели;
- даването на силен тласък на Конвента на кметовете по отношение на енергийната ефективност, включващ повишаването на ефективността на градската мобилност;
- финансирането на необходимите мерки чрез мобилизирането на европейски ресурси като например структурните фондове и „Хоризонт 2020“ за научни изследвания и иновации в тази област;
- средства на ЕИБ при преференциални лихви и създаване, където е възможно, на публично-частни партньорства (ПЧП) за изграждането и управлението на големите градски инфраструктури.

на национално равнище

- насърчаване на мерки за по-ефикасен и по-малко замърсяващ транспорт и използването на нови технологии;
- гарантиране на ефективното упражняване на правото на устойчива мобилност, по-специално за гражданите с намалена подвижност.

на териториално равнище

- интермодалността;
- развиването на центрове за дистанционна трудова дейност;

- съвместни политики за обучение на държавните служители и професионалистите от сектора с цел създаване на единни умения и стратегии;
- устойчиви и целенасочени политики за регулиране на достъпа до централните градски зони;
- координация със зоните, граничещи с големите градски центрове, за изготвяне на единни стратегии;
- участието на гражданите в търсенето на най-добрите решения;
- непрекъснат мониторинг на постигнатите резултати и подходящи и бързи корекции на неефективните мерки;
- възпитанието в отговорно използване на обществения и частния транспорт;
- развиването на сътрудничество между предприятията за координация на транспорта до и от промишлените и производствените комплекси;
- участието на целевите групи, т.е. групи със сходни нужди, за обща оценка на характеристиките на услугите, насочени към специфични нужди.

1.7 ЕИСК подчертава, че е важно да се установи по-тясно сътрудничество между компетентните публични органи и гражданите и се позовава на формулировката на изготвения от Комисията План за действие за градска мобилност ⁽¹⁾, в който се обръща специално внимание на нуждите в сферата на мобилността от страна на уязвимите групи като възрастните хора, групите лица с ниски доходи и лицата с намалена подвижност, които се нуждаят от специфични политики.

1.8 ЕИСК смята, че Комисията би трябвало да наблегне по-категорично на тези аспекти, които представляват неприемлива дискриминация. Комисията би трябвало да следи за това държавите членки да гарантират това основно европейско право — правото на свободно движение за всички граждани, без каквато и да било дискриминация.

1.9 Комитетът призовава да се разгледа също и въпросът за бедността по отношение на мобилността, така като Съюзът го е направил по отношение на енергийната бедност и в други сфери; държавите членки трябва да предвидят мерки в подкрепа на по-уязвимите и по-бедните социални класи. Правото на мобилност е право за всички и не трябва да се ограничава до заможните граждани.

1.10 ЕИСК насочва вниманието към потенциала на градската логистика като елемент от повишаването на ефикасността и устойчивостта. На логистиката би трябвало да се обърне достатъчно внимание при градоустройственото планиране и съвместните проекти. ЕИСК приветства и инициативите, планирани от Комисията в тази сфера.

1.11 ЕИСК призовава Комисията да съсредоточи всички инициативи и политики в областта на градската мобилност в единен инструмент. Понастоящем съществуват най-малко 5 портала, посветени на тази проблематика, което представлява източване на ресурси и намалява ефективността.

1.12 Европа и държавите членки трябва да разработят обща интегрирана политика с обща амбициозна визия. Необходимо е гражданите да се възпитават да използват алтернативни и по-малко замърсяващи видове транспорт. Възпитанието е основният начин за постигане на промяна: преоткриване на красотата на разходката пеш из града, придвижване с велосипед до работното място или за среща с приятели. Публичните органи следва да насърчават тази устойчива мобилност чрез инициативи от културен характер, създавайки исторически или архитектурни маршрути в градските центрове, предлагайки обиколки с екскурзовод, подкрепяйки организирането на атрактивни велосипедни разходки, които да привличат вниманието на хората и да насърчават последователи.

1.13 През следващите десетилетия днешните градове ще претърпят съществени промени по отношение на архитектурното и градоустройственото планиране. ЕИСК препоръчва разпространението на всички налични мерки. ИКТ, иновациите и градските и местните инициативи могат да подобрят мобилността и да направят градовете по-уютни за бъдещите поколения.

1.14 ЕИСК препоръчва да се отчете в необходимата степен нуждата от справедливо и еднакво разпределение на мрежата на градския транспорт, за да не се озовават принудително живущите в зони, където мрежата на обществения транспорт е слабо развита или изобщо липсва, в модерни градски гета.

⁽¹⁾ COM(2009) 490 final/2.

1.15 Необходимо е да се изгради силна и споена координация между всички публични и частни инстанции, които вземат решения, на всички равнища. Плановете за устойчива градска мобилност, съгласувани с целите в областта на климата, околната среда и енергията, защитата на здравето и икономията на време и енергия, които са съществен двигател на икономиката, трябва да се превърнат в приоритет на всички равнища в ЕС.

1.16 ЕИСК препоръчва приемането на конкретни мерки за изграждане на велосипедни и пешеходни алеи, предназначени единствено за този тип устойчива мобилност, които да се създадат там, където е възможно, и да бъдат свързани с интермодалните възли за обществен транспорт.

2. Въведение

2.1 Европа е сред най-силно урбанизираните континенти в света. Понастоящем над две трети от европейското население живее в градски райони и този дял продължава да нараства („Градовете на бъдещето“, доклад на Европейската комисия, 2011 г.). В много градове мобилността става все по-трудна и неефективна по отношение на ресурсите и често се характеризира с непрекъснати задръствания, което води до годишни разходи, оценявани на 80 млрд. евро (общо разходи поради задръствания в движението: вж. SEC (2011) 358 final), лошо качество на въздуха, произшествия, шумово замърсяване и високи емисии на CO₂. В Европа градската мобилност все още се основава в голяма степен на използването на лични автомобили с двигатели с традиционно гориво.

2.2 Заместник-председателят на Европейската комисия Siim Kallas, отговарящ за мобилността и транспорта, заяви: „Днес справянето с проблемите на градската мобилност е едно от големите предизвикателства. Чрез координирани действия можем да постигнем по-голям успех“ (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1255_bg.htm).

2.3 Европейският парламент и Съветът на ЕС признаха, че за повишаването на енергийната ефективност и постигането на икономии на енергия е необходимо да се приемат подходящи стратегии в рамките на транспортния сектор за справяне с проблема, свързан с енергопотреблението и емисиите на парникови газове. За тази цел беше приета Директива 2009/33/ЕО от 23 април 2009 г., насочена към стимулиране на пазара за чисти и енергийно ефективни пътни превозни средства, при отчитане на енергийното въздействие и въздействието върху околната среда през целия жизнен цикъл.

2.4 **Бялата книга „Пътна карта за постигането на Единно европейско транспортно пространство — към конкурентоспособна транспортна система с ефективно използване на ресурсите“ COM(2011) 144 от 28 март 2011 г.**, има за цел да изгради модерна и конкурентоспособна транспортна система, стимулираща икономическия растеж и създаването на работни места, да намали зависимостта на Европа от нефта и емисиите на CO₂.

2.5 Понастоящем в ЕС транспортът генерира една четвърт от общото количество емисии на CO₂ и допринася в значителна степен, особено в градските райони, за влошаването на качеството на въздуха (прахови частици, NO_x, HC и CO). Използването на горива, алтернативни на бензина и дизела, би намалило въздействието на автомобилния транспорт върху околната среда, при условие че те се произвеждат по устойчив начин.

2.6 В становището си „План за действие за градска мобилност“⁽²⁾ ЕИСК приветства със задоволство публикуването от Европейската комисия през 2009 г. на план за действие в сферата на градската мобилност, в който тя предложи на местните, регионалните и националните власти серия възможности, целящи да осигурят възможно най-високо и устойчиво качество на живот в градските зони. По-голямата част от предложените мерки обаче не бяха със задължителен характер.

2.7 Сред предложените от Комисията цели за конкурентоспособна транспортна система с ефективно използване на ресурсите фигурира „намаляване наполовина на колите, използващи конвенционални горива в градския транспорт до 2030 г.; поетапното им изтегляне от употреба до 2050 г.; постигане на практически свободна от въглероден двуокис градска логистика в големите градове до 2030 г.“, както и целта до 2050 г. „да се доближи до нула“ броят на загиналите в пътнотранспортни произшествия⁽³⁾.

2.8 След кратък преглед на инициативите, предприети в тази сфера от Европейския съюз с цел постигане на устойчива градска мобилност, настоящото становище се съсредоточава върху неотдавнашното Съобщение на Комисията „*Заедно към конкурентоспособна градска мобилност с ефективно използване на ресурсите*“. Именно започвайки от градовете, характеризиращи се с висока гъстота на населението, е възможно да се преориентира настоящият модел на развитие към по-ефикасно използване на наличните ресурси.

⁽²⁾ ОВ С 21, 21.1.2011 г., стр. 56-61.

⁽³⁾ COM(2011) 144 final.

2.9 Новите предизвикателства в областта на околната среда, пред които ще трябва да се изправят градовете и техните жители в близко бъдеще, допринесоха за утвърждаването на централното място на темата за градската мобилност в изграждането на „устойчиви на сътресение“ градове (transition town). При обмислянето на политиките за градска мобилност концепцията за устойчивост на сътресения би трябвало да даде решителен тласък към по-ефективно интегриране на трансформациите на градовете, осигурявайки интегриран подход на управление между политиките в сферата на енергетиката, околната среда и мобилността.

2.10 ЕИСК одобрява използването на интегриран подход, който насърчава мерки в различни области като околната среда и здравето, чистите и енергийно ефективни технологии, подобряването на инфраструктурата, градското планиране и транспорта, логистиката на доставката на стоки, иновациите и научните изследвания, пътната безопасност и повишаването на осведомеността на обществеността.

2.11 ЕИСК подчертава, че е важно да се обърне внимание на намаляването на пътнотранспортните произшествия и на подобряването на здравето на гражданите посредством приемане на дългосрочни стратегии за прилагане на всички мерки, които могат да допринесат за постигането на амбициозните цели. Всеки човешки живот, спасен благодарение на тези политики, всяко избягнато произшествие, всеки защитен гражданин, представляват неоченима стойност за обществото и това трябва да е критерият за оценка на неотложността на мерките.

3. Европейските инициативи в областта на градската мобилност

3.1 Европейските стратегии и инициативи са насочени към подпомагане на форми на устойчива градска мобилност като стимулиране на иновациите във всички аспекти, свързани с градския транспорт, насърчаване на интермодална градска система, на политики в полза на обществения транспорт и придвижването с колело и пеша, и на включването на градската мобилност в интегрирана и стратегическа рамка за градско развитие. За съжаление наличните средства бяха намалени и не са достатъчни за финансиране на инициативите, които трябва да бъдат предприети на различни равнища. Държавите членки също съкратиха средствата за местните администрации, на които се наложи да забавят осъществяването на плановете си за подобряване на градската мобилност. Неотложно е да се извърши радикална промяна на курса, отново да се поеме по добрия път на инвестициите и създаването на работни места и най-вече бързо да се подобри качеството на живот на хората.

3.2 Интелигентни градове и общини

3.3 Европейското партньорство за иновации (ЕПИ) за интелигентни градове и общини се опира на инициативата „Интелигентни градове и общини“, лансирана от Европейската комисия през 2011 г. То обединява представители на обществеността, предприятията и общностите и им предлага пространство, където да могат да набелязват, разработват и прилагат новаторски решения и да ги превръщат в реалност. Устойчивата градска мобилност е един от основните елементи, върху които ще се съсредоточи ЕПИ, наред с устойчивите квартали и застроена среда, инфраструктурата и интегрираните процеси в областта на енергетиката, информационните технологии и комуникациите и транспорта.

3.4 Civitas

3.5 От 2002 г. насам инициативата Civitas, съфинансирана от Европейската комисия, внесе свеж полъх в градовете чрез въвеждане на устойчиви транспортни системи в над 200 европейски града и днес представлява много активна мрежа в тази сфера. В рамките на „Хоризонт 2020“ Комисията възнамерява да разшири тази инициатива в посока използване на новаторски технологии с цел изграждането на конкурентоспособна мобилност с ефективно използване на ресурсите. ЕИСК неколккратно е подчертавал значението на тази и други инициативи за насърчаване на устойчивата мобилност.

3.6 Трансевропейската транспортна мрежи (TEN-T)

3.7 Европейският съюз подкрепя проекти от общ интерес в градските райони като подобряване на операциите в сферата на градската логистика, които са част от национални или международни вериги на доставки.

3.8 Конвент на кметовете

3.9 Преминаването към по-устойчиви видове градски транспорт се извършва много бавно. Инициативата „Конвент на кметовете“, чието начало беше поставено от Европейската комисия през 2008 г., насърчава подписалите градове да включват въпросите, свързани с транспорта и градската мобилност, в плановете за действие за устойчива енергетика (SEAP), като гарантират участието на гражданите и, в по-общ план, участието на гражданското общество (Насоки на Конвента на кметовете относно SEAP).

4. Съдържание на съобщението

4.1 Съобщението на Комисията привлича вниманието върху настоящите затруднения и неефективността по отношение на мобилността в европейските градове, разглеждайки проблеми като тежките задръствания по пътищата, високите емисии на CO₂, качеството на въздуха, броят на загиналите в произшествия в градски условия и въздействието върху човешкото здраве.

4.2 Целта на съобщението е да се увеличи подкрепата за европейските градове в борбата им срещу проблемите, свързани с градската мобилност, за да се гарантира устойчиво развитие и да се постигнат целите за изграждане на по-конкурентоспособна европейска транспортна система с по-ефективно използване на ресурсите.

4.3 Затова Комисията ще засили своите мерки в подкрепа на устойчивата мобилност в области с европейска добавена стойност, както следва.

4.3.1 *споделяне на опит и изтъкване на най-добрите практики*; в основата на дейностите, които Комисията е решила да предприеме, са подходящи мерки за разпространение на най-добрите практики, специални портали, създаване на група от европейски експерти;

4.3.2 *гарантиране на целенасочена финансова подкрепа*: с помощта на структурните и инвестиционните фондове на ЕС могат да се предприемат конкретни съвместни мерки, по-специално в по-слабо развитите региони в ЕС. Структурните фондове, Европейският социален фонд и други налични фондове ще продължат да финансират поетите задължения за разходи по отношение на градския транспорт;

4.4 *подкрепа на научноизследователската дейност и иновациите*: инициативата „Civitas 2020“ в рамките на програма „Хоризонт 2020“ ще даде възможност на градовете, предприятията, академичните среди и други заинтересовани страни да развият и изпробват нови подходи към градската мобилност.

4.4.1 По-специално, Комисията предлага да работи за:

4.5 *привличане на държавите членки за участие*: Комисията приканва държавите членки да създадат необходимите условия за градовете и метрополисите, за да могат те да разработят и приложат своите планове за устойчива градска мобилност. Това е главната насока, по която работи Комисията и е изключително важно тя да получи убедителни и положителни отговори от страна на държавите членки. В този случай субсидиарността е абсолютно необходима и печелившата за всички участници стратегия, при условие че всички се отнесат към своята част от работата с необходимата ангажираност;

4.6 *съвместна работа*: Комисията отправя поредица от конкретни препоръки за координирани действия между всички равнища на управление, както и между публичния и частния сектор, във връзка с четири аспекта:

- градска логистика;
- регулиране на достъпа до градовете;
- внедряване на решенията, основани на интелигентни транспортни системи (ИТС);
- пътна безопасност в градските зони.

Брюксел, 4 юни 2014 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Henri MALOSSE

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите – Цени и разходи на енергията в Европа“

(COM(2014) 21 final)

(2014/C 424/10)

Докладчик: г-н Adams

На 15 януари 2014 г. Европейската комисия реши, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно

‘Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите — Цени и разходи на енергията в Европа’

COM(2014) 21 final.

Специализирана секция ‘Транспорт, енергетика, инфраструктури, информационно общество’, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 21 май 2014 г.

На 499-ата си пленарна сесия, проведена на 4 и 5 юни 2014 г. (заседание от 4 юни), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 140 гласа ‘за’, 10 гласа ‘против’ и 13 гласа ‘въздържал се’.

1. Заключение и препоръки

1.1. Като цяло цените на енергията достигнаха и вероятно ще продължат да растат над сегашните безпрецедентно високи нива. Това оказва сериозно въздействие върху бюджетите на много битови потребители на вътрешния пазар в ЕС, като промишлените потребители често биват засегнати по подобен начин. Настоящото съобщение подчертава необходимостта от по-добро разбиране от страна на гражданското общество за това как при съставянето на цените на енергията могат да се съчетаят нашите цели в областта на климата с нуждата ни от енергийна сигурност. Без такова разбиране не може да бъде проявена нито политическа воля, нито да бъде постигнато приемане от страна на потребителите.

1.2. Цените на енергията могат да бъдат важен фактор за конкурентоспособността на промишлеността. Въпреки това икономическият анализ на конкурентоспособността на промишлеността не бива да се ограничава до цените на енергията. Би трябвало да се вземат предвид и други ключови фактори, като енергоемкостта и делът на енергийните разходи в общите производствени разходи и в маржовете на печалбата. Съгласуваните действия на световно равнище са от жизнено значение за ограничаването на изменението на климата. Ако Европа поеме водеща роля, това може да доведе до неконкурентоспособност, изместване на промишлени дейности и износ на въглерод.

1.3. Енергийната ефективност, възобновяемите енергийни източници и други местни енергийни източници могат да подобрят сигурността на доставките, но всички те са свързани с фактори като цена, риск, въздействие върху околната среда и обществено одобрение. Поради различията в националните подходи и нагласи, особено важно е да се направи прозрачен анализ на разходите, да се преразгледат и по-добре да се съгласуват инструментите за подкрепа (като преференциални правила и тарифи), за да се определи приемлив енергиен микс за всяка държава членка. Сътрудничеството със съседните държави е също толкова важно.

1.4. Необходимо е да се осигури способността на промишлеността да се адаптира в бъдеще, както го е правила и в миналото, и да се засили капацитетът на енергийния сектор, по-специално за осъществяване на необходимите инвестиции в енергийната система. Това ще изисква поемането на твърди ангажименти от страна на правителствата, които трябва да бъдат съгласувани с европейския вътрешен енергиен пазар (ВЕП).

1.5. ВЕП трябва да бъде доизграден, но за да реализира пълния си потенциал, той трябва да бъде подкрепен от подходящи пазарни инструменти (ПИ), действителна координация на националните политики в областта на енергетиката на равнището на ЕС и ясна обща посока. Необходима предпоставка за това е да бъде подновен акцентът върху прозрачните и точни данни. Особеното положение на отделните държави членки — например въпросът за съществуващите енергийни ‘острови’ — трябва да бъде взето предвид. При преразглеждането на цените трябва да се отчита фактът, че без добре развита инфраструктура — нещо, което изисква значителни инвестиции — не може да бъде завършено изграждането на единния енергиен пазар и държавите членки няма да могат да извлекат ползи от него.

1.6. Оптимизацията на разходите чрез по-тясна координация и по-голяма солидарност в рамките на ЕС е от съществено значение, особено с оглед на това, че лостовете на енергийната политика остават под прекия контрол на държавите членки. В миналото тази координация беше слаба; необходим е нов подход. От основно значение е и солидарността на държавите членки предвид нарастващата несигурност на доставките, съчетана със засилен акцент върху по-нататъшната научноизследователска и развойна дейност за намиране на решение на очевидните проблеми, свързани с производството на енергия и веригата на доставки.

1.7. Създаването на ликвидни газови борси между групи от държави членки може да оптимизира и намали разходите, като допринесе за прекратяване на обвързаността на цените на нефта и газа и за по-голяма гъвкавост за производителите.

1.8. За да бъде засилено сътрудничеството, ЕИСК призовава за действия и пряка подкрепа за обширна програма, която интегрира диалога за енергията на европейско равнище. Този диалог би трябвало да включва битовите и промишлените потребители на енергия, както и търговските и институционалните заинтересовани страни от енергийната верига, заедно с местните, регионалните и националните власти.

1.9. Този приобщаващ, независим, представителен и прозрачен Европейски енергиен диалог (ЕЕД) би трябвало също така да предостави и основата за новия процес на управление, предложен от Комисията за постигането на целите в областта на енергетиката и климата, предложени в рамковия пакет за 2030 г.

2. Въведение и контекст

2.1. През последните няколко години цените на енергията, особено на електричеството, се повишиха за повечето битови и промишлени потребители от ЕС с процент, надвишаващ инфлацията. Това положение оказва въздействие върху бюджетите на домакинствата в цяла Европа, водейки до значително увеличение на енергийната бедност в някои държави членки. Засегната е и конкурентоспособността на някои промишлени отрасли, по-специално на енергоемките. В миналото промишлеността често е реагирала на високите цени, като е подобрявала енергийната си ефективност и се е специализирала в производства с висока добавена стойност. Може да се твърди, че шансовете за подобни действия намаляват. Икономическият спад оказва допълнителен натиск и въпреки енергийната ефективност и икономии, разходите на повечето потребители продължават да се увеличават.

2.2. Пакетът, представен от Европейската комисия през януари 2014 г., съдържа два важни доклада, които са пряко свързани с цените и разходите. Единият е работен документ на службите на Комисията относно цените и разходите на енергията, а другият е на тема икономическото развитие в Европа. В пакета са формулирани цели в областта на енергетиката и климата за периода до 2030 г. и се излага тезата, че опазването на климата, запазването на конкурентоспособността на промишлеността и предлагането на енергия на достъпни цени на гражданите са неща, които могат да бъдат съчетани. Това ще изисква всеобщо разбиране, признаване и комуникиране на конкретните икономически, социални и екологични ползи, които произтичат от намаляването на емисиите и екологизирането на икономиката. В пакета се отчита фактът, че обществената подкрепа ще бъде от първостепенно значение и че ще е необходим един по-реалистичен подход към предизвикателствата, по-специално финансовите. Комисията твърди, че 'благодарение на целите пазарът получава силен стимул за извършването на частни инвестиции в нови газопроводи и електропреносни мрежи или нисковъглеродни технологии' ⁽¹⁾.

2.3. В съобщението относно цените и разходите на енергията, което е предмет на настоящото становище, се посочва, в съзвучие с казаното от МАЕ ⁽²⁾, че комбинацията от следните фактори: цените на световния пазар, жизненоважните мащабни инвестиции в инфраструктура и енергийна ефективност, заедно с обвързаните с климата налози, ще продължат да държат цената на енергията на настоящото ѝ безпрецедентно високо ниво. Това не само може да окаже сериозно въздействие върху потребителите, но и настоящата цена на електроенергията на едро в сектора на производство на електричество, която е около 40 евро/МВтч, няма да позволи на сектора да направи необходимите инвестиции за подмяна на остарялата материална база и за решаване на проблемите, свързани с изменението на климата. Настоящото становище е съсредоточено върху вероятния отговор на гражданското общество и степента, в която могат да бъдат установени силни сигнали към пазара и готовност за политическа реакция за постигане на целите на политиката.

⁽¹⁾ Въведение: http://ec.europa.eu/energy/2030_en.htm.

⁽²⁾ Перспективи за световната енергетика, МАЕ, 2013 г.

3. Резюме на съобщението на Комисията

3.1. През петте години след 2008 г. цените на дребно на енергията в Европа се увеличиха, като в някои държави членки това увеличение беше доста значително, въпреки относително стабилните цени на едро на електричеството и устойчивите цени на едро на природния газ. Въздействието върху битовите и промишлените потребители, особено в периода на икономически спад, е значително и вероятно ще продължи. Освен това се наблюдават огромни различия между държавите членки, като някои потребители плащат между 250 и 400 % повече от други. Значителна част от тези увеличения бяха причинени от увеличението на разходите за пренос и разпределение и увеличението на данъците и налозите. Въпреки това разходите за първична енергия остават най-големият фактор в състава на цената.

3.2. Правителствата от ЕС трябва да доизградят вътрешния енергиен пазар през 2014 г. Либерализирането на пазара ще стимулира инвестициите и конкуренцията и ще подобри ефективността в няколко области, от което ще произтекат възможни ползи под формата на по-ниски цени. Потребителите и промишлеността (особено малките и средните предприятия) могат да намалят цената, която заплащат, като преминат към по-евтини доставчици на енергия, когато доставчиците са достатъчно многобройни.

3.3. Правителствата в ЕС също трябва да развият допълнително енергийната инфраструктура, да разнообразят енергийните доставки и маршрути на доставка, и да заемат единна позиция в преговорите с големите енергийни партньори.

3.4. Държавите членки следва също така да осигурят условия, при които енергийните политики, финансирани от крайните потребители и данъкоплатците, ще се прилагат възможно най-икономически ефективно и при следване на най-добрите практики.

3.5. ЕС и правителствата на държавите членки трябва да положат повече усилия, за да се сравнят мрежовите разходи и практики. Сближаването на мрежовите практики в цяла Европа има потенциала да подобри ефективността и да намали компонента на мрежовите разходи в състава на цените.

3.6. Битовите потребители и промишлеността могат в известна степен да държат енергийните разходи на ниско равнище като подобряват енергийната ефективност. Чрез доброволни действия от страна на потребителите за регулиране на паричната стойност или продължителността на тяхното енергопотребление (оптимизация на потреблението) и чрез използването на иновативни енергийни технологии може да се помогне за икономията на енергия и пари.

3.7. ЕС трябва да продължи да полага усилия заедно с международните си партньори по отношение на енергийните субсидии и ограниченията на износа и да спомогне за защитата на някои промишлени потребители чрез фискални трансфери и освобождавания и намалявания на данъци и налози.

3.8. По същество Комисията се застъпва за доизграждането на единния енергиен пазар в ЕС и предлага както домакинствата, така и предприятията да предприемат действия за подобряване на енергийната си ефективност, да възприемат принципите, свързани с оптимизацията на потреблението и други нови енергийни технологии и иновации, пестящи енергия и пари, и настоява държавите членки да подобрят значително преноса и разпределението на енергия. Следва да се отбележи, че нарастването на употребата на възобновяеми енергийни източници може да окаже пряко въздействие върху подобряването на енергийната сигурност. Отчита се също така, че във връзка с енергийната бедност на потребителите от вътрешния пазар в някои държави членки ще има нужда от действия, най-вече чрез мерки в областта на социалната политика. Ако очакваният спад в конкурентоспособността на енергията за промишлени цели се осъществи, може да се търси решение, основно чрез СТО, чрез намаляване на субсидиите за енергия от страна на международни конкурентни държави и други фискални трансфери.

4. Общи бележки

4.1. Съществуват три важни аспекта на стратегическия отговор, предложен от Комисията. Независимо от доизграждането на вътрешния енергиен пазар, може ли да се изтъкнат убедителни аргументи в полза на един непрекъснат или по-засилен подход за постигането на 'зелена' икономика, както се подчертава в рамката от 2030 г., и какви биха били цените и разходите на енергията? Второ, може ли гражданското общество да бъде убедено посредством ефективен социален диалог, че подобен подход е валиден и приемлив? На трето място, ще бъде ли възможно да се стимулира пазарът, така че да генерира частни инвестиции в Европа за нови газопроводи и електропреносни мрежи и технологии с ниски въглеродни емисии?

4.2. Като цяло енергията, в различните ѝ форми, е вероятно най-широко търгуваната стока на световните пазари, въз основа на нейната стойност. Водещата роля на енергията в икономическото развитие е гаранция за това, че научните изследвания, проучванията, разработките и производството и преносът на енергия ще изискват значителни инвестиции в обозримото бъдеще. Това се отнася и за наскоро откритата се необходимост от постигане на сигурни доставки на енергия. Това обикновено се характеризира с израза 'светлините трябва да се държат запалени', като под 'светлина' трябва да се разбира жизненоважната роля на енергията в съвременното общество. Необходимо е да се отчете, че понастоящем има вероятност други цели в областта на енергийната политика, независимо дали на национално равнище или на равнището на ЕС, да зависят от сигурността на доставките. На този фактор, както и на това, че осигуряването на тези доставки може да породи допълнителни разходи, би трябвало да бъде отделено по-голямо внимание в съобщението.

4.3. В същото време, за да бъдат покрити разходите в краткосрочен до средносрочен план за преход към производство на енергия с ниски въглеродни емисии, трябва също така да продължат да бъдат отчитани и подчертавани няколко важни фактора в световен мащаб.

- Производството на енергия оказва значително въздействие върху околната среда на нашата планета и самите нас, основно чрез изменението на климата, но също така чрез неблагоприятни последици за здравето.
- 82 % от настоящото световното търсене на енергия се осигурява от изкопаеми горива, които представляват един дългосрочен ограничен ресурс.
- Предполагаемото изчерпване на наличните ресурси (достигането на т. нар. върхна точка на петролодобива — 'peak oil' и др.) е с по-малък ефект благодарение на новите проучвания, разработването на нови процеси на добив, а освен това пазарният натиск за използване на неконвенционални изкопаеми горива ще бъде значителен.
- Ако използваме дори само една трета от познатите ни запаси от изкопаеми горива, това е повече от достатъчно, за да тласнем планетата отвъд равнището на концентрация на парникови газове от 450 ppm (т.е. 2 °C). Въпреки това продължават да се правят огромни инвестиции за нови проучвания и техники за добив⁽³⁾.

Неизбежно трябва да се осъществи енергиен преход, при който да се заменят изкопаемите горива. Темпът на прехода е от първостепенно значение — той трябва да е достатъчно бърз, за да предотврати прекомерното въздействие върху климата, като същевременно се поддържат стабилни икономически и социални структури. От основно значение ще е полагането на съвместни усилия в световен мащаб, както и запазването на икономическия капацитет на ЕС да допринесе за осъществяването на този преход. Съгласуваните действия на световно равнище са от основно значение за ограничаването на изменението на климата. Ако Европа поеме водеща роля, това може да доведе до неконкурентоспособност, изместване на промишлени дейности и износ на въглерод.

4.4. Към днешна дата е ясно, че пазарите сами по себе си често не успяват да се справят със социалните и свързаните с околната среда въпроси, тъй като това не е тяхната роля. ЕИСК счита, че макар и пазарите нерядко да успяват умело да реагират на краткосрочни цели за разходи и ефективност, те трябва да бъдат трансформирани с ефективни пазарни инструменти, които да им позволят да зачитат социални приоритети⁽⁴⁾. Това изисква добро регулиране, подкрепа и ангажираност от страна на гражданското общество и твърдо ангажиране с корпоративната социална отговорност.

4.5. Ако обществото не разбира дилемата, пред която са изправени ЕС и светът, не може да бъде проявена нито политическа воля, нито да бъде осигурена солидарността на потребителите със замислените мерки. По всяка вероятност цените ще продължават да се покачват. Потребителите ще продължат категорично да се противопоставят на подобни увеличения. Предизвикателството се състои в това да се намали политическото и социалното въздействие.

4.6. Комитетът смята, че най-ефективният подход е да се ангажират изцяло европейските битови и промишлени потребители на енергия и търговските и институционалните заинтересовани страни от енергийната верига в ефективен и творчески диалог по тези въпроси, който ще доведе до предприемането на действия.

⁽³⁾ *The Burning Question*, ('Наболелият въпрос'), Mike Berners Lee, Greystone Books, 2013 г.

⁽⁴⁾ ОВ С 226, 16.7.2014, стр. 1-9.

4.7. В настоящото съобщение има малко доказателства за този подход. Въпреки че думата 'пазари' фигурира 41 пъти, като цяло думите 'приобщаване', 'гражданин', 'диалог' и 'консултация' се споменават само три пъти по незначителни поводи. Подобна тенденция се забелязва и в документа за политическата рамка за периода 2020–2030 г.

4.8. Много е важно да се осигури последователност и да се предприемат действия по този въпрос. Рамковият документ от 2011 г. 'Енергийна пътна карта за периода до 2050 г.' отчита и разглежда този въпрос задълбочено — 'Ангажирането на обществеността е от решаващо значение' (параграф 3.4) — но въпреки това са предприети малко действия.

4.9. Затова Комитетът призовава институциите на ЕС и държавите членки спешно да приемат рамката за Европейски енергиен диалог, приета от Комитета през 2013 г. в становището му относно 'Нужди и методи на обществено участие в сферата на енергийната политика', и да предприемат действия във връзка с нея⁽⁵⁾. Такъв диалог ще играе формираща роля при установяването и поддържането на процес на управление, обхващащ целия ЕС, за постигането на целите в областта на енергетиката и климата.

4.10. При този процес следва да се наблегне на следните неща:

- поставяне на много по-голям акцент върху прозрачността, стриктното регулиране и управлението на всички равнища;
- по-голямо разбиране от страна на гражданите/потребителите на функционирането на енергийния пазар и по-голямо доверие в него с помощта на подходящо обучение и консултации;
- по-активно участие на обществеността в определянето на националния и европейския енергиен микс;
- гъвкавост на държавите членки да избират политики, които са максимално съобразени с националния им енергиен микс и предпочитания, като същевременно се върви към сближаване на равнището на ЕС;
- постигане на националните цели (парникови газове, възобновяеми енергийни източници и енергийна ефективност) в контекста на пазарната интеграция.

4.11. Различията в цените на енергията в рамките на ЕС вече бяха отбелязани. Макар различните цени за производство и доставка да играят роля за това, широкият набор от данъци и налози върху енергията е фактор със съществен принос. Във всички държави членки данъците върху енергията формират значителен дял от държавните приходи и дори като изключим облагането на петрола, ще бъдем изправени пред огромно предизвикателство да намерим други източници на приходи, които да компенсират дори най-малкото намаляване на данъците⁽⁶⁾.

4.12. Въпреки това следва също така да се отбележи, че макар и неохотно, беше приет режим на високо данъчно облагане. В ЕС данъците върху петрола представляват 55 % от цената в сравнение например с 14 % в САЩ и 41 % в Япония.

4.13. Особеното положение на отделните държави членки — например въпросът за съществуващите енергийни 'острови' — трябва да бъде взето предвид. При преразглеждането на цените трябва да се отчита фактът, че без добре развита инфраструктура — нещо, което изисква значителни инвестиции — не може да бъде завършено изграждането на единния енергиен пазар и държавите членки няма да могат да извлекат ползи от него.

5. Специфични бележки

5.1. 'Вътрешният енергиен пазар' е особено проблематичен, тъй като сигурността на енергийните доставки представлява жизненоважен национален интерес, който, независимо от постигнатия напредък към вътрешен енергиен пазар, остава до голяма степен под пряк държавен контрол или влияние. Фактори от техническо, ресурсно и географско естество също влияят отрицателно на доизграждането на вътрешния енергиен пазар, в сравнение, например, с много категории потребителски стоки.

5.1.1. Установената в третия енергиен пакет от 2009 г. цел за доизграждане на вътрешен пазар на електроенергия и газ няма да бъде постигната. Оказа се, че е трудно да бъдат постигнати и някои основни аспекти на либерализацията в областта на енергетиката. Възможността за оползотворяване на предимствата на пазарната интеграция срещу съпротива на правителствено, корпоративно и обществено равнище. В някои държави членки битува схващането, че дълбоките промени, които ще засегнат производството, разпределението и потреблението на енергия, могат да имат неприемливи последици.

⁽⁵⁾ ОВ С 161 — 6.6.2013 г., стр. 1-7.

⁽⁶⁾ Енергийна политика и енергийно данъчно облагане в ЕС, Институт за изследвания на икономически и фискални въпроси (IREF), Европа. http://www.irefeurope.org/en/sites/default/files/Energy_policy_EU.pdf

5.1.2. Въпреки че в Централна и Западна Европа като цяло цените на едро се изравняват, цените на дребно не се сближават поради това, че държавите членки прилагат различни национални схеми за подпомагане на инвестициите в енергийния сектор и поради прилагането на различаващи се национални политики относно разпределението на тези разходи при крайните потребители. Вследствие на това се формира 'плитък' пазар на електроенергия, който само оптимизира използването на съществуващата европейска система. Това обаче е недостатъчно, тъй като е необходим 'дълбок' пазар, който да стимулира оптимални инвестиции в европейски мащаб, за да могат тези инвестиции да се реализират и за да се гарантира, че те ще са рентабилни. Така например преразглеждането и по-добрата съгласуваност на инструментите за подкрепа (като преференциални правила и тарифи) е от първостепенно значение.

5.1.3. Това създава необходимост от по-голяма пазарна ликвидност и централно ценообразуване, по-специално за газа. В някои държави членки бяха създадени пазари на газ, но те все още не са достатъчно ликвидни, за да предложат реалистична алтернатива на експанзивното индексирание към нефта, както и пазарно ценообразуване. Ето защо е от първостепенно значение да се създадат регионални газови борси и да се подобри свързаността помежду им с оглед на капацитета за пренос, договорните условия и достъпа до пазара, по-специално гъвкавите траншовете на доставки. Предоставянето на достъп до пазарите на газ на производителите на енергия им дава по-голяма гъвкавост за оптимизиране на производствените периоди. Те могат да избегнат производството в периоди, в които се реализират загуби и да запазят конкурентоспособността на инсталациите, като по този начин намалят възможността непокритите разходи да бъдат прехвърлени към потребителите.

5.1.4. Все още съществува несигурност относно подробния състав на цените на енергията в различните държави членки. Провежданите понастоящем от Комисията подробни проучвания, които имат за цел да намалят неяснотата по отношение на състава на цените на енергията и размера и въздействието на енергийните субсидии, са от решаващо значение за създаването на условия за равнопоставеност в производството и ценообразуването на енергията. Необходимо е постоянно да се събират данни за цените и разходите на равнище предприятия, с цел да се подобри прозрачността на оперативните условия, в които функционират промишлените сектори, но и с цел политиката да се разработва въз основа на сигурни данни. Изключително важно е да се гарантира прозрачност като първа стъпка към икономически ефективни политически решения и значима политическа дискусия с обществеността. Това се отнася и до структурата на печалбата на доставчиците на енергия. Липсата на подходящи статистически данни може да постави под въпрос достоверността на решения, представени като обосновани с доказателства. Тази статистика трябва да бъде на разположение на всяко равнище на управление.

5.1.5. Промислеността може да прави инвестиции — както е правила в миналото — за намаляване на интензивността на използване на енергията. Такива инвестиции обаче изискват приемлива възвращаемост и с течение на времето те обикновено поскъпват.

5.1.6. В миналото ЕС и държавите членки са спомогнали да се защитят уязвими сектори посредством комбинация от безплатно разпределение на квоти, освобождавания от данъци и налози, а в някои ограничени случаи — чрез компенсация. Като се има предвид, че разликата между разходите на ЕС за провежданата от него политика в областта на климата и разходите на някои от неговите основни търговски партньори няма скоро да намалее, Европейската комисия би трябвало да направи оценка на съществуващата рамка и да проучи нови подходи, които да са по-съвместими с вътрешния пазар, с цел да се помогне на уязвимите отрасли.

5.1.7. Тъй като енергийната сигурност е жизненоважен държавен интерес, правителствата ще приемат условни допълнителни разходи, за да осигурят снабдяването си. Също така, тъй като държавите членки, по причини, свързани със суверенитета, трудно постигат съгласие по отношение на задоволителен процес на управление на равнището на ЕС, това ги прави склонни да толерират изграждането на неоптимална пазарна структура. Въпреки това, в контекста на енергийна несигурност солидарността е от ключово значение за устойчивите доставки на енергия.

5.1.8. Като цяло са налице малко признаци, че в силно различаващите се национални енергийни политики, които следват държавите членки, е отчетена необходимостта от по-задълбочена интеграция на равнището на ЕС. Това подкопава вътрешния енергиен пазар и изпраща объркващи сигнали към инвеститорите. ЕИСК счита, че е необходимо да се направи решителна крачка напред към истинска Европейска енергийна общност, в рамките на която да се координират националните енергийни стратегии, по-конкретно с цел да се подсилят енергийните доставки за ЕС на възможно най-ниски цени.

5.2. Екологизиране на икономиката

5.2.1. По принцип преходът към по-устойчива икономика с ефективно използване на ресурсите се извършва със стабилни темпове. На практика икономическата криза, световната конкуренция и несъгласието между държавите членки относно приоритетите оказаха влияние върху бързината и ефективността на прехода⁽⁷⁾.

(7) ОВ С 271 — 19.9.2013 г., стр. 18-22.

5.2.2. Политическите изявления за екологизиране на икономиката често демонстрират лоялност към целта на ЕС за устойчиво развитие на думи, като не отчитат нито обхвата на икономическите и обществените промени, които това предполага, нито структурните пречки.

5.2.3. Тази цел често бива погрешно тълкувана като означаваща екологизиране на съществуващите икономически дейности, тоест, с по-ниско съдържание на въглерод, като едновременно с това се храни надеждата, че това ще доведе до по-голям растеж и повече работни места. Въпреки това преминаването към екологична икономика изисква много по-дълбоки промени в моделите на производство и потребление и в начина на живот, отколкото вероятно е социално приемливо в рамките на едно десетилетие. На практика всички икономически дейности ще трябва да бъдат трансформирани и в периода на преход от традиционния към 'зеления' икономически модел не е сигурно какво ще бъде равнището на растежа и заетостта. Това следва да бъде подпомогнато от координирани усилия в областта на изследванията и развойната дейност.

5.2.4. По подобен начин препятствията пред постигането на бързо, ефективно и действително екологизиране на икономиката бяха драстично омаловажени. Така например ценообразуването играе роля по отношение на следните положения:

- неохотността на икономическите сектори (поради запазени интереси), а оттук и на политиците;
- предимствата на съществуващите технологии поради това, че инфраструктурите им са изплатени;
- липсата на ефективно ценообразуване на въглеродните емисии;
- ефективно регулиране на твърденията за екологосъобразност;
- технологичният и политическият риск, свързан с новите нисковъглеродни технологии;
- загубата на работни места и потенциалната неохота за преквалифициране на работници;
- въпросите, свързани с трансформацията на промишлеността и нейните социални последици;
- въпросите, свързани с финансирането, в контекста на нисък (или отрицателен) икономически растеж и 'бюджетна консолидация';
- силната международна конкуренция;
- нисковъглеродната икономика ще се нуждае от силен социален и политически консенсус, мащабни частни и публични инвестиции, подкрепени от лесен достъп до финансиране, както и ясна стратегическа визия. На практика тя ще бъде една планирана 'зелена' икономика.

5.2.5. Въпреки всичко това екологизирането на икономиката ще трябва да се случи. Мащабът е значителен и изисква много големи усилия, но няма друг избор, ако искаме да осигурим устойчиво бъдеще. Постигането на тази цел ще наложи определянето на темп, който да отчита баланса между политическото доверие, икономическата мощ, стабилните социални системи и избора на гражданите. Но предварителните условия не са изпълнени, по-специално по отношение на участието на обществеността за преодоляване на пречките. Вярно е също така, че могат да се извлекат ясни ползи, като изграждането на водещи пазарни позиции по отношение на устойчивата и нисковъглеродната енергия. ЕС е в доста напреднала фаза на въвеждане на електроенергия с ниски нива на въглеродни емисии, която замества различни форми на отопление, и има голям сектор за разработване новаторски решения за устойчив транспорт.

5.2.6. Ролята на енергоспестяването и енергийната ефективност е от първостепенно значение за намаляване на разходите. На вътрешния пазар има още много ползи, които могат да бъдат извлечени чрез управление на търсенето на потребителите. Нараства броят на отявлените примери за ефикасност и намалена употреба в сектора на обществените сгради (в голяма степен ограничаващи се до новото строителство), а стремежът към по-голяма енергийна ефективност на промишлеността, който е добре утвърден в някои сектори, може да осигури спестявания за много предприятия.

5.2.7. Пазарните инструменти играят много важна роля за насърчаване на преориентирането на икономиките на държавите членки. Въпреки това липсва съгласуваност в рамките на ЕС по отношение на размера и използването на данъци, налози, субсидии и други пазарни инструменти. Това се забелязва най-вече по отношение на енергетиката. Следователно пазарните инструменти трябва да доведат до напредък в прехода към икономика с ефективно използване на ресурсите и ниски въглеродни емисии и да предоставят подкрепа за възстановяването на икономиката ⁽⁸⁾.

⁽⁸⁾ ОВ С 226, 16.7.2014, стр. 1-9.

5.3. За дължителното изискване за ефективно управление с оглед на постигането на целите на ЕС за енергията и климата, предложени в законодателния пакет за климата и енергията, е ясно обвързано с условието за създаване на съгласувани пазарни параметри чрез националните енергийни регулатори. ЕИСК твърдо подкрепя по-координирана енергийна политика с последователно, съгласувано управление на националните политики като стъпка към общоевропейско оптимизиране на разходите, и следователно подкрепя инициативата на Комисията. Въпреки това Комитетът смята, че е необходим задълбочен размисъл, за да се гарантира, че системата наистина ще реализира своите цели. Комитетът освен това е на мнение, че той може да даде ценен принос за предстоящите предложения на Комисията, по-специално по отношение на:

- балансиране на гъвкавостта с постигането на целите в областта на енергетиката;
- активно обществено участие и легитимност на националните и европейските мерки;
- насърчаване на участието на държавите членки в процеса;
- осигуряване на последователно и надеждно сближаване на равнището на ЕС.

5.4. Комисията е изправена пред задачата да създаде система на управление, която да е ефективна от гледна точка на правоприлагането, но достатъчно гъвкава, за да осигури подкрепата на държавите членки. Във връзка с това ЕИСК предлага в тясно сътрудничество с Комисията да се постави началото на политически неутрален размисъл, в който се вземат предвид становищата на всички заинтересовани страни, и чиято цел е да се разработи ефективна, гъвкава и приобшаваша система на управление. Както процесът на участие на обществото, така и самата система на управление са от първостепенно значение при смекчаването и разясняването на предизвикателството, което представляват цените и разходите за енергия.

Брюксел, 4 юни 2014 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Henri MALOSSE

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно сближаването на законодателствата на държавите членки във връзка с казеините и казеинатите, предназначени за консумация от човека, и за отмяна на Директива 83/417/ЕИО на Съвета“

COM(2014) 174 final – 2014/0096 COD

(2014/C 424/11)

На 2 април 2014 г. Европейският парламент и на 10 април 2014 г. Съветът решиха, в съответствие с член 114 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултират с Европейския икономически и социален комитет относно

„Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно сближаването на законодателствата на държавите членки във връзка с казеините и казеинатите, предназначени за консумация от човека, и за отмяна на Директива 83/417/ЕИО на Съвета“

COM(2014) 174 final — 2014/96 COD.

Тъй като прецени, че съдържанието на предложенията е напълно задоволително и не изисква никакъв коментар от негова страна, на 499-ата си пленарна сесия, проведена на 4 и 5 юни 2014 г. (заседание от 4 юни 2014 г.), Европейският икономически и социален комитет реши със 128 гласа „за“, 1 глас „против“ и 4 гласа „въздържал се“ да приеме положително становище по предложениния текст.

Брюксел, 4 юни 2014 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Henri MALOSSE

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за определяне на ставката на корекция на директните плащания, предвидена в Регламент (ЕО) № 73/2009 за календарната 2014 г.“

COM(2014) 175 final – 2014/0097 COD

(2014/C 424/12)

На 2 април 2014 г. Европейският парламент и на 22 април 2014 г. Съветът решиха, в съответствие с член 43, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултират с Европейския икономически и социален комитет относно

‘Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за определяне на ставката на корекция на директните плащания, предвидена в Регламент (ЕО) № 73/2009 за календарната 2014 г.’

COM(2014) 175 final — 2014/0097 COD.

Тъй като Комитетът вече е изразил мнението си по съдържанието на въпросното предложение в становище CES2942-2013_00_00_TRA_AC, прието на 22 май 2013 г. (*) на 499-ата си пленарна сесия, проведена на 4 и 5 юни 2014 г. (заседание от 4 юни), той взе решение със 132 гласа ‘за’, 2 гласа ‘против’ и 6 гласа ‘въздържал се’, да не изготвя ново становище по въпроса, а да се позове на изложената в посочения по-горе документ позиция.

Брюксел, 4 юни 2014 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Henri MALOSSE

(*) Становище на ЕИСК NAT/602 относно ‘Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за определяне на ставка за корекция на директните плащания, предвидена в Регламент (ЕО) № 73/2009, за календарната 2013 г.’, 2013/C 271/27, стр. 143, от 19 септември 2013 г.

ISSN 1977-0855 (електронно издание)
ISSN 1830-365X (печатно издание)

Служба за публикации на Европейския съюз
2985 Люксембург
ЛЮКСЕМБУРГ

BG